

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Mihaela Vezovnik

Pogled študentk in študentov Fakultete za socialno delo na etične dileme

Diplomsko delo

Ljubljana 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Mihaela Vezovnik

Pogled študentk in študentov Fakultete za socialno delo na etične dileme

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Ana Marija Sobočan

Ljubljana 2023

Zahvala

Najprej bi se zahvalila svoji mentorici doc. dr. Ana Mariji Sobočan za vso njeno pomoč, nasvete in komentarje pri pisanju diplomskega dela.

Zahvala moji družini za spodbudo in pozitivne besede.

Hvala tebi, za tvojo pomoč in potrpežljivost.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Mihaela Vezovnik

Naslov diplomske naloge: Pogled študentk in študentov Fakultete za socialno delo na etične dileme

Mentorica: doc. dr. Ana Marija Sobočan

Kraj: Ljubljana

Leto: 2023

Št. Strani: 59

Št. Prilog: 2

Ključne besede: etične dileme, mnenje študentk, izkušnje študentk, mnenje študentov, izkušnje študentov

Povzetek:

Tema diplomskega dela je pogled študentk in študentov Fakultete za socialno delo na etične dileme. V teoretičnem uvodu je opredeljeno, kaj je etika in kaj so etične dileme. V nadaljevanju so opredeljene etične dileme v socialnem delu in etični kodeksi, ki so nam lahko v pomoč pri reševanju dilem. V namen raziskave je bil sestavljen vprašalnik na spletni aplikaciji 1KA, kjer so študentke in študentje odgovarjali na vprašanja o lastnih izkušnjah z etičnimi dilemami in o tem, kaj storijo, ko se soočajo z etično dilemo. Vprašalnik je bil sestavljen iz zaprtih in odprtih vprašanj. Cilj raziskave je bilo raziskati, kako bi študentke in študentje ocenili svoje znanje o etičnih dilemah in ali so se med študijsko prakso že soočali z njimi. Predstavljeno je, koliko časa študentke in študentje potrebujejo za reševanje etičnih dilem. Večkrat socialne delavke nimajo dovolj časa za razmislek, etično dilemo je potrebno rešiti hitro, da ta ne vpliva na proces pomoči za uporabnico. Anketo je v celoti izpolnilo 48 študentk in študentov. Rezultati so predstavljeni s pomočjo grafov in v razpravi. Ugotovljeno je, da so se študentke in študentje na praksi že soočali z etičnimi dilemami in menijo, da se bodo z njimi srečevali tudi v poklicnem življenju. Študentke in študentje so odgovorili, da imajo občutek, da jih študij na Fakulteti za socialno delo ni dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami. Raziskovano je tudi, kako bi študentke reševale etične dileme in koliko časa bi za njihovo reševanje potrebovale.

Title: Faculty of Social Work students' views on ethical dilemmas

Keywords: Ethical dilemmas, students' opinions, students' experiences

Abstract:

The theoretical introduction defines what ethics is and what ethical dilemmas are. The following sections identify ethical dilemmas in social work and the ethical codes that can help us to resolve them. For the purpose of the survey, a questionnaire was developed on the 1KA web app, where students answered questions about their own experiences with ethical dilemmas and what they do when faced with an ethical dilemma. The questionnaire consisted of closed and open questions. The aim of the survey was to investigate how much knowledge students think they have about ethical dilemmas and whether they have faced ethical dilemmas during their internship. It is presented how much time students need to solve ethical dilemmas. Social workers often do not have enough time to think, the ethical dilemma must be resolved quickly so that it does not affect the process of helping the user. 48 students answered the questionnaire completely. The results are presented in graphs and in a discussion. It is found that students have already faced ethical dilemmas in their internships and believe that they will continue to face them in their professional lives. Students responded that they felt that their studies at the Faculty of Social Work did not sufficiently prepare them to face ethical dilemmas. It also explores how students would resolve ethical dilemmas and how long it would take them to resolve them.

Vsebina

1. Uvod.....	1
2. Teoretični uvod	2
2.1 Splošno o etiki	2
2.2 Etične dileme v socialnem delu	4
2.3 Reševanje etičnih dilem.....	6
2.4 Etični kodeksi	7
2.5 Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije	8
2.6 Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu	9
2.7 Kodeks Nacionalnega združenja socialnih delavcev	10
3. Formulacija problema	11
3.1 Izbira etičnih dilem za raziskavo	12
3.2 Raziskovalna vprašanja	13
3.3 Opredelitev ključnih pojmov	14
3.4 Hipoteze.....	14
3.5 Operacionalizacija	14
4. Metodologija	15
4.1 Vrsta raziskave	15
4.2 Spremenljivke	15
4.3 Merski instrument.....	18
4.4 Populacija in vzorčenje.....	18
4.5 Načrt zbiranja podatkov oziroma empiričnega gradiva	18
4.6 Načrt obdelave gradiva	18
4.7 Analiza in potek.....	19
5. Rezultati	20
5.1 Analiza pridobljenih podatkov	20
5.1.1 Etična dilema 1	26
5.1.2 Etična dilema 2	27
5.1.3 Etična dilema 3	28
5.1.4 Etična dilema 4	30
5.1.5 Etična dilema 5	31
5.2 Analiza – Razmerje med modulom in časom odločanja	33
5.2.1 Etična dilema 1	33
5.2.2 Etična dilema 2	34
5.2.3 Etična dilema 3	35

5.2.4	Etična dilema 4	36
5.2.5	Etična dilema 5	38
5.3	Analiza – Razmerje med letnikom in časom odločanja	40
5.3.1	Etična dilema 1	40
5.3.2	Etična dilema 2	41
5.3.3	Etična dilema 3	42
5.3.4	Etična dilema 4	43
5.3.5	Etična dilema 5	44
5.4	Preverjanje hipotez	46
5.5	Rezultati pisnih odgovorov	48
5.5.1	Definicija etične dileme:	48
5.5.2	Etična dilema 1 – Poklon darila	48
5.5.3	Etična dilema 2 – Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja.....	49
5.5.4	Etična dilema 3 – Čustva s strani uporabnika	50
5.5.5	Etična dilema 4 – Uporabnik ne želi jemati zdravil	50
5.5.6	Etična dilema 5 – Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo	52
6.	Razprava in sklepi.....	54
7.	Predlogi	59
8.	Priloge	60
8.1	Odprto kodiranje	60
8.2	Osnovno kodiranje.....	198
8.3	Anketni vprašalnik.....	207
9.	Literatura.....	220

Kazalo tabel

Tabela 1- Tabela spremenljivk	18
-------------------------------------	----

Kazalo grafov

Graf 1- Letnik študija	20
Graf 2 - Modul, ki ga obiskujejo	21
Graf 3 - Vprašanje o etičnih dilemah	21
Graf 4 - Vprašanje o srečanju z etičnimi dilemami	22
Graf 5 - Vprašanje o etičnih dilemah na praksi	22
Graf 6 - Vprašanje o etičnih dilemah na praksi po letnikih	23
Graf 7 - Ali menijo, da jih je fakulteta dovolj pripravila na soočanje z etičnimi dilemami	24
Graf 8 - Vprašanje o osebnih vrednotah	24
Graf 9 - Vprašanje o osebnem verovanju	25
Graf 10 - Kaj študentkam pomaga pri soočanju z etičnimi dilemami	25
Graf 11 - Ocena težavnosti pri prvi etični dilemi	26
Graf 12 - Ocena časa odločanja pri prvi etični dilemi	27
Graf 13 - Ocena težavnosti pri drugi etični dilemi	27
Graf 14 - Ocena časa odločanja pri drugi etični dilemi	28
Graf 15 - Ocena težavnosti pri tretji etični dilemi	29
Graf 16 - Ocena časa odločanja pri tretji etični dilemi	29
Graf 17 - Ocena težavnosti pri četrti etični dilemi	30
Graf 18 - Ocena časa odločanja pri četrti etični dilemi	31
Graf 19 - Ocena težavnosti pri peti etični dilemi	32
Graf 20 - Ocena časa odločanja pri peti etični dilemi	32
Graf 21 - Katera etična dilema je bila najtežja	33
Graf 22- Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri prvi etični dilemi	34
Graf 23- Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri drugi etični dilemi	35
Graf 24 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri tretji etični dilemi	36
Graf 25 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri četrti etični dilemi	37
Graf 26 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri peti etični dilemi	39
Graf 27 - Povprečna ocena časa odločanja po modulih	39
Graf 28 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri prvi etični dilemi	41
Graf 29 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri drugi etični dilemi	42
Graf 30 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri tretji etični dilemi	43
Graf 31 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri četrti etični dilemi	44
Graf 32 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri peti etični dilemi	45
Graf 33 - Povprečna ocena časa odločanja po letnikih	45

1. Uvod

Skozi študij in prakso sem se večkrat soočila z etičnimi dilemami, pa čeprav takrat nisem prepoznala, da primer, s katerim sem se ukvarjala, poraja tudi etične dileme. S pojmom etična dilema sem se bolje spoznala v tretjem letniku pri učnem predmetu etika v socialnem delu. Šele takrat sem začela več razmišljati o sami etiki, o etičnih dilemah in kako jih rešujemo. Med prakso v četrtem letniku sem lahko videla in spremljala etično dilemo, ki jo je imela zaposlena na Centru za socialno delo.

Šlo je za uporabnika, ki so mu morali predstaviti predlog za prisilno hospitalizacijo, saj je njegova pravica, da je seznanjen s postopkom. Socialna delavka je bila v dilemi, ali naj mu pokaže predlog, kjer so zapisani vsi komentarji njegovih družinskih članov, s katerimi živi. Bilo jo je strah za njihovo varnost, saj bi jih lahko uporabnik po branju predloga v jezi huje poškodoval. To dilemo sem spremljala skoraj polovico svoje prakse, socialna delavka pa dolgo ni imela odgovora na vprašanje. V mislih je imela več idej, kako bi to izpeljala, vključno s tem, da seznani družinske člane o predlogu in jim predlaga, da se umaknejo na varno, da se poveže s policijo, da bi bili prisotni ob predaji predloga zaradi varnosti družinskih članov, da se predloga predhodno ne odda uporabniku, saj ima nasilno preteklost; zaradi groženj, nasilja in razgrajanja je bil v preteklosti že večkrat aretiran.

Socialna delavka je bila pred pomembno odločitvijo, ni povsem vedela, kaj naj naredi. Soočala se je z različnimi idejami, ki pa v nobenem primeru niso bile idealne za vse udeležence v tem postopku. Večkrat je prišla tudi na posvet k moji mentorici ali pa je na neuraden dan sklicala krajši sestanek, saj več glav več ve. Na žalost razpleta te dileme nisem dočakala, verjamem pa, da je socialna delavka ravnala tako, da je upoštevala Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije ter integriteto vseh udeleženihi v postopku.

2. Teoretični uvod

2.1 Splošno o etiki

Dragoš (2003) etiko razume kot teorijo o morali, o tem, zakaj naj bi ravnali na določen način, zakaj so nekatere odločitve poštene in primerne, druge pa ne (Dragoš, 2003).

Hugman (2013) pravi, da je etika zavestno upoštevanje naših moralnih vrednot. Priznanje, da se vrednote obravnavajo v socialnem delu, je privedlo do povečanja razprav o etiki. Nekatera literatura s tega področja je v obliki vodičev za prakso, priporočil za načine, kako lahko pripravnice razmišljajo o etiki v konkretnih situacijah, medtem ko se širše konceptualne razprave osredotočajo na vrednote in načela. Vendar vsi na nek način obravnavajo vprašanje vrednot, pri čemer ne gledajo le na cilje institucij in prakse, temveč tudi na povezave med cilji in sredstvi, ki se uporabljajo za njihovo doseganje (Hugman, 2013, str. 8-9).

Hugman (2013) zapiše tudi, da so prevladujoči pristopi k poklicni etiki v zgodnjem 21. stoletju v veliki meri izpeljani iz načinov razmišljanja o tem, kaj je prav in kaj narobe, ki so izhajali iz procesov modernizacije. Tako kot na drugih področjih življenja je znanstvena razumnost vse bolj izpodrivala tradicijo vključno z vero kot osnovo za razumevanje sveta in izbiro, kako v njem ustrezno ravnati. Tako so moralni filozofi začeli iskati racionalna načela in opazovali, kako svet sklepa na podlagi logike namesto na podlagi retorike in izkustva. V razvoju moralne filozofije v zahodni Evropi v tem obdobju obstajata dva široka pristopa, ki ju je mogoče prepoznati: etika dolžnosti (kaj je treba storiti, ker je samo po sebi prav) in etika posledic (kaj je treba storiti, ker je glede na rezultat pravilna odločitev) (Hugman, 2013, str. 8-9).

Dragoš (1996) pravi, da etika strokovne delavke igra ključno vlogo v odnosu z uporabnico in je ta tudi ključna za uspešnost njunega sodelovanja. Vsaka oseba je odgovorna za svoje odločanje, za svojo etiko. Vsaka profesionalna stroka je razvila svojo etiko, s pomočjo katere je določila pravila in principe dela. To je stroka storila s pomočjo vrednot, ki so veljale takrat in veljajo v družbi tudi danes. Vrednote so se skozi čas spreminjale zaradi vedno spreminjajoče se družbe. Za socialno delo so pogosto navedene vrednote: spoštovanje individualnosti, možnost uporabnice, da se odloča sama, zaupnost, enake možnosti, antidiskriminacija, spoštovanje različnosti, dostojanstvo uporabnice ... (Dragoš, 1996, str. 50).

V razpravah o etiki socialnega dela se uporablja izraz vrednote. Etične vrednote so posebne vrste prepričanj o tem, kaj velja za vredno dobrobit ljudi.

V delu *Social Work Ethics* avtorica Banks (2015) povzema delo *Social Work Values and Ethics* avtorja Reamer (1999), kjer pravi, da je socialno delo najbolj osredotočeno na vrednote med poklici, ki temeljijo na konceptih, kot je na primer pravičnost (Reamer v Banks, 2015, str. 4).

Banks (2015) pravi, da se to nanaša na bistvo socialnega dela, ki v večini družbe vključuje prerazporeditev sredstev in oskrbo tistim, ki to potrebujejo. Ti nameni predpostavljajo o človeški vrednosti, kolektivni odgovornosti ljudi drug do drugega in pomenu vzdrževanja družbenega reda. Čeprav se posebne specifikacije vrednot, ki podpirajo socialno delo v različnih virih, razlikujejo po državah, lahko najdemo tri vire kompleksnih vrednot v trenutni literaturi o socialnem delu:

- Spoštovanje človekovega dostojanstva: obravnavanje vseh ljudi enako in spoštovanje ter spodbujanje človekovih pravic posameznikov in skupin k samoodločanju.

- Spodbujanje blaginje: obveznost ustvarjanja koristi za uporabnike storitev in za družbo na splošno, uravnavanje koristi in tveganj.

- Spodbujanje socialne pravičnosti: obveznost odpravljanja škodljivih neenakosti med ljudmi in skupinami ter spodbujanje pravične razdelitve storitev med ljudmi in skupinami (Banks, 2015, str. 5).

Te vrednote so lahko včasih med sabo v nasprotju, kar povzroča etične izzive za socialne delavke. Na primer spoštovati pravico 15-letnice, da se zaupa socialni delavki, da ne želi, da ta pove komu, da jo družinski član zlorablja, je konfliktno do dolžnosti socialne delavke, da zaščiti uporabnico ter prijavi nasilje (Banks, 2015, str. 5).

2.2 Etične dileme v socialnem delu

Sobočan (2021b) trdi, da so etične dileme v socialnem delu stalnica. Večkrat do njih pride zato, ker potrebe uporabnic presegajo vire in moč, ki jo imajo na voljo socialne delavke. Socialne delavke morajo zato poslušati razočaranje uporabnic, da niso naredile dovolj, da bi jim pomagale, a tudi očitke javnosti zaradi pravil in zakonodaje na področju socialne pomoči. Zato se socialne delavke lahko odtujijo od svoje poklicne vloge zaradi občutka nemoči (Sobočan, 2021b, str. 111).

V kodeksu Nacionalnega združenja socialnih delavcev (2021) piše, da je profesionalna etika jedro socialnega dela. Stroka socialnega dela ima dolžnost, da deluje po svojih etičnih načelih in vrednotah (NASW – Code of ethics, 2021).

Etične dileme Sobočan (2021b) definira kot »izbiro med dvema enako neustreznima možnostma, ki jo pogosto določa tudi konflikt moralnih vrednot« (Sobočan, 2021b, str. 111).

Etično odločanje je proces, ki je sistematičen (natančen, strokovno kompetenten, z znanjem podprt pristop, ki vključuje odzivanje na etične dileme in delovno okolje) in samoreflektiven (vključuje to, da prepoznavamo svoja prepričanja, vrednote in v kakšnem razmerju so te s strokovnimi vrednotami) (Sobočan, 2021b, str. 112).

White (v Sobočan, 2021b) je prepoznala dva glavna odziva v praksi socialnega dela. Prvi je odpor z odmikom, ki opisuje metode, s katerimi socialne delavke ustvarjajo prostore v praksi, ki presegajo restriktivne zakone in pravila, in upor z vztrajanjem, ki predstavi načine, s katerimi lahko socialne delavke uporabijo svoje znanje in z njim ravnaajo kot zagovornice svojih uporabnic (Sobočan, 2021b, str. 113).

White (2009) pravi, da država ureja zakonsko določene naloge socialnega dela in zato je državni kontekst tisti, ki določa parametre v katerih lahko deluje socialno delo. Tako socialno delo ne more biti popolnoma avtonomno (White, 2009, str. 133). White (v Sobočan 2021b) opiše ravnanja, ki jih socialne delavke uporabijo pri svojem delu, da se uprejo politikam, ki so v nasprotju z vrednotami socialnega dela. Te so na primer »strateško manipulacijo podatkov o uporabnikih, izogibanje postopkom in hierarhijam odločanja s pomočjo zavlačevanja ali premeščanja,...« (Sobočan, 2021b, str. 114).

Sama menim, da v primeru, ko se socialna delavka na Centru za socialno delo sooča z restriktivnimi zakoni, bo lahko njen odziv odpor z odmikom, saj bo poskušala ustvariti prostore v praksi za pomoč njenim uporabnikom.

V Sloveniji je bila pred nekaj leti izvedena raziskava, kako socialne delavke ravnaajo z etičnimi dilemami. Pokazala je, da v praksi nimajo časa, da bi lahko premislile o svojem ravnanju, se posvetovale s sodelavkami ali se pripravile na reševanje etične dileme. V praksi mora biti odločanje pogosto takojšnje (Sobočan, 2021b, str. 112).

Strom-Gottfried in Corcoran (1998) pišeta, da nastane navzkrižje interesov, ko socialna delavka nosi poklicno obveznost do ene ali več institucij ali uporabnic in so te obveznosti protislovne. Socialna delavka je tako v položaju, da mora določiti prednostne naloge za poklicno zvestobo in odgovornost. Misel, da lahko socialne delavke gledajo le na interese svojih uporabnic, je bolj mit kot resničnost, čeprav imajo največjo obveznost do uporabnic. Socialne delavke večkrat delujejo kot dvojne agentke, saj imajo sočasno odgovornost do uporabnic kot tudi do delodajalk ali drugih oseb, ki so vpletene v postopek pomoči. Ta dvojna vloga in odgovornost do več oseb lahko privedeta do etičnih dilem (Strom-Gottfried, Corcoran, 1998, str. 110).

Hugman (2013) piše, da se z zahodnoevropske perspektive lahko zdijo vrednote, kot so človekove pravice in socialna pravičnost, ki so povezane s praksami storitev, samoumevne. Na primer pogovor o zlorabi otrok je zdaj samoumeven, nič v tej razpravi ni namenjeno namigovanju, da je škodovanje otroku sprejemljivo. Drugi vidiki zahtevajo natančnejšo etično obravnavo. Ali na primer obstajajo omejitve glede tega, koga lahko strokovnjaki obvestijo o svojih pomislekih glede možne zlorabe otrok? Kako je mogoče zagotoviti skrbno upoštevanje vsakega stališča v procesu ocenjevanja potreb starejše osebe? V zvezi z obema primeroma pa, kako naj se strokovnjakinja spopade z morebitnim neskladjem med vrednotami, ki so izražene v socialni politiki, in z zahtevami agencije na eni strani ter lastnimi vrednotami na drugi? Za osmišljanje širših idej, kot so človekove pravice in socialna pravičnost v konkretnih situacijah, so potrebna bolj specifična načela. V vsakdanji praksi je verjetneje, da bodo strokovnjaki prepoznali, da so pozorni na etična načela, kot so zasebnost in zaupnost, človeška dejavnost in dostojanstvo, skrb in spoštovanje, zaupanje, poštenost ... Vendar je tudi ta načela, njihov pomen in način, kako jih prepoznamo v delovanju, mogoče razumeti z različnih zornih kotov. Izražanje skrbi in spoštovanja na primer se lahko v enem kontekstu izkaže z zelo neposrednim nasvetom, celo z navodili uporabnici, medtem ko bi v drugem kontekstu ta isti odgovor lahko videli kot

prevlado in zatiranje, ker bi spoštovanje razumeli kot dajanje uporabnici svobodo odločitve (Hugman, 2013 str. 28-29).

2.3 Reševanje etičnih dilem

Reševanje etičnih dilem je stalna pomembna tema v stroki socialnega dela.

Sobočan (2021a) pravi, da preden sprejmemo odločitev v zvezi z etično dilemo, moramo najprej spoznati lastnosti etične dileme. Kakšne so vloge vpletenih v etično dilemo, kakšne imajo odgovornosti v dilemi? Pri reševanju etičnih dilem nam pomagajo refleksija in supervizija, posvet z našimi sodelavkami. Ti načini lahko pripomorejo k temu, da vidimo več možnih poti razpleta dileme, kot pa smo jih videli na začetku. Pomembno je, da imamo na razpolago možnosti, ki so etične in moralne. Pri odločitvah si pomagamo s strokovnimi članki in z lastnimi izkušnjami (Sobočan, 2021a, str. 222).

Reamer (v Congress, 2000) opisuje dve načeli, ki vodita socialne delavke pri odločanju, to sta zagotavljanja koristi in načelo neškodljivosti. Obe načeli vplivata na etično odločanje. Pri načelu zagotavljanja koristi socialne delavke prej zavzamejo proaktivno stališče, socialne delavke, ki delajo po načelu neškodljivosti, pa bodo zagovarjale najmanjše korake, da s tem ne poslabšajo situacije (Congress, 2000, str. 9).

Reamer (v Congress, 2000) pravi tudi, da čeprav se socialne delavke tega morda ne zavedajo, se pri reševanju etičnih dilem opirajo na dva filozofska modela; deontološkega in teleološkega. Deontološki model je zastavljen tako, da so vrednote socialnega dela absolutne in tako značilne za ta poklic, da jih ne smemo zanemariti ali zanikati, saj bi to pripeljalo do nezaupanja v strokovno delavko. Teleološki model pa se bolj osredotoča na proučevanje posledic situacije (Congress 2000, str. 9).

Ne obstaja le en način ali model reševanja etičnih dilem. Pri svojem delu lahko zavedno ali nezavedno uporabljamo več modelov hkrati, saj imata na primer deontološki in teleološki model oba dobre lastnosti, ki jih lahko uporabimo pri reševanju etične dileme.

Keith-Lucas (v Mattison, 2000) pove, da odločitve pri etičnih dilemah socialne delavke ne sprejemajo samovoljno. Te so utemeljene s pogoji, povezanimi z osebo, ki odločitev sprejema, okoliščinami situacije in s procesom, v katerem se razrešuje etična dilema. Odločanje pri etičnih dilemah pa ni le razlikovanje med tem, katera odločitev je prava ali napačna, ampak se

obravnavata tudi izbiro med možnimi načini ravnanja, od katerih ima vsak prednosti in slabosti (Mattison, 2000, str. 203).

Abramson (v Mattison, 2000) piše, da proces etičnega odločanja vključuje sistematično analizo dileme s strani socialne delavke. Na voljo so tudi številni priročniki, ki socialnim delavkam predstavijo tehnike za bolj sistematično analizo dileme. Njihov namen je, da bi se moralne odločitve socialnih delavk preusmerile s subjektivne ravni na intelektualno raven (Mattison, 2000, str. 205).

2.4 Etični kodeksi

Ko se soočamo z etičnimi dilemami, so nam lahko v pomoč dokumenti, kot so Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2021), National Association of Social Workers (NASW, 2021), Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2014).

Sobočan (2011) pravi, da so etični kodeksi dokumenti, za katere socialne delavke pravijo, da jih ponotranjijo in uporabljajo pri svojem delu. Etični kodeksi temeljijo na načelih, pravicah in dolžnostih. Vsaka država ima svoj kodeks etike za socialno delo, tako da se med seboj razlikujejo, imajo pa veliko skupnega, saj so nastali na temeljih že obstoječih kodeksov. Nepogrešljiva skupna lastnost, ki jo ti kodeksi imajo, je ta, da so zapisani na idealizirani ravni tega poklica. Kodeksi pripisujejo velik pomen spodbujanju uporabničnega samoodločanja, da se lahko uporabnica torej odloča sama, drugi pa zagovarjajo bolj varovanje uporabničnih pravic, kar ji lahko odvzame pravico do samoodločanja (Sobočan, 2011, str. 207).

Dragoš (1994) pravi, da socialne delavke, ki delujejo na centrih za socialno delo, pri svojem delu uporabljajo Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije in pa Etični kodeks v socialnem varstvu. Na voljo imajo torej dva kodeksa, s katerimi si lahko pomagamo, pojavijo pa se lahko pomisleki, npr. katere so tiste etične dileme, ki so specifične le za delo na področju socialnega varstva, ki pa niso značilne za delo ostalih strokovnih delavcev (Dragoš, 1994, str. 516).

Mattison (2000) piše, da je dobro poznavanje etičnih načel, ki so zapisana v kodeksih, v pomoč socialni delavki, da razume kompleksnost svojih obveznosti. A v kodeksih ni zapisano, kako naj socialna delavka ravna, ko sta si temeljni vrednoti nasprotujoči. Zato mora socialna delavka

sama vzpostaviti strategijo, ki jo vodi pri odločanju, katero vrednoto naj primarno spoštuje, kadar so etična načela v navzkrižju (Mattison, 2000, str. 203).

2.5 Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2021) opiše, da je glavno poslanstvo socialnih delavk »zagovarjanje družbene blaginje, spoštovanje človekovih pravic, solidarnosti, enakopravnosti in trajnosti« (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Socialne delavke so posebej osredotočene na ljudi, ki so bili potisnjeni na rob družbe ali živijo v revščini. Zaradi vsakodnevno spreminjajočih se družbenih razmer je pomembno, da se socialne delavke osredotočijo na razpoložljive vire, s katerimi lahko pomagajo ljudem izboljšati pogoje svojega življenja, okrepiti dostop do obstoječih programov ter vplivati na razvoj socialne politike, da se tako lahko okrepi spoštovanje človekovih pravic (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Etična načela, ki so zapisana v kodeksu, zavezujejo vsako socialno delavko ne glede na organizacijo, kje so zaposlene, ali na področje socialnega delovanja. Pri svojem delu uporabljajo znanje socialnega dela, ki so ga pridobile s študijem, s prakso, z dodatnimi izobraževanji in tudi s poznavanjem kodeksa. Uporabljajo lahko tudi druga sredstva pri svojem delu, a ta ne smejo biti v nasprotju s profesionalno etiko socialnega dela. (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2021) opiše temeljne vrednote socialnega dela, ki so:

- spoštovanje človekovega dostojanstva in integritete,
- socialna pravičnost in humanost,
- spoštovanje raznolikosti in
- profesionalna integriteta (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Opiše pa tudi etična načela, ki so:

- odnos do uporabnikov, storitev, programov in dejavnosti socialnega dela,
- odnos do profesionalnega okolja in
- odnos do širšega okolja (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije naj bi socialne delavke uporabljale vsak dan pri svojem delu. Pomembno je, da mu natančno sledijo, ne kršijo pravic svojih uporabnic ter se vedno trudijo za najbolj celovito obravnavo uporabnic. Pazijo na zaupnost in varnost osebnih podatkov, zato si ne zapisujejo podatkov, ki za obravnavo uporabnice niso relevantni, upoštevajo želje uporabnic, podatkov o obravnavi ne posredujejo drugim strokovnim delavkam, če to ni potrebno.

Kodeks nam je v pomoč, ko se soočamo z etičnimi dilemami, ker so v njem zapisana naša profesionalna načela in vrednote, ki jim moramo pri delu slediti. Ko pridemo do dileme, nam je kodeks vedno na voljo, da si ga preberemo in z njegovo pomočjo najdemo rešitev, ki je skladna z določili v kodeksu in ki ne škoduje našim uporabnicam.

2.6 Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu

Poleg Kodeksa socialnih delavk in delavcev Slovenije socialne delavke, ki so zaposlene na področju socialnega varstva, uporabljajo tudi Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu.

Namen tega kodeksa je zagotoviti varstvo pravic uporabnic socialnovarstvenih storitev. Varujejo jih pred neustrezno obravnavo in zlorabo, zaupne informacije pa morajo ščititi in uporabnicam zagotoviti varen potek pomoči. Varujejo jih ne le pred zlorabo, zaradi katere so poiskale pomoč, ampak tudi pred zlorabo s strani osebja, drugih uporabnic ... (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 50/14), 2014.

Tako Kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije kot Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu pravita, da je potrebno zagovarjati človekove pravice in uporabnike sprejeti in jih obravnavati ne glede na njihovo vero, raso, politiko ali status. Kodeksa se morajo držati vsi delavci, ki delujejo na področju socialnega dela ali socialnega varstva, saj sta temelj kakovosti dela. Kodeksa opišeta poklicno etiko in strokovno odgovornost, ki jo morajo delavke ohranjati pri svojem delu.

2.7 Kodeks Nacionalnega združenja socialnih delavcev

National Association of Social Workers (NASW) ali Nacionalno združenje socialnih delavcev je bilo ustanovljeno leta 1955 v Združenih državah Amerike in je največja organizacija poklicnih socialnih delavk na svetu. NASW si prizadeva za izboljšanje poklicne rasti in razvoja socialnih delavk, vzdrževanje poklicnih standardov ter za napredek socialnih politik (NASW – About, b.d.). Njihov kodeks na tem mestu omenjam zato, ker je eden najobsežnejših kodeksov za področje socialnega dela, vsebuje že skoraj prava navodila za ravnanje.

Tudi v uvodu kodeksa Nacionalnega združenja socialnih delavcev piše, da je profesionalna etika bistvo socialnega dela. Poklic ima obveznost, da udejanji svoja osnovna etična načela (NASW – Code of ethics, 2021).

Etični kodeks NASW ima šest namenov:

- Kodeks opredeljuje temeljne vrednote, na katerih temelji poslanstvo socialnega dela,
- Kodeks povzema široka etična načela, ki odražajo temeljne vrednote poklica, in vzpostavlja niz posebnih etičnih standardov, ki jih je potrebno uporabiti za usmerjanje prakse socialnega dela.
- Kodeks je zasnovan tako, da socialnim delavkam pomaga pri prepoznavanju ustreznih pomislekov, ko so poklicne obveznosti v nasprotju ali etične negotovosti.
- Kodeks določa etične standarde, ki jih lahko širša javnost zahteva od poklica socialnega dela.
- Kodeks socializira praktikantke, ki so nove na tem področju, s poslanstvom, z vrednotami, etičnimi načeli in etičnimi standardi socialnega dela.
- Kodeks določa standarde, s katerimi lahko strokovnjakinja za socialno delo sama oceni, ali so socialne delavke ravnale neetično (NASW - Code of Ethics, 2021).

3. Formulacija problema

Sama etika v socialnem delu zame predstavlja enega od temeljev socialnega dela, ki je tudi bistven za profesionalnost v socialnem delu. V etični dilemi se križajo moji osebni pogledi, družbene norme, zahteve uporabnice ter tudi zakonodaja tam, kjer sem zaposlena.

Dragoš (2003) pravi, da poznamo pet vrst normativnih sistemov: družbeno-kulturni, zakonodajno-normativni, poklicno-etični, službeni in osebni normativni sistem (Dragoš, 2003, str. 288).

Dragoš (2003) vse našete normativne sisteme tudi opiše. Družbeno-kulturni sistem je značilen za vso družbo, saj vključuje vrednote in norme, s katerimi se strinja večina članov družbe. Zakonodajni normativni sistem zajema vse pravne predpise. Poklicnoetični normativni sistem vsebuje vrednote in norme, ki so značilne za določen poklic, zato se ta razlikuje glede na profesijo. Službeni normativni sistem je značilen za specifično institucijo, kjer so vključeni statuti in pravilniki, priporočila, neformalna pravila, ki so značilna za posamezno delovno okolje. Osebni normativni sistem si izoblikuje vsak posameznik in ga upošteva pri svojem ravnanju. Sem se štejejo prepričanja in vrednote, ki izhajajo iz drugih sistemov, kot na primer tradicionalni, verski, filozofski,.. (Dragoš, 2003, str. 288).

Pri etičnih dilemah se vsaj križata poklicno-etični normativni sistem, ki je točno določen za vsako stroko in naš osebni normativni sistem, ki si ga ustvarimo sami. Poklicno-etični sistem socialnega dela sestavlja kodeks etike socialnih delavk in delavcev in kodeks etike v socialnem varstvu. Osebni normativni sistem pa si razvije vsak posameznik skozi svoje življenje in mu sledi v večji ali manjši meri. Tu upoštevamo posameznikove vrednote in prepričanja. Osebni normativni sistem, pa kot že omenjeno zgoraj, sestavljajo naša lastna prepričanja in vrednote (Dragoš, 2003, str. 288).

Dragoš (2003) predpostavlja, da ti normativni sistemi med seboj niso usklajeni, zato so najbolj moralno zahtevne tiste dileme, kjer se sistemi med seboj prepletajo. Zaradi tega je pomembno, da znamo razlikovati te normativne sisteme in prepoznati preseke med njimi, saj je to ključnega pomena za reševanje dilem (Dragoš, 2003, str. 288).

Tudi moje sošolke s Fakultete za socialno delo so se že večkrat soočale z etičnimi dilemami, čeprav takrat pojma etična dilema še niso poznale.

V mojem diplomskem delu me je zanimalo, koliko študentke poznajo termin etična dilema in kako bi ga definirale. Skozi študij pridobimo veliko znanja, ki nam lahko pomaga pri našem delu in reševanju etičnih dilem, zato bom s pomočjo diplomskega dela pridobila podatke o tem, kako študentke različnih letnikov gledajo na etične dileme.

O etiki v socialnem delu je kar nekaj literature, manj pa jo je, ko iščemo etične dileme v socialnem delu. Meni se zdi ta tema pomembna in strokovno relevantna, saj se bomo v poklicnem življenju večkrat srečevale z etičnimi dilemami in dobro je, da smo na njih karseda pripravljene. Zanimalo me je, ali menijo, da bodo na njihovo odločanje vplivale tudi njihove vrednote in religija, kaj menijo, da jim lahko pomaga, ko se soočajo z etičnimi dilemami.

Ker imamo le na enem modulu predmet etika v socialnem delu, kjer smo imeli primere etičnih dilem, o katerih smo kasneje diskutirali, me zanima, kako dolgo bodo etične dileme reševale študentke drugih modulov in kako težke jim bodo etične dileme, predstavljene v anketnem vprašalniku.

3.1 Izbira etičnih dilem za raziskavo

Ko sem pripravljala anketni vprašalnik, sem se odločila, da mnenja in izkušnje raziskujem s pomočjo odzivov na primere. Zato sem se odločila, da bom v vprašalnik vključila pet primerov etičnih dilem. Poskušala sem jih izbrati na način, da bi dileme, ki jih primeri porajajo, segale na različna področja in vidike, predvsem pa takšne, za katere pričakujem, da se pojavljajo pogosto. Pri izbiri etičnih dilem, ki jih želim raziskovati v svojem diplomskem delu, sem si pomagala tudi s knjigo *Practising social work ethics around the world – Cases and commentaries* avtoric Banks in Nøhr (2012).

Prva etična dilema opisuje situacijo, ko nam uporabnica konec našega sodelovanja podari majhno darilo. V kodeksu etike socialnih delavk in delavcev Slovenije je zapisano, da darila ne smemo vzeti. Na praksi sem videla socialne delavke, ki so večkrat prejele in sprejele darila svojih uporabnic. Te izkušnje na praksi nisem imela le jaz, ampak tudi nekatere moje sošolke in prijateljice.

Druga etična dilema govori o uporabnici, ki jo socialna delavka pozna na videz, saj je zaposlena v svojem domačem kraju ali blizu svojega domačega kraja. Ta spregovori o nasilju v družini. Same se lahko zaposlimo v svojem domačem kraju ali v njegovi bližini, zato se nam lahko hitro

zgodí, da bo k nam prišla uporabnica, ki jo poznamo ali jo poznamo le na videz. Tu se bo prepletala naša etika, profesionalnost ter naše osebno mnenje o uporabnici in njeni družini.

Tretja etična dilema opisuje problem, kjer se želi uporabnik osebno povezati s socialno delavko (študentko). Mentorica ji svetuje, da uporabniku pove, da je pripadnica LGBT skupnosti, da bi tako njegovo zanimanje usahnilo. S takšnim pogovorom bi se morala študentka razkriti kot pripadnica LGBTQ skupnosti (Banks, Nøhr 2012, str. 61-63). Razlog, da sem to etično dilemo vključila v raziskavo, je ta, ker me zanima, ali se študentkam zdi pomembno, da v profesionalnem okolju razkrivajo svoje osebne okoliščine.

V četrti etični dilemi opisujem situacijo, kjer sodelujemo z uporabnico, ki ima diagnozo shizofrenije in ima zato predpisana zdravila, ki ji pomagajo, če jih jemlje redno. Uporabnica se večkrat odloči, da bo zdravila prenehala jemati, saj se počuti bolje. To vodi do poslabšanja njenega psihičnega stanja. Vprašanje je, kako bi reagirale študentke, če bi sodelovale s takšno uporabnico, ki je ujeta v krog jemanja in prenehanje jemanja zdravil. Prepletala se bo naša želja, da pomagamo uporabnici, ker menimo, da si bo s svojimi dejanji škodovala, ter vedenje, da uporabnice ne moremo prisiliti v nekaj, česar sama ne želi (Banks, Nøhr 2012, str. 170 – 173).

V peti in zadnji etični dilemi je primer gospoda z Alzheimerjevo boleznijo, ki je bil vsa leta zaprisežen vegan, sedaj pa želi jesti meso. Ta primer smo obravnavali pri predmetu etika v socialnem delu in mi je res ostal v spominu. Tu gre za preplet njegove diagnoze Alzheimerjeve bolezni, njegovih vrednot in odločitev ter naših odločitev in vrednot (Banks, Nøhr, str. 84-85).

3.2 Raziskovalna vprašanja

- Koliko časa študentke različnih letnikov porabijo za rešitev etične dileme?
- Kako dobro je študentke študij na Fakulteti za socialno delo po njihovem mnenju pripravil na soočanja z etičnimi dilemami?
- Ali obiskovanje posameznega modula vpliva na čas, ki je potreben za odločitev pri posamezni etični dilemi?
- V kolikšni meri so se študentke različnih letnikov že srečevale z etičnimi dilemami skozi prakso med študijem?

3.3 Opredelitev ključnih pojmov

Etična dilema – To je izbira med dvema enako neustreznima možnostma, ki jo pogosto določa tudi konflikt moralnih vrednot.

Študentke nižjih letnikov – To so študentke, ki v študijskem letu 2022/2023 obiskujejo 1. in 2. letnik dodiplomskega študija Fakultete za socialno delo.

Študentke višjih letnikov – To so študentke, ki v študijskem letu 2022/2023 obiskujejo 3. in 4. letnik dodiplomskega študija, 1. letnik podiplomskega študija Fakultete za socialno delo ali pa koristijo absolventske leto na prvi ali drugi stopnji.

Praksa – To je delo v organiziranem delovnem procesu zaradi usposabljanja za samostojno opravljanje poklica.

Študij na Fakulteti za socialno delo – Študentke, ki se redno ali izredno šolajo na Fakulteti za socialno delo v študijskem letu 2022/2023.

3.4 Hipoteze

H1: Študentke višjih letnikov za rešitev etične dileme potrebujejo manj časa kot študentke nižjih letnikov.

H2: Študentke, ki obiskujejo modul Socialno vključevanje in pravičnost, so potrebovale manj časa za rešitev etične dileme kot študentke, ki so izbrale drug modul.

H3: Študentke nižjih letnikov še nimajo toliko izkušenj s soočanjem z etičnimi dilemami kot študentke višjih letnikov.

H4: Študentke menijo, da jih bo študij na Fakulteti za socialno delo dobro pripravil na soočanja z etičnimi dilemami.

3.5 Operacionalizacija

Prvo hipotezo bom potrdila, če se bo izkazalo, da je več kot polovica (50 %) študentk višjih letnikov odgovorila, da je bila težavnost njihovega odločanja pri etični dilemi 1 (odločitev je bila čisto lahka) ali 2 (odločitev je bila lahka).

Drugo hipotezo bom potrdila, če se bo izkazalo, da je več kot polovica (50 %) študentk, ki obiskujejo modul Socialna pravičnost in vključevanje, odgovorila, da je bila težavnost njihovega odločanja pri etični dilemi 1 (odločitev je bila čisto lahka) ali 2 (odločitev je bila lahka).

Tretjo hipotezo bom lahko potrdila, če se bo izkazalo, da je več kot polovica (50 %) študentk nižjih letnikov na vprašanje Ali menite, da ste se na praksi v sklopu našega študija na Fakulteti za socialno delo že soočali z etično dilemo, odgovorila z Ne.

Četrto hipotezo bom potrdila, če se bo izkazalo, da je več kot polovica (50 %) študentk na vprašanje Ali menite, da vas bo študij na Fakulteti za socialno delo dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami? odgovorila z Da.

4. Metodologija

4.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvantitativna, ker sem pri raziskovanju zbirala številčne podatke. Podatke, kjer so besedni opisi, sem kvalitativno analizirala. Raziskava je empirična, saj me zanimajo pogledi in izkušnje študentk z etičnimi dilemami (Mesec, 1997).

4.2 Spremenljivke

SPREMENLJIVKE	INDIKATORJI	MODALITETE
Letnik	Število let na FSD	Prvi letnik dodiplomskega študija, drugi letnik dodiplomskega študija, tretji letnik dodiplomskega študija, četrti letnik podiplomskega študija, podiplomski študij, drugo.
Modul	Kateri modul obiskujejo	Socialno delo z mladimi, socialno delo s starimi ljudmi, psihosocialna pomoč in podpora, socialna pravičnost in vključevanje,

		duševno zdravje v skupnosti, socialno delo v delovnem okolju, modula še ne obiskujem, drugo.
Definicija etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Pogovor o etičnih dilemah na fakulteti	Osebna izkušnja	Da, ne, ne vem, se ne spomnim, drugo
Etične dileme v poklicnem življenju	Njihovo mnenje, ali se bodo v poklicnem življenju soočale z etičnimi dilemami	Da, ne, ne vem, drugo
Etične dileme na praksi	Njihovo mnenje, ali so se med prakso že soočale z etičnimi dilemami	Da, ne, ne vem, drugo
Pomoč pri pripravljenosti na soočanje z etičnimi dilemami s strani fakultete	Lastno mnenje	Da, ne, ne vem, drugo
Vpliv osebnih vrednot na odločanje	Lastno mnenje	Da, ne, ne vem, drugo
Vpliv verovanja na odločanje	Lastno mnenje	Da, ne, ne vem, drugo
Pomoč pri etičnih dilemah	Njihovo mnenje, kaj jim lahko pomaga, ko se soočajo z etičnimi dilemami	Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije, Pogovor s sošolko, sošolcem, pogovor z mentorico, mentorjem na praksi, pogovor z mentorico, mentorjem na fakulteti, ne vem, drugo
Rešitev prve etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Argumenti za takšno rešitev prve etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Težavnost odločanja pri prvi etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (odločitev je bila čisto lahka), 2 (odločitev je bila lahka), 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 (odločitev je bila težka), 5 (odločitev je bila zelo težka), drugo
Čas odločanja pri prvi etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (0-5 minut), 2 (5-10 minut), 3 (10-15 minut), 4 (15-20 minut), 5 (20-25 minut), drugo
Rešitev druge etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Argumenti za takšno rešitev druge etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank

Težavnost odločanja pri drugi etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (odločitev je bila čisto lahka), 2 (odločitev je bila lahka), 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 (odločitev je bila težka), 5 (odločitev je bila zelo težka), drugo
Čas odločanja pri drugi etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (0-5 minut), 2 (5-10 minut), 3 (10-15 minut), 4 (15-20 minut), 5 (20-25 minut), drugo
Rešitev tretje etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Argumenti za takšno rešitev tretje etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Težavnost odločanja pri tretji etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (odločitev je bila čisto lahka), 2 (odločitev je bila lahka), 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 (odločitev je bila težka), 5 (odločitev je bila zelo težka), drugo
Čas odločanja pri tretji etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (0-5 minut), 2 (5-10 minut), 3 (10-15 minut), 4 (15-20 minut), 5 (20-25 minut), drugo
Rešitev četrte etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Argumenti za takšno rešitev četrte etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Težavnost odločanja pri četrti etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (odločitev je bila čisto lahka), 2 (odločitev je bila lahka), 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 (odločitev je bila težka), 5 (odločitev je bila zelo težka), drugo
Čas odločanja pri četrti etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (0-5 minut), 2 (5-10 minut), 3 (10-15 minut), 4 (15-20 minut), 5 (20-25 minut), drugo
Rešitev pete etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Argumenti za takšno rešitev pete etične dileme	Lastno mnenje	Opisni odgovor anketirank
Težavnost odločanja pri peti etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (odločitev je bila čisto lahka), 2 (odločitev je bila lahka), 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 (odločitev

		je bila težka), 5 (odločitev je bila zelo težka), drugo
Čas odločanja pri peti etični dilemi	Osebna izkušnja	1 (0-5 minut), 2 (5-10 minut), 3 (10-15 minut), 4 (15-20 minut), 5 (20-25 minut), drugo

Tabela 1- Tabela spremenljivk

4.3 Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila, je anonimni spletni vprašalnik, sestavljen iz 27 vprašanj, od tega je 20 vprašanj zaprtega tipa in 7 vprašanj odprtega tipa.

4.4 Populacija in vzorčenje

Populacijo v moji raziskavi predstavljajo vse študentke Fakultete za socialno delo, ki so v letu 2022/2023 redno ali izredno vpisane na študij.

Moj vzorec je neslučajnost in priročen, saj so na anketo odgovorile študentke, ki to želijo in imajo dostop do spletne skupine na Facebooku, kjer je bila anketa objavljena. Anketni vprašalnik je izpolnilo 114 študentk.

4.5 Načrt zbiranja podatkov oziroma empiričnega gradiva

Metoda zbiranja podatkov je spraševanje, za katerega sem uporabila spletni vprašalnik. Podatke sem zbirala na spletu s pomočjo aplikacije 1KA. Povezavo do vprašalnika sem objavila v Facebook skupine vseh letnikov Fakultete za socialno delo. Vprašalnik je anonimen, njegovi odgovori pa so uporabljeni zgolj za raziskovalne namene moje diplomske naloge.

4.6 Načrt obdelave gradiva

S pomočjo programa Excel in aplikacije 1KA sem z zbranimi in pregledanimi odgovori sestavila tabelo oziroma bazo odgovorov. Številčne podatke sem obdelala kvantitativno, opisne

podatke pa sem obdelala kvalitativno, odprto in osno kodirala. Rezultate številčnih podatkov sem predstavila s pomočjo grafov in tabel.

4.7 Analiza in potek

Spletni vprašalnik je bil prvič objavljen v ponedeljek, 13. 2. 2023, na socialnem omrežju Facebook v skupini »Študentke_i FSD« in »Fakulteta za socialno delo Lj 2018/19«: »Živjo! 😊 V svojem diplomskem delu raziskujem, kako študentke_je naše fakultete gledajo na etične dileme. Zelo bi mi pomagalo, če bi si vzeli nekaj minutk in rešili spodnjo anketo. 😊 Hvala!«.

26. 2. 2023 sem ponovno prosila študentke, če lahko rešijo anketo: »Živjo 😊 Še enkrat vas prosim, če si lahko vzamete nekaj časa in rešite anketo. Vem, da anketa ni med najkrajšimi, se mi pa zdi odlična priložnost, da uporabite znanje, ki ste ga do sedaj na fakulteti že pridobili, da rešite etične dileme. 🙄«

6. 3. 2023 sem končala z zbiranjem podatkov. Do tega dne sem dobila 48 popolnoma izpolnjenih spletnih vprašalnikov in 66 delno izpolnjenih spletnih vprašalnikov. Menim, da je razlog za delno izpolnjene ankete njena dolžina, saj ima 28 vprašanj. Čeprav je bil moj cilj dobiti 80 rešenih spletnih vprašalnikov, sem zadovoljna z dejanskim številom izpolnjenih spletnih vprašalnikov.

Pri analizi podatkov sem morala biti previdna, kako posplošujem podatke, saj nimajo vsa vprašanja istega števila odgovorov. Prvi dve vprašanji imata skupaj 114 odgovorov, kasneje ta številka pada zaradi pomanjkanja časa ali motivacije anketirank in anketirancev.

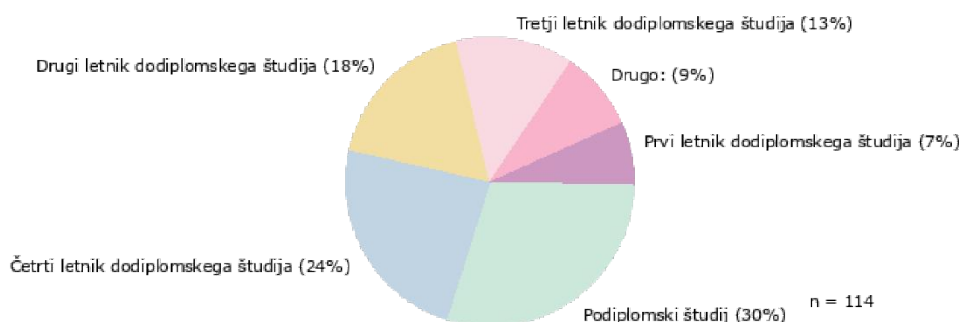
5. Rezultati

5.1 Analiza pridobljenih podatkov

Na anketni vprašalnik je popolnoma odgovorilo 48 študentk, delno pa 66 študentk.

Na vprašanje, kateri letnik obiskujejo, je odgovorilo 114 študentk.

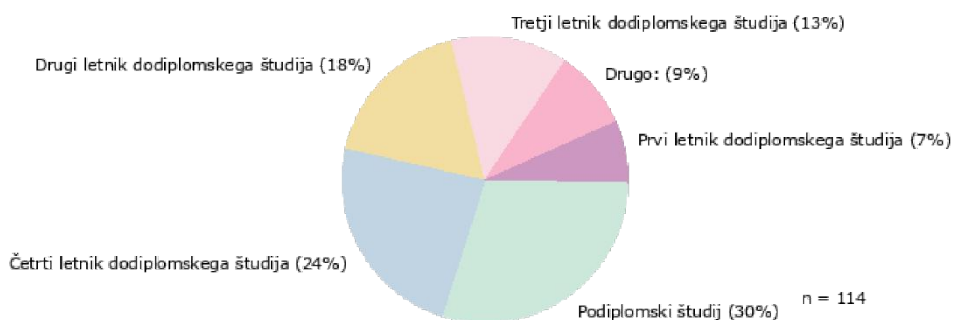
8 (7 %) jih obiskuje 1. letnik, 20 (18 %) jih obiskuje 2. letnik, 15 (13 %) jih obiskuje 3. letnik, 27 (24 %) jih obiskuje četrti letnik, 34 (30 %) jih obiskuje podiplomski študij, 10 (9 %) je na to vprašanje odgovorilo z Drugo, in sicer Absolvent na dodiplomskem študiju.

Graf 1- Letnik študija

Na vprašanje, kateri modul obiskujejo, je odgovorilo 114 študentk.

Modul Socialno delo z mladimi obiskuje 18 študentk (16 %), Socialno delo s starimi ljudmi obiskuje 12 študentk (11 %), Psihosocialno podporo in pomoč obiskuje 15 študentk (13 %), Socialno pravičnost in vključevanje obiskuje 18 študentk (16 %), Duševno zdravje v skupnosti obiskuje 12 študentk (11 %), Socialno delo v delovnem okolju obiskujeta 2 študentki (2 %), modula še ne obiskuje 31 študentk (27 %), 6 študentk (5 %) je odgovorilo z Drugo; Socialno delo v vzgoji in izobraževanju, skupnostna oskrba.

Graf 2 - Modul, ki ga obiskujejo

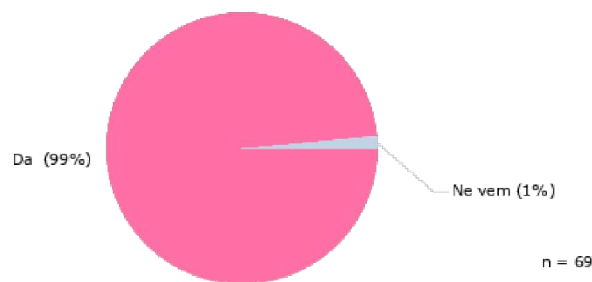
Na vprašanje, ali so kdaj na fakulteti govorili o etičnih dilemah, je odgovorilo 68 študentk. Z Da je odgovorilo 46 študentk (68 %), z Ne je odgovorilo 6 študentk (9 %), z Ne vem, se ne spomnim, je odgovorilo 16 študentk (24 %), z drugo ni odgovorila nobena študentka.

Graf 3 - Vprašanje o etičnih dilemah

Na vprašanje, ali menijo, da se bodo v svojem delu kot socialna delavka, socialni delavec večkrat srečali z etičnim dilemami, je odgovorilo 69 študentk.

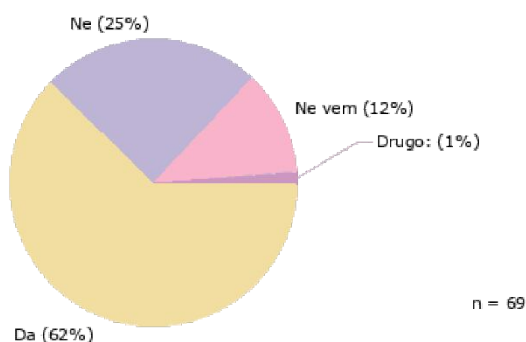
Z Da je odgovorilo 68 študentk (99 %), z Ne vem je odgovorila 1 študentka (1 %), z Ne ali Drugo ni odgovorila nobena študentka.

Graf 4 - Vprašanje o srečanju z etičnimi dilemami

Na vprašanje, ali menijo, da so se na praksi v sklopu njihovega študija na Fakulteti za socialno delo že soočali z etično dilemo, je odgovorilo 69 študentk.

43 študentk (62 %) je odgovorilo z Da, 17 študentk (25 %) je odgovorilo z Ne, 8 študentk (12 %) je odgovorilo z Ne vem, 1 študentka (1 %) je odgovorila z Drugo; samo enkrat.

Graf 5 - Vprašanje o etičnih dilemah na praksi

Zaradi postavljene hipoteze sem pogledala odgovore na vprašanje, ali menijo, da so se na praksi v sklopu študija na Fakulteti za socialno delo že soočali z etično dilemo, tudi po letnikih.

V prvem letniku je 1 (50 %) študentka odgovorila z Da, 1 (50 %) študentka je odgovorila z Ne vem.

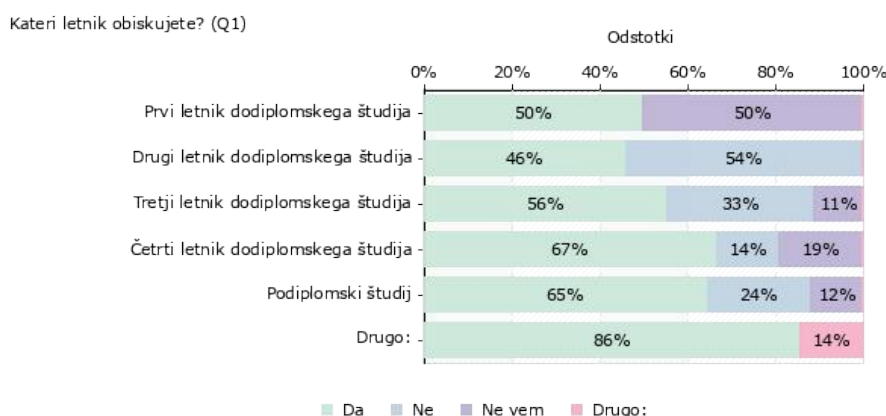
V drugem letniku je 6 (46 %) študentk odgovorilo z Da, 7 (54 %) študentk je odgovorilo z Ne.

V tretjem letniku je 5 (56 %) študentk na vprašanje odgovorilo z Da, 3 (33 %) študentke so odgovorile z Ne in 1 (11 %) študentka je na vprašanje odgovorila z Ne vem.

V četrtem letniku je 14 (67 %) študentk na vprašanje odgovorilo z Da, 3 (14 %) študentke so na vprašanje odgovorile z Ne in 4 (19 %) študentke so na vprašanje odgovorile z Ne vem.

Na podiplomskem študiju je 11 (65 %) študentk na vprašanje odgovorilo z Da, 4 (24 %) študentke so na vprašanje odgovorile z Ne in 2 (12 %) študentki sta na vprašanje odgovorili z Ne vem.

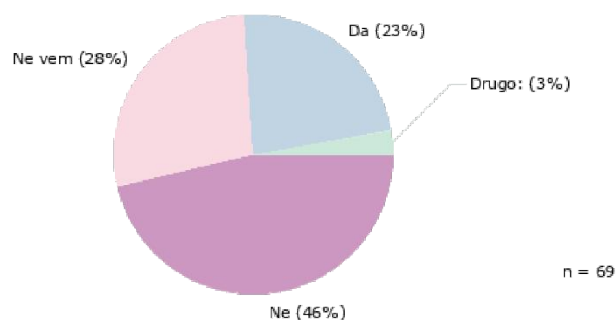
Pri študentkah, ki so svoj letnik študija označile z Drugo, je 6 (86 %) študentk na vprašanje odgovorilo z Da in 1 (14 %) je na vprašanje odgovorila z Drugo.

Graf 6 - Vprašanje o etičnih dilemah na praksi po letnikih

Na vprašanje, ali menijo, da jih bo študij na Fakulteti za socialno delo dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami, je odgovorilo 69 študentk.

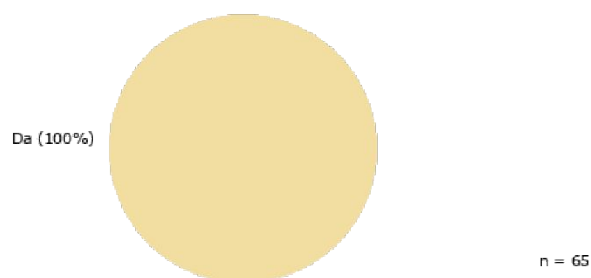
32 študentk (46 %) je na vprašanje odgovorilo z Ne, 19 študentk (28 %) je na vprašanje odgovorilo z Ne vem, 16 študentk (23 %) je na vprašanje odgovorilo z Da, 2 študentki (3 %) sta odgovorili z Drugo. Odgovori pri slednjem vprašanju so bili: malo, a ne dovolj, dal neke osnove, ne pa toliko, da bi se lahko samostojno in samozavestno odločila tako, kakor bi jaz menila, da je prav, odločila bi se bolj na podlagi svoje zdrave pameti kot na podlagi znanja, pridobljenega na fakulteti.

Graf 7 - Ali menijo, da jih je fakulteta dovolj pripravila na soočanje z etičnimi dilemami

Na vprašanje, ali menijo, da njihove osebne vrednote vplivajo na to, kako se odločajo, ko so soočeni z etično dilemo, je odgovorilo 65 študentk.

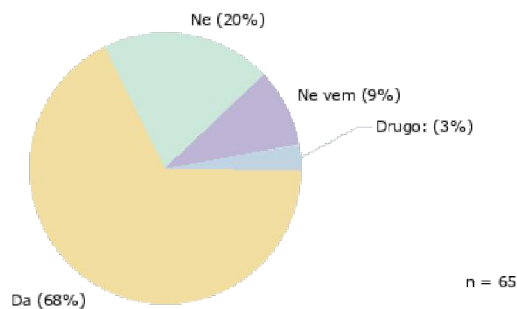
65 študentk (100 %) je na vprašanje odgovorilo z Da.

Graf 8 - Vprašanje o osebnih vrednotah

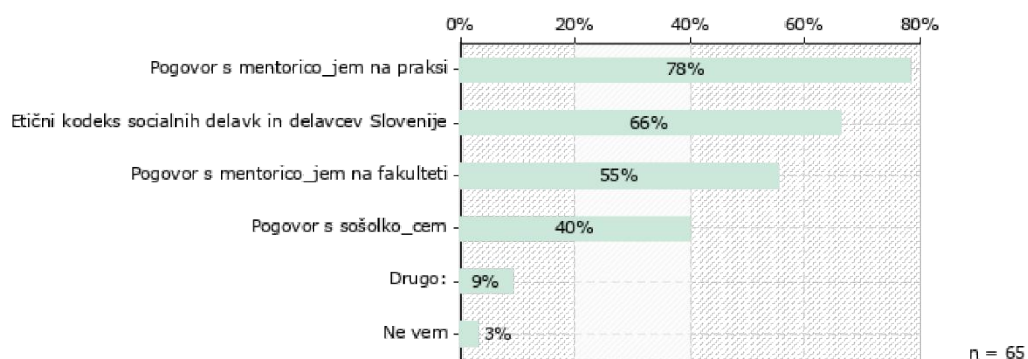
Na vprašanje, ali menijo, da na njihovo odločanje vpliva tudi osebno verovanje ali religija, je odgovarjalo 65 študentk.

44 študentk (68 %) je na vprašanje odgovorilo z Da, 13 študentk (20 %) je na vprašanje odgovorilo z Ne, 6 študentk (9 %) je odgovorilo z Ne vem in 2 študentki (3 %) sta na vprašanje odgovorili z Drugo. Te študentke so navedle naslednje odgovore: nisem ravno verna ... torej pri meni ne, nisem religiozna, trudim se ukrepati, kakor je najbolje za človeka ne glede na moje \ 'verovanje' '.

Graf 9 - Vprašanje o osebnem verovanju

Na vprašanje, ali menijo, da jim lahko pomagam pri njihovi odločitvi, ko se soočajo z etično dilemo? (Prosim, da izberete za vas dve najpomembnejši možnosti), je odgovorilo 65 študentk. 50 študentk (78 %) je na vprašanje odgovorilo s Pogovor z mentorico, mentorjem na praksi, 43 študentk (66 %) je odgovorilo z Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije, 36 študentk (55 %) je na vprašanje odgovorilo s Pogovor z mentorico, mentorjem na fakulteti, 26 študentk (40 %) je na vprašanje odgovorilo s Pogovor s sošolko, sošolcem, 2 študentki sta odgovorili z Ne vem, 6 študentk (9 %) je na vprašanje odgovorilo z Drugo; pogovor s prijateljico, ki se sooča s podobnimi etičnimi dilemami, predavanja na fakulteti, pogovor s sodelavko, lastne vrednote in prepričanja, intervizija, supervizija, odvisno je od primera.

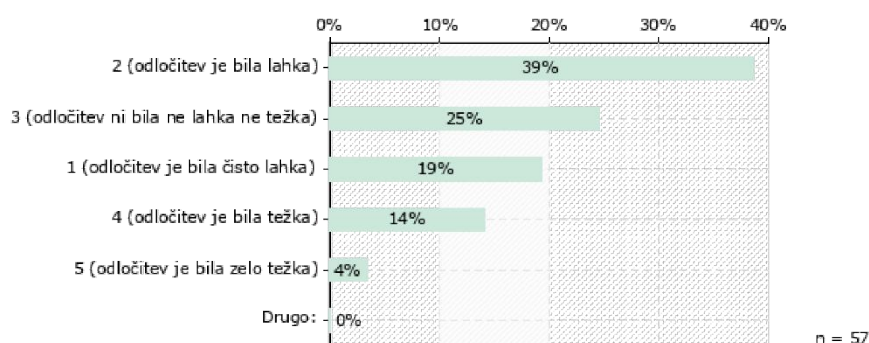

Graf 10 - Kaj študentkam pomaga pri soočanju z etičnimi dilemami

5.1.1 Etična dilema 1

Na prvo etično dilemo (Uporabnica vam ob koncu vašega sodelovanja v znak hvaležnosti prinese darilo. V Kodeksu etike socialnih delavk in delavcev Slovenije piše, da darila ne smemo sprejeti. Darilo je manjše vrednosti, uporabnik oz. uporabnica vztraja, da darilo sprejmete. Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.) je odgovarjalo 57 študentk.

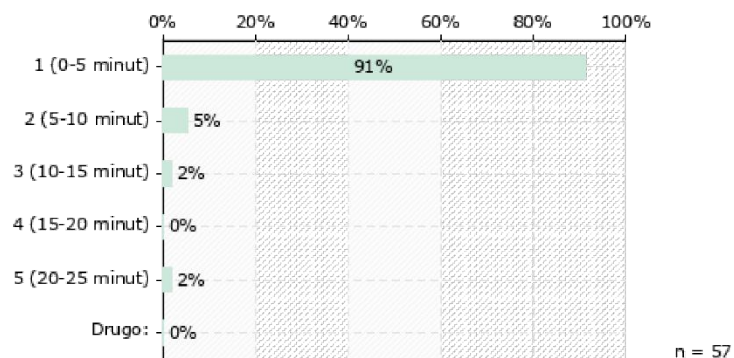
Na zahtevo, naj ocenijo težavnost njihovega odločanja, je 11 študentk (19 %) odgovorilo z 1 (odločitev je bila čisto lahka), 22 študentk (39 %) je odgovorilo z 2 (odločitev je bila lahka), 14 študentk (25 %) je odgovorilo s 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 8 študentk (14 %) je odgovorilo s 4 (odločitev je bila težka) in 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 5 (odločitev je bila zelo težka).

Graf 11 - Ocena težavnosti pri prvi etični dilemi

Na vprašanje, koliko časa so potrebovali, da so prišli do odločitve, je odgovarjalo 57 študentk. 52 študentk (91 %) je na vprašanje odgovorilo z 1 (0-5 minut), 3 študentke (5 %) so odgovorile z 2 (5-10 minut), 1 študentka (2 %) je odgovorila s 3 (10-15 minut), 1 študentka (2 %) je odgovorila s 5 (20-25 minut).

Nobena študentka ni odgovorila s 4 (15-20 minut).

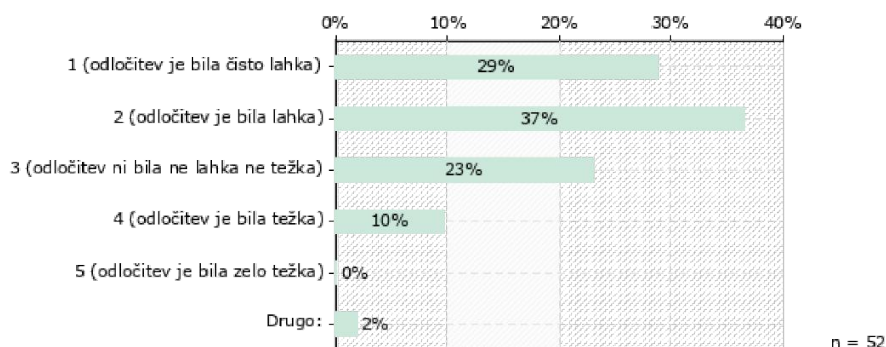

Graf 12 - Ocena časa odločanja pri prvi etični dilemi

5.1.2 Etična dilema 2

Na drugo etično dilemo (Zaposlili ste se v vašem domačem kraju ali v bližini vašega domačega kraja. Zaposleni ste na področju družine. K vam pride uporabnica, ki jo prepoznate, saj sta iz istega kraja, njej pa vi niste poznani. Spregovori o nasilju, ki se dogaja v njeni družini. Tudi njeno družino poznate na videz. Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.) je odgovarjalo 52 študentk.

Na zahtevo, naj ocenijo težavnost njihovega odločanja, je 15 študentk (29 %) odgovorilo z 1 (odločitev je bila čisto lahka), 19 študentk (37 %) je odgovorilo z 2 (odločitev je bila lahka), 12 študentk (23 %) je odgovorilo s 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 5 študentk (10 %) je odgovorilo s 4 (odločitev je bila težka). Nobena študentka ni odgovorila s 5 (odločitev je bila zelo težka). 1 študentka (2 %) je odgovorila z Drugo.

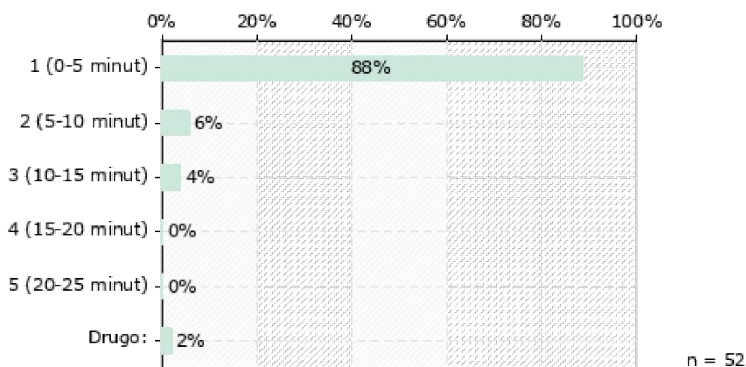

Graf 13 - Ocena težavnosti pri drugi etični dilemi

Na vprašanje, koliko časa so potrebovali, da so prišli do odločitve, je odgovarjalo 52 študentk.

46 študentk (88 %) je na vprašanje odgovorilo z 1 (0-5 minut), 3 študentke (6 %) so odgovorile z 2 (5-10 minut), 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 3 (10-15 minut). Nobena študentka ni odgovorila s 4 (15-20 minut) ali s 5 (20-25 minut).

1 študentka (2 %) je odgovorila z Drugo.

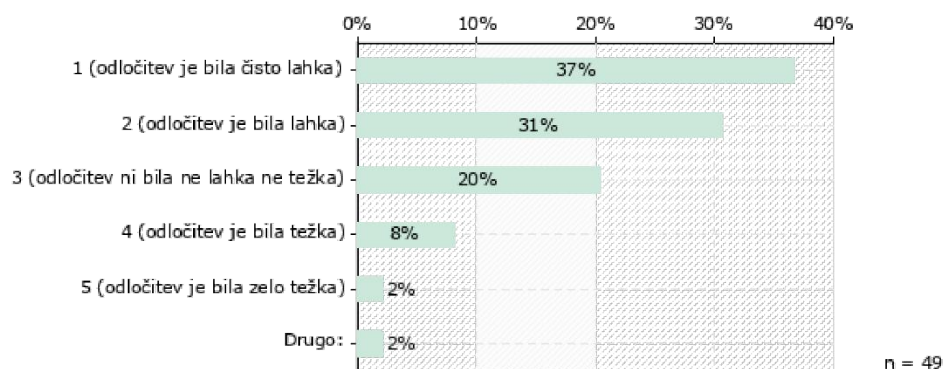

Graf 14 - Ocena časa odločanje pri drugi etični dilemi

5.1.3 Etična dilema 3

Na tretjo etično dilemo (Ste študentka socialnega dela, ki je na praksi v četrtini skupnosti in trenutno sodelujete z manjšo skupino mladostnikov. Opazite, da ste enemu od mladostnikov všeč, večkrat vas povabi ven in se želi z vami povezati tudi prek družabnih medijev. Ker se bojite, kako bi pogovor o tem vplival na mladostnika in na vaju delovni odnos, se posvetujete z mentorico. Ta vam svetuje, da mu preprosto poveste, da vas fantje ne zanimajo in da ste pripadnica LGBT skupnosti (trenutno ste v zvezi z žensko). Kaj menite o tem predlogu in kako boste ravnali? Prosim vas, da svojo odločitev opišete.) je odgovarjalo 49 študentk.

Na zahtevo, naj ocenijo težavnost njihovega odločanja, je 18 študentk (37 %) odgovorilo z 1 (odločitev je bila čisto lahka), 15 študentk (31 %) je odgovorilo z 2 (odločitev je bila lahka), 10 študentk (20 %) je odgovorilo s 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 študentke (8 %) so odgovorile s 4 (odločitev je bila težka), 1 študentka (2 %) je odgovorila s 5 (odločitev je bila zelo težka). 1 študentka (2 %) je odgovorila z Drugo.

Graf 15 - Ocena težavnosti pri tretji etični dilemi

Na vprašanje, koliko časa so potrebovali, da so prišli do odločitve, je odgovarjalo 48 študentk.

39 študentk (81 %) je na vprašanje odgovorilo z 1 (0-5 minut), 7 študentk (15 %) je odgovorilo z 2 (5-10 minut), 1 študentka (2 %) je odgovorila s 3 (10-15 minut), 1 študentka (2 %) je odgovorila z Drugo.

Nobena študentka ni odgovorila s 4 (15 – 20 minut) ali s 5 (20 - 25 minut).

Graf 16 - Ocena časa odločanja pri tretji etični dilemi

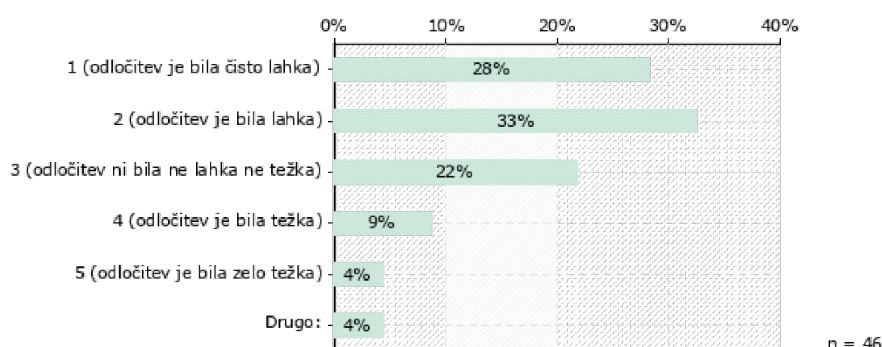
5.1.4 Etična dilema 4

Na četrto etično dilemo (Sodelujete z uporabnikom oz. uporabnico, ki ima s strani psihiatra ugotovljeno diagnozo shizofrenija. Opažate, da mu zdravila pomagajo, ko jih jemlje redno. Uporabnik oz. uporabnica se večkrat odloči, da bo zdravila prenehal oz. prenehala jemati, saj se počuti bolje. To vodi do poslabšanja psihičnega stanja. Kako boste vodili vaše sodelovanje z uporabnikom oz. uporabnico? Prosim vas, da svojo odločitev opišete.) je odgovarjalo 47 študentk.

Na zahtevo, naj ocenijo težavnost njihovega odločanja, je odgovarjalo 46 študentk.

13 študentk (28 %) odgovorilo z 1 (odločitev je bila čisto lahka), 15 študentk (33 %) je odgovorilo z 2 (odločitev je bila lahka), 10 študentk (22 %) je odgovorilo s 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 4 študentke (8 %) so odgovorile s 4 (odločitev je bila težka), 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 5 (odločitev je bila zelo težka), 2 študentki (4 %) sta odgovorili z Drugo; ne razumem čisto vprašanja.

Posebej so me zanimali tudi odgovori študentk in študentov iz modula Duševno zdravje v skupnosti pri četrti etični dilemi, saj ravno ta govori o duševnem zdravju. To dilemo je rešilo 5 študentk in študentov iz tega modula. 2 študentki sta odgovorili, da je bila odločitev težka in zelo težka, 2 študentki sta odgovorili, da je bila odločitev čisto lahka, 1 študentka pa je to polje pustila prazno.

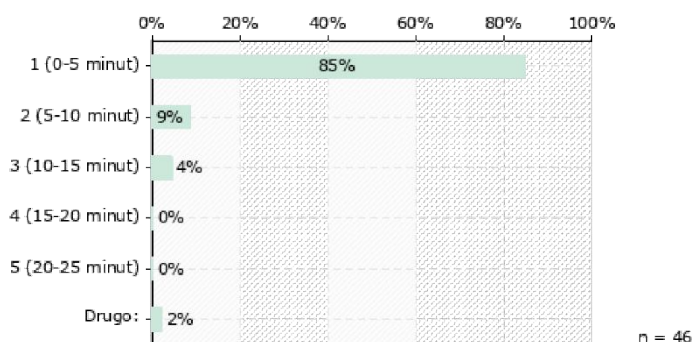

Graf 17 - Ocena težavnosti pri četrti etični dilemi

Na vprašanje, koliko časa so potrebovali, da so prišli do odločitve, je odgovarjalo 46 študentk.

39 študentk (85 %) je na vprašanje odgovorilo z 1 (0-5 minut) 4 študentke (9 %) so odgovorile z 2 (5-10 minut), 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 3 (10-15 minut), 1 študentka (2 %) je odgovorila z Drugo.

Nobena študentka ni odgovorila s 4 (15 – 20 minut) ali s 5 (20 - 25 minut).

Graf 18 - Ocena časa odločanja pri četrti etični dilemi

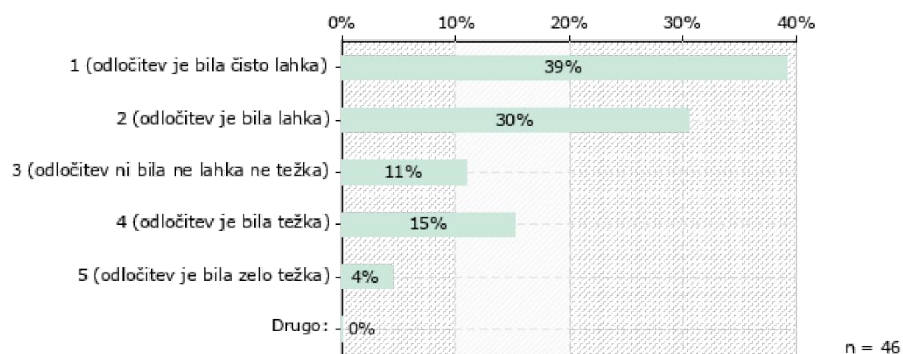
5.1.5 Etična dilema 5

Na peto etično dilemo (Delate v domu starejših na oddelku, kjer so ljudje z Alzheimerjevo boleznijo. En uporabnik je bil celo življenje vegan, sedaj pa pri kosilu opaža, da dobiva različno hrano, takšno kot drugi uporabniki tega doma. Gospod se ob prejemu drugačnega kosila razburi, želi imeti isto kosilo kot ostali. Njegova žena pravi, da mora prejemati vegansko kosilo. Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.) je odgovarjalo 46 študentk.

Na zahtevo, naj ocenijo težavnost njihovega odločanja, je 18 študentk (39 %) odgovorilo z 1 (odločitev je bila čisto lahka), 14 študentk (30 %) je odgovorilo z 2 (odločitev je bila lahka), 5 študentk (11 %) je odgovorilo s 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka), 8 študentk (14 %) je odgovorilo s 4 (odločitev je bila težka) in 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 5 (odločitev je bila zelo težka). Nobena študentka ni odgovorila z Drugo.

Pregledala sem odgovore študentk in študentov iz modula Socialno delo s starimi pri peti etični dilemi, saj ravno ta govori o starejšem gospodu, ki je v institucionalni oskrbi. To dilemo so rešile 4 študentke in študentje iz tega modula. 2 študentki sta odgovorili, da je bila odločitev

zelo lahka, 1 študentka je odgovorila, da je bila odločitev lahka in 1 študentka je odgovorila, da odločitev ni bila ne lahka ne težka.

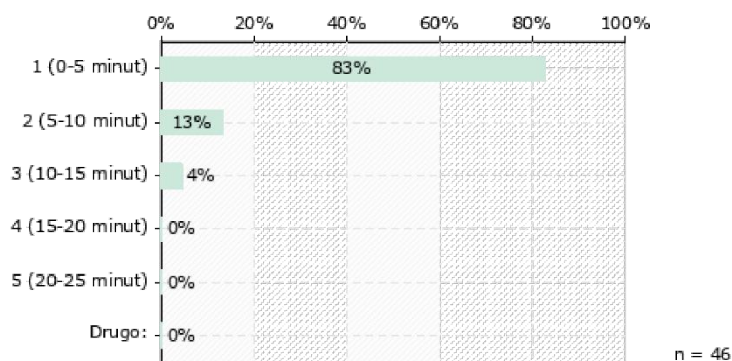

Graf 19 - Ocena težavnosti pri peti etični dilemi

Na vprašanje, koliko časa so potrebovali, da so prišli do odločitve, je odgovarjalo 46 študentk.

38 študentk (83 %) je na vprašanje odgovorilo z 1 (0-5 minut), 6 študentk (13 %) je odgovorilo 2 (5-10 minut), 2 študentki (4 %) sta odgovorili s 3 (10-15 minut).

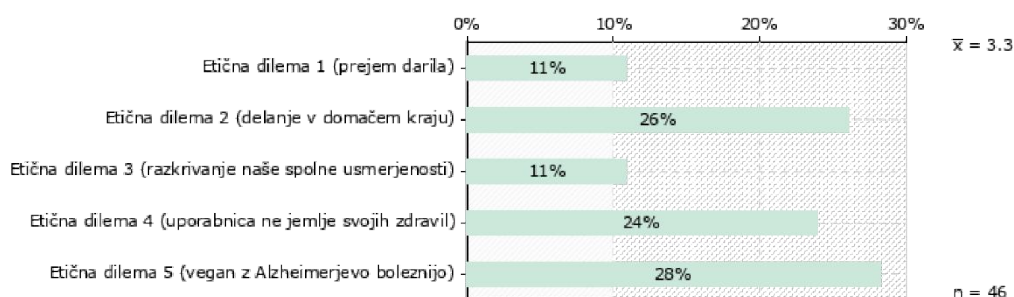
Nobena študentka ni odgovorila s 4 (15-20 minut), s 5 (20-25 minut) in z Drugo.

Graf 20 - Ocena časa odločanja pri peti etični dilemi

Na vprašanje, katero etično dilemo bi označili, da se jim je pri njej bilo najtežje odločiti, je odgovorilo 46 študentk.

5 študentk (11 %) je odgovorilo, da jim je bila najtežja prva etična dilema (prejem darila), 12 študentk (26 %) je odgovorilo, da jim je bila najtežja druga etična dilema (delanje v domačem kraju), 5 študentk (11 %) je odgovorilo, da jim je bila najtežja tretja etična dilema (razkrivanje naše spolne usmerjenosti), 12 študentk (24 %) je odgovorilo, da jim je bila najtežja četrta etična dilema (uporabnica ne jemlje svojih zdravil) in 13 študentk (28 %) je odgovorilo, da jim je bila najtežja peta etična dilema (vegan z Alzheimerjevo boleznijo).

Graf 21 - Katera etična dilema je bila najtežja

5.2 Analiza – Razmerje med modulom in časom odločanja

5.2.1 Etična dilema 1

Iz Grafa 22 lahko razberemo, da se čas odločanja pri študentkah različnih modulov ne razlikuje veliko. Največjo razliko lahko opazimo pri modulu Duševno zdravje v skupnosti, kjer je 1 študentka (25 %) označila, da je za reševanje etične dileme potrebovala 20-25 minut.

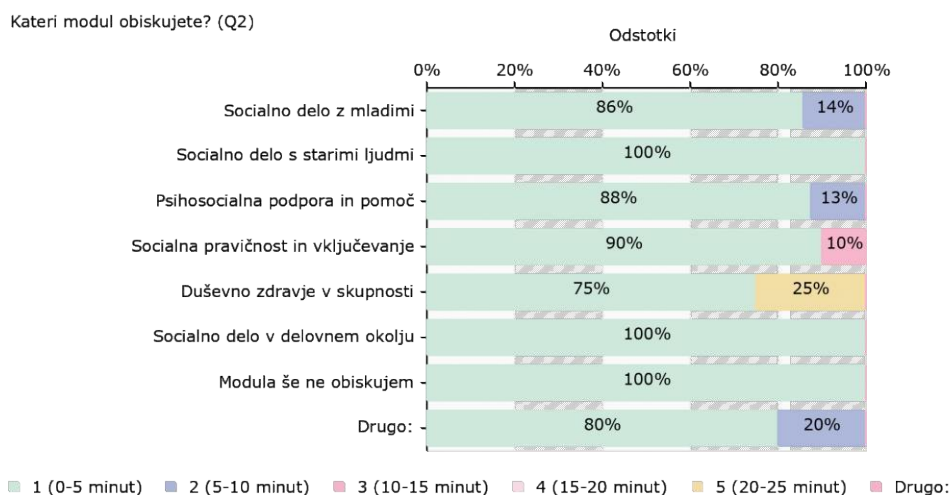
Moduli Socialno delo s starimi ljudmi (5 študentk), Socialno delo v delovnem okolju (2 študentki) in študentke, ki modula še ne obiskujejo (16 študentk), pri teh so študentke označile, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut.

Na modulu Socialno delo z mladimi je 1 študentka (14 %) označila, da je za odločanje potrebovala 05 minut, ostalih 6 študentk (86 %) pa je za odločanje potrebovalo 5-10 minut.

Na modulu Psihosocialna podpora in pomoč je 7 študentk (88 %) označilo, da je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 1 študentka (13 %) je potrebovala 5-10 minut.

Študentke, ki so za modul označile Drugo, 4 študentke (80 %) so za odločanje potrebovale 5-10 minut in 1 študentka (20 %) je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

Iz napisanega lahko razberemo, da so študentke in študentje za čas odločanja največkrat potrebovale 0 -5 minut.

Graf 22- Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri prvi etični dilemi

5.2.2 Etična dilema 2

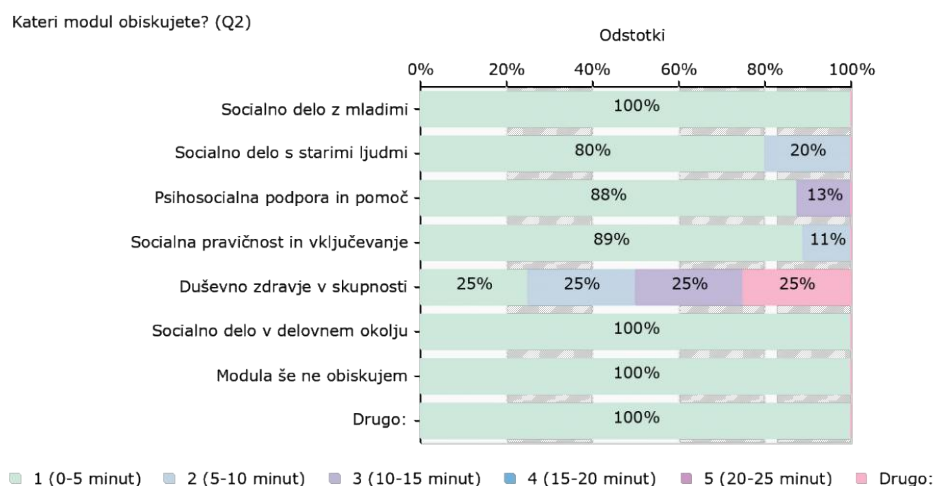
Iz Grafa 23 lahko razberemo, da je 5 (100 %) študentk na modulu Socialno delo z mladimi, 2 (100 %) študentki na modulu Socialno delo v delovnem okolju, 14 (100 %) študentk, ki modula še ne obiskujejo in 5 (100 %) študentk, ki so za modul izbrale Drugo, vse so za odločanje potrebovale 0-5 minut časa.

Pri modulu Socialno delo s starimi ljudmi so 4 (80 %) študentke potrebovale 0-5 minut in 1 (20 %) študentka 5-10 minut za odločanje.

Pri modulu Psihosocialna podpora in pomoč je 7 (88 %) študentk označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (12 %) študentka je označila, da je za odločanje potrebovala 10-15 minut.

Pri modulu Socialna pravičnost in vključevanje je 8 (89 %) študentk označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (11 %) študentka je označila, da je za rešitev potrebovala 5-10 minut.

Iz napisanega lahko razberemo, da so študentke in študentje za čas odločanja največkrat potrebovale 0 -5 minut.

Graf 23- Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri drugi etični dilemi

5.2.3 Etična dilema 3

Iz Grafa 24 lahko razberemo, da so 4 (100 %) študentke na modulu Socialno delo s starimi ljudmi, 2 (100 %) študentki na modulu Socialno delo v delovnem okolju in 4 (100 %) študentke, ki so kot modul označile Drugo, potrebovale 0-5 minut za odločanje.

Na modulu Socialno delo z mladimi so 4 (80 %) študentke označile, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (20 %) študentka je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

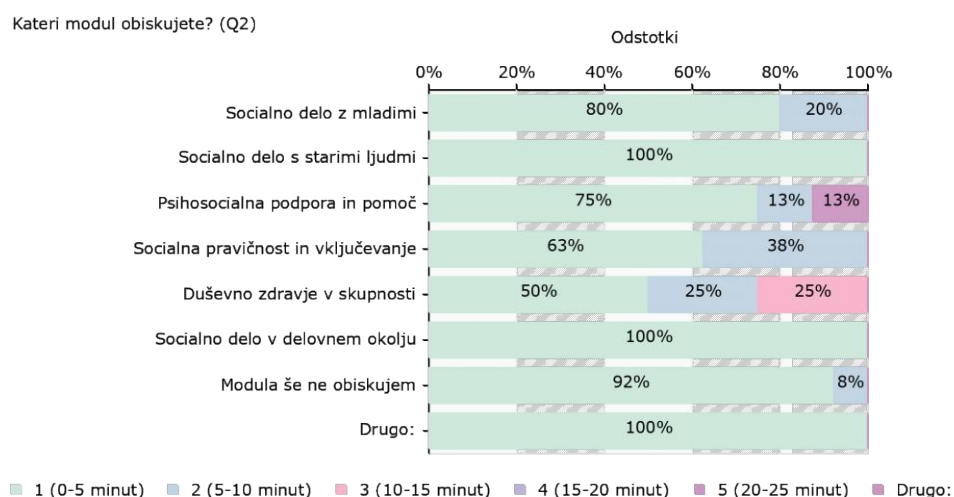
Na modulu Psihosocialna pomoč in podpora je 6 (75 %) študentk označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (13 %) študentka je označila, da je potrebovala 5-10 minut in 1 (13 %) študentka je označila Drugo.

Na modulu Socialna pravičnost in vključevanje je 5 (63 %) študentk označilo, da je za odločanje potrebovalo 0-5 minut, 3 (38 %) študentke so označile, da so za odločanje potrebovale 5-20 minut.

Na modulu Duševno zdravje v skupnosti sta 2 (50 %) študentki označili, da sta potrebovali 0-5 minut za odločanje, 1 (25 %) študentka je označila, da je potrebovala 5-10 minut in 1 (25 %) študentka je označila, da je potrebovala 10-15 minut.

12 (92 %) študentk, ki modula še ne obiskujejo, je označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (8 %) študentka je označila, da je potrebovala 5-10 minut.

Iz napisanega lahko razberemo, da so študentke in študentje za čas odločanja največkrat potrebovale 0-5 minut.

Graf 24 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri tretji etični dilemi

5.2.4 Etična dilema 4

Iz Grafa 25 lahko razberemo, da je 6 (100 %) študentk z modula Psihosocialna podpora in pomoč, 2 (100 %) študentki z modula Socialno delo v delovnem okolju in 4 (100 %) študentke, ki so kot modul izbrale Drugo, potrebovale 0-5 minut za odločanje.

Na modulu Socialno delo z mladimi so 4 (80 %) študentke označile, da so potrebovale 0-5 minut za odločanje in 1 (20 %) študentka je označila, da je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

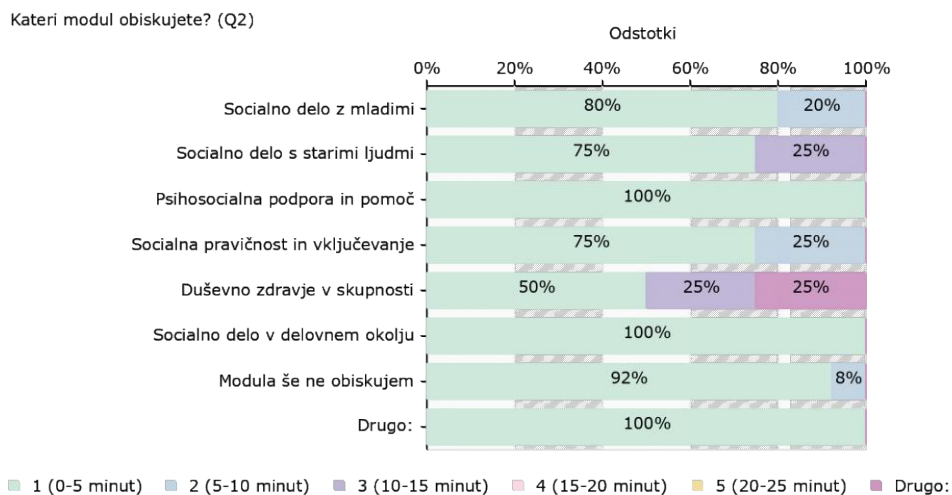
Na modulu Socialna pravičnost in vključevanje je 6 (75 %) študentk potrebovalo 0-5 minut za odločanje in 2 (25 %) študentki sta potrebovali 5-10 minut.

Na modulu Duševno zdravje v skupnosti sta 2 (50 %) študentki označili, da sta potrebovali 0-5 minut, 1 (25 %) študentka je označila, da je potrebovala 10-15 minut in 1 (25 %) študentka je označila Drugo.

12 (92 %) študentk, ki modula še ne obiskujejo, je označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (8 %) študentka je potrebovala 5-10 minut.

Iz napisanega lahko razberemo, da so študentke in študentje za čas odločanja največkrat potrebovale 0-5 minut.

Pogledala sem tudi odgovore študentk in študentov iz modula Duševno zdravje v skupnosti, saj ravno ta dilema govori o duševnem zdravju. To dilemo je rešilo 5 študentk in študentov iz tega modula. 2 študentki sta odgovorili, da sta za reševanje dileme potrebovali 10 - 15 minut, 2 študentki sta odgovorili, da sta za reševanje potrebovali 0 - 5 minut, 1 študentka je to polje pustila prazno.

Graf 25 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri četrti etični dilemi

5.2.5 Etična dilema 5

Iz Grafa 26 lahko razberemo da je 7 (100 %) študentk z modula Psihosocialna podpora in pomoč in 2 (100 %) študentki z modula Socialno delo v delovnem okolju potrebovalo 0-5 minut za odločanje.

Na modulu Socialno delo z mladimi so 4 (80 %) študentke potrebovale 0-5 minut za odločanje, 1 (20 %) študentka je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

Na modulu Socialno delo s starimi ljudmi so 3 (75 %) študentke za odločanje potrebovale 0-5 minut in 1 (25 %) študentka je potrebovala 5-10 minut za odločanje.

Na modulu Socialna pravičnost in vključevanje je 6 (75 %) študentk označilo, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut in 1 (25 %) študentka je označila, da je potrebovala 5-10 minut za odločanje.

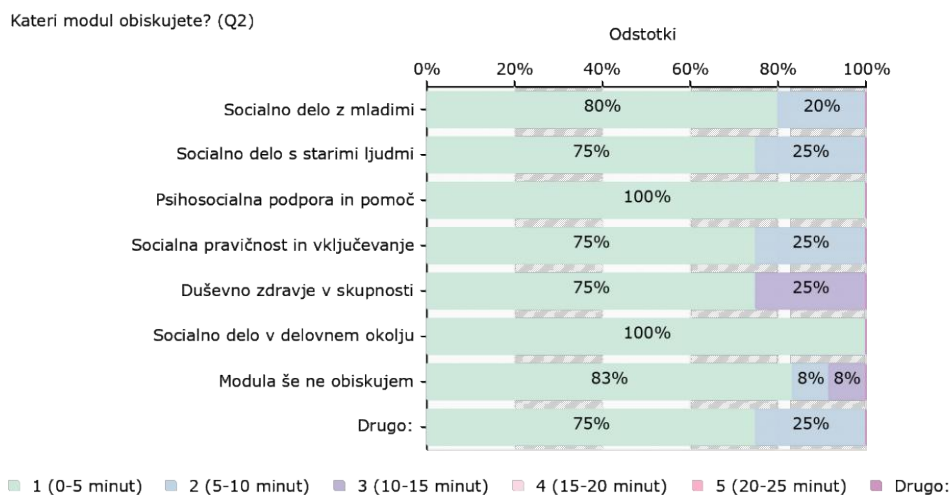
Na modulu Duševno zdravje v skupnosti so 3 (75 %) študentke označile, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut in 1 (25 %) študentka je označila, da je potrebovala 10-15 minut.

10 (83 %) študentk, ki modula še ne obiskujejo, je označilo, da so potrebovale 0-5 minut za odločanje, 1 (8 %) študentka je potrebovala 5-10 minut za odločanje in 1 (8 %) študentka je označila, da je za odločanje potrebovala 10-15 minut.

3 (75 %) študentke, ki so svoj modul označile z Drugo, so za odločanje potrebovale 0-5 minut, 1 (25 %) je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

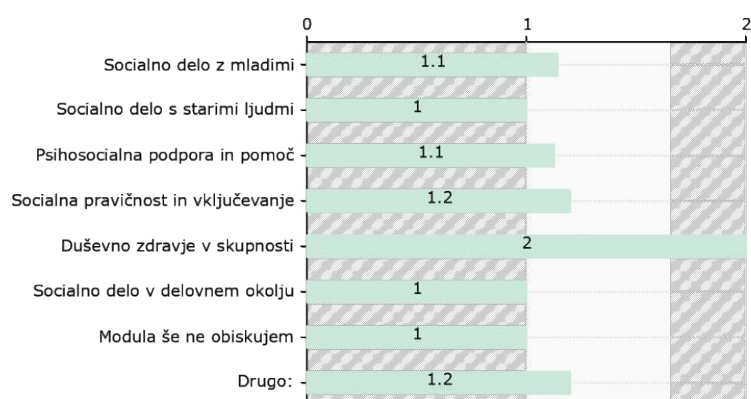
Iz napisanega lahko razberemo, da so študentke in študentje za čas odločanja največkrat potrebovale 0 -5 minut.

Pogledala sem odgovore študentk in študentov iz modula Socialno delo s starimi pri peti etični dilemi, saj ravno ta govori o starejšem gospodu v institucionalni oskrbi. To dilemo so rešile 4 študentke in študentje iz tega modula. 3 študentke so odgovorile, da so za reševanje potrebovale 0 - 5 minut in 1 študentka je odgovorila, da je za reševanje potrebovala 5 - 10 minut.

Graf 26 - Razmerje med izbiro modula in časom odločanja pri peti etični dilemi

Graf 27 prikazuje povprečje med modulom, ki ga študentke obiskujejo, ter časom odločanja.

Graf 27 - Povprečna ocena časa odločanja po modulih

1 (0-5 minut) 2 (5-10 minut) 3 (10-15 minut) 4 (15-20 minut) 5 (20 – 25 minut)

Študentke, ki obiskujejo modul Socialno delo v delovnem okolju, modul Socialno delo s starimi ljudmi in študentke, ki modula še ne obiskujejo, so ocenile svoj čas odločanja s povprečno oceno 1, kar je 0-5 minut.

Povprečna ocena pri modulu Socialno delo z mladimi in Psihosocialna podpora in pomoč je 1.1, kar je za 0.1 več kot na modulu Socialno delo v delovnem okolju in Socialno delo s starimi ter med študentkami, ki modula še ne obiskujejo.

Povprečna ocena pri modulu Socialna pravičnost in vključevanje ter pri študentkah, ki so svoj modul označile z Drugo, je 1.2, kar je za 0.2 več kot pri modulih Socialno delo v delovnem okolju in Socialno delo s starimi ter med študentkami, ki modula še ne obiskujejo, ter za 0.1 več kot pri modulih Socialno delo z mladimi in Psihosocialna podpora in pomoč.

Najvišja povprečna ocena je 2 pri modulu Duševno zdravje v skupnosti, kar pomeni, da so potrebovale največ časa, da so prišle do odločitve.

Najmanj časa pri odločanju so potrebovale študentke, ki modula še ne obiskujejo, in študentke, ki obiskujejo modul Socialno delo s starimi ljudmi ter Socialno delo v delovnem okolju.

5.3 Analiza – Razmerje med letnikom in časom odločanja

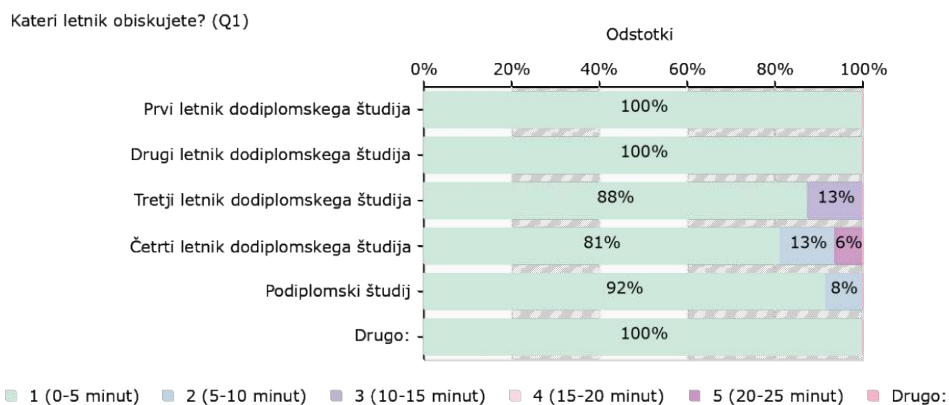
5.3.1 Etična dilema 1

Iz Grafa 28 vidimo, da sta 2 (100 %) študentki, 12 (100 %) študentk iz drugega letnika in 7 (100 %) študentk, ki so svoj status označile z Drugo, potrebovale 0-5 minut za odločanje.

7 (88 %) študentk iz tretjega letnika je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 1 (13 %) študentka je za odločanje potrebovala 10-15 minut.

13 (81 %) študentk četrtega letnika je za odločanje potrebovalo 05 minut, 2 (13 %) študentki sta za odločanje potrebovali 5-10 minut in 1 (6 %) študentka je za odločanje potrebovala 20-25 minut.

11 (92 %) študentk podiplomskega študija je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 1 (8 %) študentka je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

Graf 28 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri prvi etični dilemi

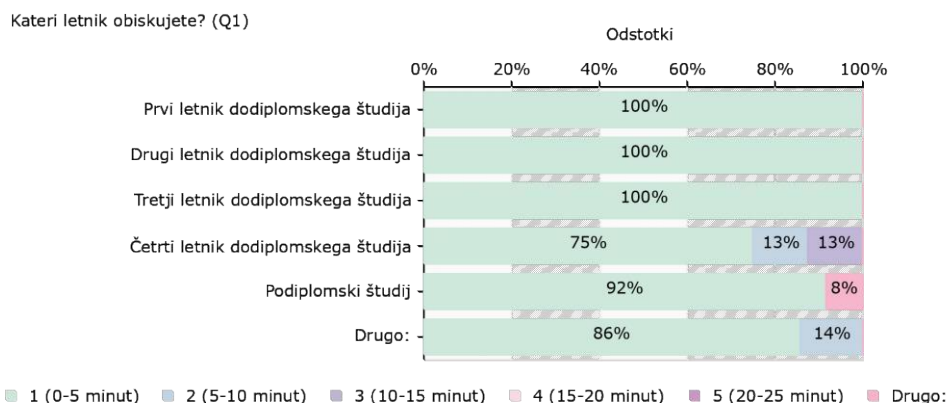
5.3.2 Etična dilema 2

Iz Grafa 29 vidimo, da je 1 (100 %) študentka prvega letnika, 11 (100 %) študentk drugega letnika in 5 (100 %) študentk tretjega letnika za odločanje potrebovalo 0-5 minut.

12 (75 %) študentk tretjega letnika je za odločanje potrebovalo 0-5 minut, 2 (13 %) študentki sta potrebovali 5-10 minut za odločanje in 2 (13 %) študentki sta potrebovali 10-15 minut za odločanje

11 (92 %) študentk podiplomskega študija je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 1 (8 %) je svoj čas odločanja označila z Drugo.

6 (86 %) študentk, ki je svoj letnik označilo z Drugo, je potrebovalo 0-5 minut za odločanje in 1 (14 %) je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

Graf 29 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri drugi etični dilemi

5.3.3 Etična dilema 3

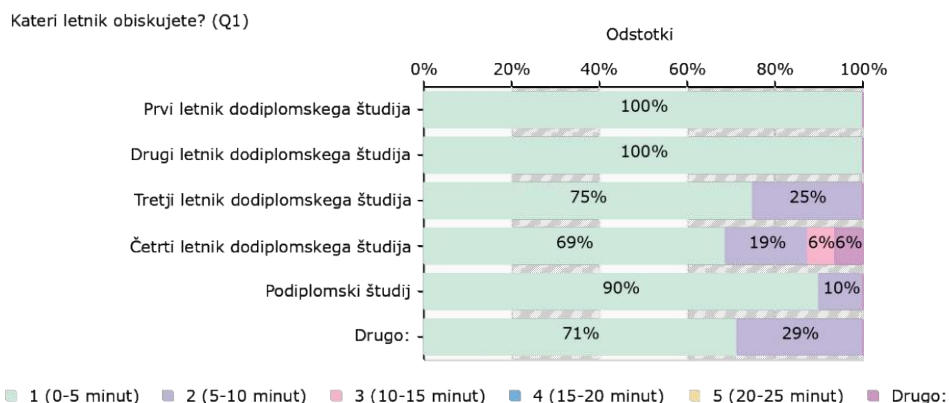
Iz Grafa 30 vidimo, da je 1 (100 %) študentka prvega letnika in 10 (100 %) študentk drugega letnika označilo, da so potrebovale 0-5 minut za odločanje.

3 (75 %) študentke tretjega letnika so označile, da so za odločanje potrebovale 0-5 minut in 1 (25 %) je označila, da je potrebovala 5-10 minut.

11 (69 %) študentk četrtega letnika je označilo, da je za odločanje potrebovalo 0-5 minut, 3 (19 %) študentke so označile, da so za odločanje potrebovale 5-10 minut, 1 (6 %) je potrebovala 10-15 minut za odločanje in 1 (6 %) je označila svoj čas odločanja pod Drugo.

9 (90 %) študentk s podiplomskega študija je označilo, da je za reševanje potrebovalo 0-5 minut, 2 (10 %) študentki sta označili, da sta za odločanje potrebovali 5-10 minut.

5 (71 %) študentk, ki je svoj letnik označilo z Drugo, je potrebovalo 0-5 minut za odločanje in 2 (29 %) študentki sta označili, da sta za odločanje potrebovali 5-10 minut.

Graf 30 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri tretji etični dilemi

5.3.4 Etična dilema 4

1 (100 %) študentka prvega letnika je za odločanje potrebovala 0-5 minut.

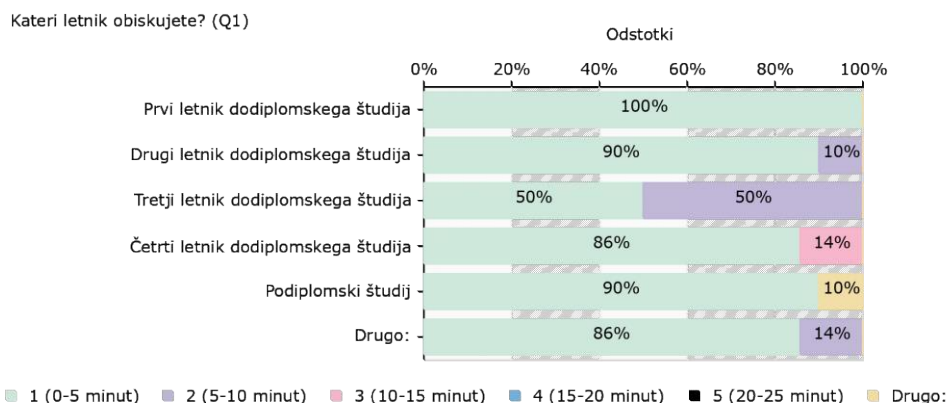
9 (90 %) študentk drugega letnika je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 1 (10 %) študentka je potrebovala 5-10 minut.

2 (50 %) študentki tretjega letnika sta za odločanje potrebovali 0-5 minut in 2 (50 %) študentki sta za odločanje potrebovali 5-10 minut.

12 (86 %) študentk četrtega letnika je za odločanje potrebovalo 0-5 minut in 2 (14 %) študentki sta za odločanje potrebovali 10-15 minut.

9 (90 %) študentk podiplomskega študija je potrebovalo 0-5 minut za odločanje in 1 (10 %) študentka je svoj čas odločanja označila z Drugo.

6 (86 %) študentk, ki je svoj letnik študija označilo z Drugo, je za odločanje potrebovalo 0-5 minut, 1 (14 %) študentka je za odločanje potrebovala 5-10 minut.

Graf 31 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri četrty etični dilemi

5.3.5 Etična dilema 5

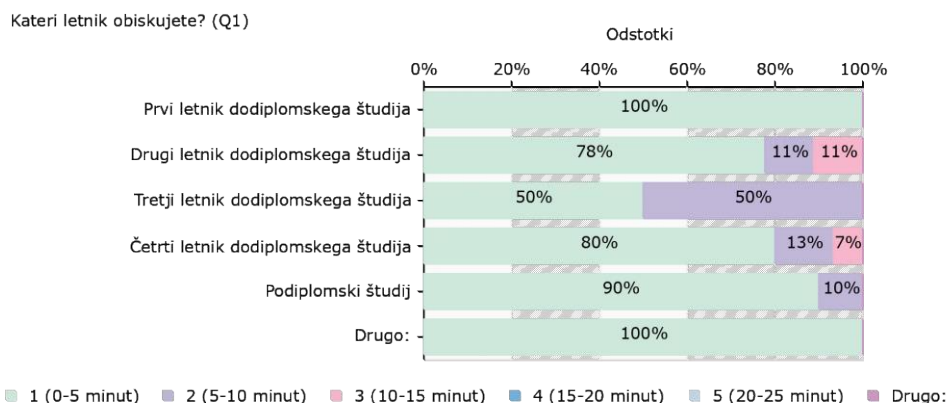
1 (100 %) študentka prvega letnika in 7 (100 %) študentk, ki je svoj letnik študija označilo z Drugo, so potrebovale 0-5 minut za odločanje.

7 (78 %) študentk drugega letnika je potrebovalo 0-5 minut za odločanje, 1 (11 %) študentka je za odločanje potrebovala 5-10 minut in 1 (11 %) študentka je za odločanje potrebovala 10-15 minut.

2 (50 %) študentki tretjega letnika sta za odločanje potrebovali 0-5 minut in 2 (50 %) študentki sta za odločanje potrebovali 5-10 minut.

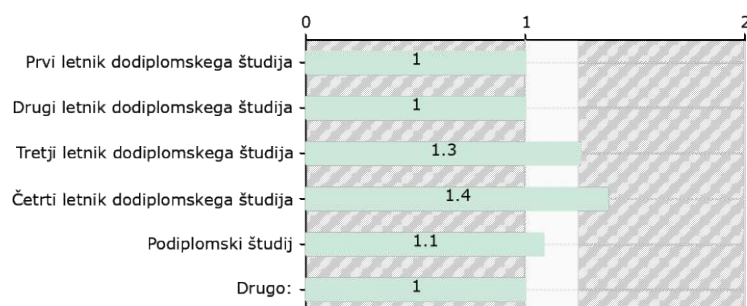
12 (80 %) študentk tretjega letnika je za odločanje potrebovalo 0-5 minut, 2 (13 %) študentki sta za odločanje potrebovali 5-10 minut in 1 (7 %) študentka je za odločanje potrebovala 10-15 minut.

9 (90 %) študentk podiplomskega študija je potrebovalo 0-5 minut za odločanje in 1 (10 %) študentka je potrebovala 5-10 minut za odločanje.

Graf 32 - Razmerje med letnikom in časom odločanja pri peti etični dilemi

Graf 33 prikazuje povprečje časa vseh etičnih dilem skupaj v posameznih letnikih.

Graf 33 - Povprečna ocena časa odločanja po letnikih

1 (0-5 minut) 2 (5-10 minut) 3 (10-15 minut) 4 (15-20 minut) 5 (20-25 minut)

Študentke v prvem in drugem letniku ter študentke, ki so svoj študentski status označile kot Drugo, so ocenile svoj čas odločanja s povprečno oceno 1, kar je 0-5 minut.

Na podiplomskem študiju je povprečna ocena časa odločanja 1.1, kar je za 0.1 višja povprečna ocena kot pri študentkah v prvem in drugem letniku ter pri študentkah, ki so svoj status označile kot Drugo.

V tretjem letniku so študentke ocenile svoj čas odločanja s povprečno oceno 1.3, kar je za 0.3 višja povprečna ocena kot pri študentkah v prvem in drugem letniku, pri študentkah, ki so svoj

status označile kot Drugo, in za 0.2 višja povprečna ocena kot pri študentkah na podiplomskem študiju.

V četrtem letniku so študentke svoj čas odločanja ocenile s povprečno oceno 1.4, kar je za 0.4 višja povprečna ocena kot pri študentkah v prvem in drugem letniku, pri študentkah, ki so svoj status označile kot Drugo, za 0.3 višja povprečna ocena kot pri študentkah na podiplomskem študiju in za 0.1 višja povprečna ocena kot pri študentkah v tretjem letniku.

Najmanj časa za odločanje v etičnih dilemah so si vzele študentke prvega in drugega letnika ter študentke, ki so svoj študentski status označile kot Drugo.

Najvišja povprečna ocena časa odločanja je v četrtem letniku dodiplomskega študija, kar pomeni, da so študentke v tem letniku vzele največ časa, da so prišle do rešitve.

5.4 Preverjanje hipotez

S pomočjo pridobljenih rezultatov bom potrdila ali ovrgla naslednje hipoteze.

H1: Študentke višjih letnikov za rešitev etične dileme potrebujejo manj časa kot študentke nižjih letnikov.

Hipotezo lahko ovržem, saj je iz Grafa 32 razvidno, da so študentke nižjih letnikov svoj čas odločanja v povprečju ocenile z 1, medtem ko so študentke višjih letnikov svoj čas odločanja v povprečju ocenile z 1.3 in 1.4.

H2: Študentke, ki obiskujejo modul Socialna pravičnost in vključevanje, so potrebovale manj časa za rešitev etične dileme kot študentke, ki so izbrale drug modul.

Hipotezo lahko ovržem, saj je iz Grafa 26 razvidno, da so študentke na modulu Socialna pravičnost in vključevanje svoj čas odločanja ocenile s povprečno oceno 1.2, kar je višja ocena kot pri študentkah na modulu Socialno delo z mladimi, Psihosocialna podpora in pomoč ter študentke, ki so svoj modul označile z Drugo.

Višja povprečna ocena časa odločanja je le pri modulu Duševno zdravje v skupnosti, kjer je povprečna ocena časa odločanja 2.

H3: Študentke nižjih letnikov še nimajo toliko izkušenj s soočanjem z etičnimi dilemami kot študentke višjih letnikov.

To hipotezo lahko potrdim, saj je 7 študentk nižjega letnika na vprašanje, ali menijo, da so se na praksi v sklopu študija na Fakulteti za socialno delo že soočali z etično dilemo, odgovorilo z Da, 7 študentk je odgovorilo z Ne in 1 študentka je odgovorila z Ne vem.

19 študentk višjega letnika je na vprašanje odgovorilo z Da, 6 študentk je na vprašanje odgovorilo z Ne in 6 študentk je na vprašanje odgovorilo z Ne vem.

H4: Študentke menijo, da jih bo študij na Fakulteti za socialno delo dobro pripravil na soočanja z etičnimi dilemami.

Hipotezo lahko ovržem, saj je 32 (46 %) študentk na vprašanje, ali menijo, da jih bo študij na Fakulteti za socialno delo dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami, odgovorilo z Ne, 19 študentk (28 %) je na vprašanje odgovorilo z Ne vem, 16 študentk (23 %) je na vprašanje odgovorilo z Da, 2 študentki (3 %) sta odgovorili z Drugo; odgovori pri slednjem vprašanju so bili: malo, a ne dovolj, dal neke osnove, ne pa toliko, da bi se lahko samostojno in samozavestno odločila tako, kakor bi jaz menila, da je prav, odločila bi se bolj na podlagi svoje zdrave pameti kot na podlagi znanja, pridobljenega na fakulteti.

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati, kjer so opisani odgovori študentk med odločanjem o vsaki etični dilemi in definiciji pojma etična dilema.

5.5 Rezultati pisnih odgovorov

5.5.1 Definicija etične dileme:

Študentke so etično dilemo opisale kot situacijo, kjer ne vedo, kako reagirati in katero odločitev izbrati, saj imajo vse svoje prednosti in slabosti // ... *situacija, v kateri ne veš, kako reagirati, ker ima vsaka stran pluse in minuse*// (A1), //... *nekaj, pri čemer se ne moreš odločiti za nobeno stran, nekaj, kar te lahko spravi v stisko*//(A41). Napisale so tudi, da ne vedo, ali naj se držijo zakonskih okvirov in pooblastil ali naj te prekršijo za dobrobit njihovih uporabnic. // *je nekaj, kar nastane, ko ne vemo, ali bi ravnali po načelih in zakonih, ki nas kot socialne delavke zavezujejo, ali pa bi jih \ "prekršili\ " v dobrobit človeku/situaciji, s katero imamo opravka*./(A3)

Študentke so pri pisanju definicije omenjale tudi profesionalno etiko ter etični kodeks. // *ko neko dejanje od nas zahteva, da naredimo nekaj, kar ni v skladu z našo ali profesionalno etiko* //(A20), // *dvom v to, ali je neko dejanje lahko sporno oz. z vidika etike nesprejemljivo in lahko škodljivo*//(A28).

Dve študentki sta pri tem vprašanju zamenjali pojem etika in etničnost. // *vprašanje rase, vere, socialnega statusa*//(A8), // *težave z etično pripadnostjo zaradi pritiskov družbe, ki nima enake kulture, vere*//(A34).

5.5.2 Etična dilema 1 – Poklon darila

Študentke so večinoma napisale, da bi darilo uporabnice sprejele zaradi odnosa z uporabnico ali zaradi tega, ker je darilo manjše vrednosti. // *sprejem, saj se je z uporabnikom vzpostavil več kot samo profesionalni odnos, zato prekršim kodeks etike*//(B62), // *darilo sprejem ce gre za neko malenkost npr cokolada ali kava itd*./(B51). Študentke bi darilo sprejele zaradi vztrajanja uporabnice in ga pustile na delovnem mestu, da ga lahko podelijo z uporabnico. // *...če vztraja, vseeno vzamem*./(B69).

Darilo bi študentke zavrnile, če je ta večje vrednosti, če je denar ali če se zaveda finančnega stanja uporabnice. // *odvisno od finančnega stanja uporabnika. Če bi mi darilo prinesel nekdo, ki je v finančni stiski, bi darilo zavrnila na prijazen način ...* //(B3), // *darilo bi imela v pisarni*//(B19), // *z uporabnikom podelim darilo*//(B20).

Študentke bi uporabnici pojasnile, da darila ne bi smela sprejeti in da ni potrebe, da bi prinašale darilo. Študentke bi o prejemu darila obvestile svojo nadrejeno. *//pojasnim, da darila ne smem sprejeti ...//*(B49), *//...bi darilo sprejela, o tem obvestila nadrejenega//*(B13).

5.5.3 Etična dilema 2 – Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

Druga etična dilema je opisovala situacijo, kjer k nam pride uporabnica, ki jo na videz poznamo. Zanimalo me je, kako bi reagirale študentke.

Študentke so napisale, da bi sprejele in obravnavale uporabnico kot nekoga, ki ga ne poznajo. *//pomagam, kakor bi drugim uporabnikom//*(C64), *//...normalno sprejemem uporabnico, kot nekoga, ki ga ne bi poznala.//*(C7). Študentke se ne bi ozirale na predhodne informacije, ampak bi upoštevale le pripovedovanje uporabnice. *//poslušam jo in izključni na podlagi tega izoblikujem mnenje in proces pomoci.//*(C35)

Študentke bi primer predale drugi strokovni delavki. O predaji primera bi se pogovorile s sodelavkami. *//prepustim primer drugi strokovni delavki//*(C78). Ena študentka bi obvestila uporabnico o razlogu za predajo primera. *//...bi ga predala sodelavki in o razlogih obvestila uporabnico//*(C77).

Študentke so napisale, da bi uporabnici povedale, da jo poznajo, in ji dale možnost, da izbere drugo strokovno delavko. *//povem ji da jo poznam in poznam njeno družino,...//*(C20), *//... uporabnica sama odloči, ali se zeli sodelovati z mano, predstavim ji tudi druge možnosti,...//*(C43).

Študentke bi sodelovanje nadaljevale po lastni presoji. Če bi presodile, da je ne bi obravnavale drugače in bi lahko ostale objektivne, nadaljujejo sodelovanje. *//če presodim, da z njo ne bom ravnala drugače kot z drugimi uporabniki, jo sprejem v proces ...//*(C10), *//...pazim, da nisem preveč subjektivna.//*(C22)

Ena študentka je zapisala, da ne razume, zakaj je to etična dilema. *//ne razume, zakaj gre tukaj za etično dilemo. Za kaj se sploh gre, kdo je napisan...?//*(C72).

5.5.4 Etična dilema 3 – Čustva s strani uporabnika

Študentke so pri tej etični dilemi zavrnilе predlog mentorice, naj razkrije svojo spolno usmerjenost oziroma reče, da je del LGBTQ+ skupnosti, saj je to laž. Predlog bi upoštevale, če je ta resničen. *//tega predloga ne bi sprejela, ker to zame ne velja//(D44), //...ce sem res pripadnica lgbt skupnosti, se strinjam z mentorico ...//(D23).*

Mnenja o predlogu so bila deljena. Nekatere študentke so menile, da je predlog slab in absurden, nekatere pa so se z njim strinjale, da je predlog logičen in dober. *//...predlog se mi zdi absurden,menim, da zasebno življenje mora ostati izven konteksta uporabnikov.//(D31), //menim, da je predlog mentorice dober ...//(D90).*

Študentke bi poskušale uporabniku skozi pogovor iskreno povedati o svojih čustvih in mu predstaviti kodeks etike. Prav tako bi povedale, da za uporabnika ni zainteresirana in da bi osebni odnos škodoval njenemu profesionalnemu odnosu. *//...raje bi mu iskreno povedala, da me ne zanima in da tako ali tako ni v redu, da bi se zapletla z nekom na praksi ...//(D3), //...povedala bi, da ne želim imeti nobenih intimnih odnosov razen profesionalnega odnosa.//(D29).*

Študentke svoje spolne usmerjenosti ne bi razkrile, saj menijo, da ima vsak svoje zasebno življenje in o osebnih stvareh ne bi govorila na praksi z uporabnikom. *//...predlog mentorice me ne prepriča, saj uporabniku ne bi izdajala svojih osebnih podatkov.//(D18), //fantu ne rabim pojasnjevati osebnih okolsčin ...//(D66).*

Dve študentki nista razumeli, zakaj je ta primer etična dilema. *//ne vem, kaj je tu spornega. Na lep način povem, da nisem zainteresirana ...//(D11), //ne razumem dileme.//(D76).*

5.5.5 Etična dilema 4 – Uporabnik ne želi jemati zdravil

Četrta etična dilema je primer uporabnika, ki ne želi jemati svojih zdravil, zaradi česar se mu poslabša njegovo psihično stanje.

Študentke bi uporabniku svetovale, da se skupaj z njim pogovorijo s strokovnjakom, ki bi lahko razložil, zakaj je pomembno jemati zdravila. *//na skupni sestanek povabim psihiatra in uporabnika, da se lahko skupaj pogovorimo o morebitnih posledicah, ki jih taka dejanja lahko imajo.//(E28)* Študentke bi uporabniku dale možnost, da lahko izrazi svoje mnenje o jemanju

zdravil, z njim bi podelile tudi svoja opažanja o njegovem vedenju, ko zdravila jemlje in ko jih ne. *//...uporabnik bi povedal razloge, zakaj se njemu ne zdi primerno jemati zdravila.//(E3), //...vseskozi bi pa se seveda z njim tudi pogovarjala o njegovih občutkih, željah v povezavi z zdravili in se odzivala na povedano... //(E50), //povem uporabniku, kaj sem opazila//(E38), //uporabniku bi ob primerni debati predstavila svoja opažanja v zvezi z njim in jemanjem zdravil ...//(E45).*

Študentke bi v uporabniku poskušale spodbuditi zavedanje o jemanju zdravil. *//uporabniku bi predstavila/izpostavila pozitivne izzide, ko redno jemlje zdravila in mu na ta način poskušala pokazati, da je to dobro zanj.//(E49), //...pomagala, da pride do spoznanja, da ji zdravila kljub vsemu pomagajo.//(E58).*

Študentke bi skupaj z uporabnikom raziskale, zakaj čuti uporabnik odpor do zdravil in kako se uporabnik obnaša, ko zdravila redno jemlje in ko jih ne. *//...poskusis raziskat, zakaj tak odpor do zdravil.//(E15), //skozi pogovor bi skusala ugotoviti kaj je razlog za prenehanje jemanja zdravil...//(E41).*

Študentke uporabnika ne bi prisilile v jemanje zdravil, saj menijo, da je to njegova svobodna volja. *//...ne bi je pa prisilila.//(E19), //...hkrati pa ne bi silila ali postavljala nobenih ultimativ, saj to ni moja naloga kot socialna delovka.//(E54), //...nimam pravice vtikati v uporabnikovo življenje, svobodno voljo.//(E24), //...ne bi pa ga silila v to. Vsak se odloča zase.//(E91).*

Študentke bi uporabnika podpirale pri njegovi odločitvi. Skupaj z njim bi naredile analizo tveganja in osebni načrt. Menijo, da je pomembno, da imamo odprt odnos z uporabnikom in njihovo odločitev spoštujemo. *//... ko pa bi presodila, da razume vse posledice, bi odločitev vseeno prepustila njemu.//(E64), //... bistven je odprt odnos, sodelovanje.//(E85), //...nato bi z uporabnikom naredila analizo tveganja, mu predstavila vse možnosti, kaj se bo dogajalo, če še naprej jemlje zdravila, in kaj, če jih ne.//(E63).*

Študentke bi se posvetovalle z mentorjem na praksi za pomoč. *//ce sem na praksi, to povem mentorju ... //(E22), //... posvetovala bi se z mentorico... //(E34).*

Ena študentka je zapisala, da je fakulteta ni naučila dovolj. *//ne vem, ker žal nas fakulteta ni zadosti izobrazila na teh področjih.//(E43).*

Pri modulu Duševno zdravje v skupnosti so študentke pri četrti etični dilemi, ki govori o duševnem zdravju odgovorile, da bi uporabniku stale ob strani, v jemanje zdravil ga ne bi

prisilile in z njim sodelovale. 1 študentka je izpostavila, da se brez uporabnikovega dovoljenja nima pravice vtikati v njegovo zasebno življenje.

5.5.6 Etična dilema 5 – Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

Peta in zadnja etična dilema se navezuje na bolnika z Alzheimerjevo boleznijo, ki je bil vse življenje vegan, sedaj pa zaradi bolezni to pozablja in želi jesti meso.

Študentke bi se poskusile pogovoriti z uporabnikom in njegovo ženo. Njegovo ženo bi prosile za pomoč in nasvet. *//potreben je pogovor s starejšim gospodom, lahko je vanj vključena tudi žena...//(F50), //...vključila bi ženo in povedala, kakšna je situacija, mogoče da bi sama videla, da njen mož veganskega kosila, ker je drugačno od kosila drugih, ne želi jesti.//(F65), //...prosim ženo naj govori z njim..//(F43).*

Dve študentki sta zapisali, da žene ne bi upoštevali. *//... žene ne upoštevam ter ji razložim, da je pomembno, da kljub bolezni upošteva racionalne želje moža.//(F14), /... ne njegove žene. //(F47).*

Študentke bi uporabniku dale mesno kosilo. *//...ce ne gre drugace, mu dam isto kosilo kot ga imajo drugi.//(F44), //...ce pogovori ne bi delovali in bi gospod imel redne izbruhe glede tega, bi mu najbrž ugodila.//(F35).*

Študentke bi uporabniku poskušale razložiti, da je vegan in ima zato drugačno kosilo. Pogovorile bi se tudi z ženo in njej poskušale razložiti njegovo zdravstveno stanje. *//pojasnim mu, da je kosilo po njegovih željah, da je nekoč sam zelel takšno hrano.//(F55), //poskusila bi mu razložiti zakaj prejema drugačno kosilo kot ostali.//(F33), //ženi razložim njegovo bolezensko stanje...//(F23).*

Večina študentk je odgovorila, da bi upoštevala odločitev uporabnika, saj imajo pravico jesti tisto, kar želijo, in bi njegove želje tudi zagovarjala. *//... glede na to, da ljudje plačujejo za svoje bivanje in storitve v domovih za stare,se mi zdi, da si ljudje zaslužijo v svojem zadnjem delu življenja jesti vsaj tisto, kar imajo radi ... //(F6), //... upoštevam željo uporabnika ... //(F48), //... v kolikor si uporabnik želi istega kosila kot ostali, naj ga dobi.//(F49).*

Ena študentka je kot rešitev napisala, da bi skupaj z uporabnikom napisala izjavo, kjer bi zapisal, da je vegan. *//... po pogovoru bi skupaj napisala izjavo, ki bi služila kot dokaz, da se je za to odločil in bi mu to tudi pokazala v primeru, da bi spet želel vegansko prehrano.//(F40).*

Pri modulu Socialno delo s Starimi so študentke pri peti etični dilemi, ki govori o starejšem bolniku, ki je vegan zapisale, da bi upoštevale željo uporabnika, saj je njegovo dobro počutje bolj pomembno, še vedno pa bi v rešitev vključile ženo, se z njo pogovorile in ji povedale za njegov odziv ob tem, ko je opazil, da je njegovo kosilo drugačno od drugih.

6. Razprava in sklepi

V raziskavi se je pokazalo da študentke menijo, da se bodo v svojem poklicu socialne delavke večkrat srečale z etičnimi dilemami. Pokazalo se je, da so na fakulteti že govorili o etičnih dilemah. Nimajo pa občutka, da jih je študij na Fakulteti za socialno delo dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami. Študentke so odgovarjale, da jim je študij na fakulteti dal osnove, ne pa dovolj znanja, da bi se lahko počutile dovolj samozavestno za svoje odločitve. Odgovori me niso presenetili, saj imamo le na enem modulu (Socialna pravičnost in vključevanje) v tretjem letniku predmet etika v socialnem delu. Tako sem tudi dobila temo za svojo diplomsko delo, saj je etika v našem delu in poklicu zelo pomembna in je tema, ki bi jo morale obravnavati vse študentke med študijem, ne le na enem modulu.

Več kot polovica študentk je odgovorila, da se je v sklopu prakse na naši fakulteti že soočala z etično dilemo. Tu bi lahko dodala podvprašanje, ali so bile same osebno vpletene v etično dilemo in kako so jo rešile, da bi lahko dobila boljši uvid v njihovo ravnanje in razmišljanje.

65 študentk, torej vse študentke, ki so odgovarjale na vprašanje, menijo, da njihove osebne vrednote vplivajo na njihovo odločanje pri reševanju etičnih dilem.

Študentke so si enotne, da njihove osebne vrednote vplivajo tudi na odločanje pri etičnih dilemah. Zdi se mi dobro poznati lastne predsodke in jih reflektirati, saj nam zavedanje le teh lahko pomaga biti bolj objektivni, ko delamo z našimi uporabnicami. Ko pride do situacije, kjer pri sebi opazimo lastni predsodek, ga tako lahko popravimo.

Zgodi se lahko, da so naše osebne vrednote v nasprotju s kodeksom. Pomembno je, da razumemo, da se naše osebne vrednote lahko razlikujejo od osebnih vrednot drugih ljudi, tudi naših uporabnic. Ne smemo pozabiti, da je v tistem trenutku še vedno naša prioriteta dobrobit uporabnice, zato delamo po profesionalni etiki, ki nam jo narekuje kodeks. Svoje osebne vrednote skušamo čim manj vpletati v delo z uporabnicami, če pa to ni možno, je potrebna samorefleksija ali tudi supervizija.

Več kot polovica jih meni tudi, da osebno verovanje vpliva na naše odločanje. 1 študentka pa je odgovorila, da ni verna, tako da pri njej to ne bi bila težava.

Kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenija v členu »Spoštovanje raznolikosti« pove, da socialna delavka ne sme izključevati, omejevati ali zatirati uporabnic na podlagi njihovega verskega prepričanja, kot tudi telesnih lastnosti (barva kože, spol), kulturnega ali etničnega

porekla, družbenega položaja, življenjskega sloga, spolne usmerjenosti, duševnih in telesnih zmožnosti (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

K temu nas zavezuje tudi Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu v 5. točki »Spoštovanje in sprejemanje različnosti«:

»Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči ne glede na biološke, osebne, statusne, etnične, verske, ideološke in politične razlike ali druge okoliščine« (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 50/14, 2014).

Zahl (2006) piše o tem, da sta za socialno delo religija in duhovnost pomembna, saj socialno delo išče vire moči uporabnice iz njenega okolja. Če je uporabnica verna, bo tako religija zanjo imela večjo pomembnost, kakor za nekoga, ki ne veruje. Uporabnica lahko svoj vir moči najde v cerkveni organizaciji, saj ji ta vlila moč in upanje. Pri delu, kjer pomagamo ljudem, ne smemo zanemariti moči religije in duhovnosti, ki jo uporabnica čuti in moramo to tudi raziskati (Zahl, 2006, str. 128).

Razumeti moramo, da je naša osebna religija le naša in je zato ne smemo vsiljevati drugim ljudem ali jih obravnavati drugače zaradi tega. Pomembno je tudi, da religije naših uporabnic ne zaničujemo, saj je to za njih lahko velik vir moči, ki jim daje moč, ko se znajdejo v stiski.

Raziskava je pokazala, da bi se študentke pri soočanju z etično dilemo največkrat obrnile na mentorico na praksi, pogledale bi tudi v Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije, pogovorile bi se tudi z mentorico na fakulteti, na svoje sošolke pa se ne bi obračale v tolikšni meri.

Presenetili so me odgovori pri etični dilemi, kjer delamo v domačem kraju in nam je uporabnica na videz znana. Študentke in študentje bi uporabnico obravnavali, tako kot vse druge. Spraševala sem se, ali je res možno še vedno ostati čisto objektivni in nepristranski. Čeprav uporabnico poznamo le na videz, bi se še vedno lahko na podlagi tega razvili svoje mnenje, ki ni čisto povezano s tem, kar je uporabnica sama povedala.

Študentke in študentje so odgovorili, da jim je bila najtežja dilema etična dilema 5, kjer je uporabnik vegan, a zaradi Alzheimerjeve bolezni to pozabi in želi jesti meso. Mislila sem, da bo najtežja dilema 4, sodelovanje z uporabnico, ki ne želi jemati svojih zdravil, saj sama med študijem nisem dobila veliko znanja s področja duševnega zdravlja.

Opazila sem odgovore študentk, ki niso ravno razumele, kaj točno je etična dilema pri določenem primeru, zato bi lahko sama boljše opisala vsako etično dilemo, da tako ne bi prišlo

do nerazumevanja. Ta pojav sem največkrat videla pri etični dilemi 3, kjer sem želela dilemo opisati v smislu, da je študentka pripadnica LGBTQ skupnosti, a so študentke to razumele kot laž. Študentke se niso mogle vživeti v vlogo LGBTQ+ delavke, saj so ta primer videle le skozi perspektivo sebe.

V knjigi "Practising Social Work Ethics Around the World (Cases and Commentaries) avtoric Banks in Nøhr (2012), sta vsak primer komentirala dva strokovna delavca na področju socialnega dela.

Prvo etično dilemo je komentiral Nino Zganec (v Banks in Nøhr, 2012), ki o primeru pravi, da ta odpre veliko vprašanj, s katerimi se soočajo socialne delavke po vsem svetu. Vzpostavljeno je bilo zaupanje med socialno delavko in uporabnikom, kar je privedlo do želje družine, da se socialni delavki zahvalijo, saj jim je pomagala izboljšati življenje. V socialnem delu je pomembno, da se na začetku povedo vloge v odnosu in medsebojne dolžnosti (Banks in Nøhr, 2012, str. 54 -57).

Drugi komentator Howard Sercombe (v Banks in Nøhr, 2012) je napisal, da je na prvi pogled dajanje in sprejemanje darila, nekaj kar se v družbi zgodi vsak dan in je tako normalen del človeških odnosov. V primerih, kjer pomagamo osebi, je darilo običajno primeren način izražanja hvaležnosti (Banks in Nøhr, 2012, str. 58 -61).

Študentke so pri tej etični dilemi odgovarjale, da bi darilo sprejele, če bi bil ta manjše vrednosti.

Če bi pogledali Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije je v poglavju »Etična načela« točka A. »Odnos do uporabnikov, storitev, programov in dejavnosti socialnega dela«, podtočka 9 zapisano, da je prejemanje materialnih daril in nematerialnih uslug prepovedano (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Druge etične dileme ni opisane v knjigi, izbrala sem jo zato, ker menim, da se lahko v manjših krajih hitro zgodi, da prepoznamo naše uporabnice. Dilema je relevantna, saj je vprašanje, kako nadaljevati sodelovanje objektivno in poslušati le zgodbo uporabnice. Informacije, ki jih o uporabnici poznamo že prej, ne smejo vplivati na naše sodelovanje in proces pomoči. Odgovori so bili, da bi študentke in študentje uporabnico obravnavali, kot nekoga, ki ga ne poznajo. Med branjem odgovorov se mi je porajalo vprašanje, ali smo res lahko čisto objektivni in nepristranski, če imamo že prej nekakšno sliko o uporabnici v naši glavi.

Za drugi primer lahko v Kodeksu etike socialnih delavk in delavcev Slovenije pogledamo poglavje »Etična načela« točka »Odnos do uporabnikov, storitev, programov in dejavnosti

socialnega dela«, podtočka 2, kjer je zapisano, da mora socialna delavka spoštovati zahtevo uporabnice, če ta želi drugo strokovno delavko (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Torej v primeru, ko delamo z uporabnico, ki jo poznamo na videz, lahko tudi ona nas prepozna in moramo spoštovati odločitev, da ne želi sodelovati z nami.

Pod točko 4 je zapisano, če socialna delavka oceni, da zaradi pomanjkanja znanja ali drugih ovir, uporabnici ne more zagotoviti strokovne pomoči, mora o tem uporabnico obvestiti ter ji zagotoviti strokovno pomoč pri drugi socialni delavki (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Tretjo etično dilemo je prva komentirala Nicki Ward (v Banks in Nøhr, 2012), ki se sprašuje, ali je spolna usmerjenost študentke pomembna v kontekstu njene prakse. Opiše 3 različne razloge kot utemeljitev za razkritje spolne usmerjenosti. Prvi razlog je »Razkritje kot zaščita«. Študentka razmišlja o razkritju svoje spolne usmerjenosti, saj bi tako njeni sodelavci nehali s predpostavko, da si želi s svojim uporabnikom nekaj več kot le profesionalni odnos. Študentkina spolna usmerjenost je nepomembna, komentatorka meni, da je to etična odgovornost študentkine nadrejene, ravno zato ker je ona sama študentka. Drugi razlog je »Razkritje kot zaščita«. Študentka bi razkrila svojo spolno usmerjenost, zato da bi ublažila situacijo z uporabnikom. S tem pa lahko uporabniku da sporočilo »če ne bi bila lezbika, bi bile stvari drugačne«. Vprašanje je, kako uporabniku pomagati pri razumevanju mej med njim in študentko. Tretji in zadnji razlog je »Razkritje kot izziv«. Etika socialnega dela je, da morajo socialne delavke spodbujati vključevanje ter se spopadati z diskriminacijo. Študentka bi lahko s svojim razkritjem svoje sodelavke spodbudila k razmisleku o lastnih vrednotah in predsodkih. (Banks in Nøhr, 2012, str. 61 - 65).

Druga komentatorka Joan C. Tronto (v Banks in Nøhr, 2012) sprašuje, kako ohraniti mejo med zasebnim in poklicnim življenjem. V socialnem delu morajo socialne delavke imeti ustrezen profesionalni odnos do svojih strank. Čeprav bi študentka razkrila svojo spolno usmerjenost uporabniku, to še ne bi pomenilo, da uporabniku zaradi tega ne bi bila več privlačna. Razkritje spolne usmerjenosti te težave ne bi rešilo (Banks in Nøhr, 2012, str. 65 - 67).

Za ta primer je primerna točka 16, podpoglavje »Odnos do poklicnega okolja«, poglavje »Etična načela«, kjer je zapisano, da se socialna delavka vključuje v intervizijo in supervizijo in po potrebi sodeluje z drugimi strokovnimi delavkami (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Študentke so tukaj odgovarjale, da bi se z uporabnikom pogovorile, nekatere bi razkrile svojo spolno usmerjenost, nekatere pa so mnenja, da je to njihova zasebna stvar in zakaj bi morale to razkrivati. Že preprost pogovor o mejah in o tem da je uporabnik ne privlači, bi moral biti dovolj. Da se mora razkriti spolna usmerjenost, je kot, je komentirala že Nicki Ward (v Banks in Nøhr, 2012) »če ne bi bila lezbika, bi bilo drugače«.

Četrta etična dilema opisuje sodelovanje z uporabnikom, ki ima težave z duševnim zdravjem in ne želi jemati zdravil (Banks in Nøhr, 2012, str. 77 - 79).

Prva komentatorka je Donna Harrington (v Banks in Nøhr, 2012), ki opiše, da je v Kodeksu etike Nacionalnega združenja socialnih delavcev zapisano, da mora socialna delavka spoštovati uporabnikovo pravico do samo odločanja, a lahko to omeji v primeru, da bi uporabnik škodoval sebi ali drugim. V tem primeru bi uporabnik moral imeti pravico, da se odloči, katera zdravila želi jemati, a če sam ni sposoben sprejeti odločitve, ali če bi njegova odločitev škodovala njemu in drugim, se lahko pravica omeji. Komentatorka ni prepričana, ali je tukaj sploh etična dilema. Če je uporabnik zmožen sam sprejemati odločitve, bi socialna delavka lahko predstavila pozitivne in negativne posledice zdravil, da se lahko uporabnik odloči. Če uporabnik ni zmožen sprejeti odločitve, potem se sam ne more odločati (Banks in Nøhr, 2012, str. 79 - 81).

Drugi komentator Siu-Man Ng se osredotoči na to, ali je uporabnik sposoben sprejeti odločitev. Če je njegovo duševno zdravje nestabilno in bi to vplivalo na njegovo zmožnost sprejemati odločitve, potem je neetično, da bi odločitve sprejemal sam. Odgovornost do uporabnic je v socialnem delu najpomembnejša naloga. Z zdravstvu postane socialna delavka članica multidisciplinarnega tima, medtem pa ima še vedno vlogo socialne delavke, ki zagovarja humanost in socialno pravičnost (Banks in Nøhr, 2012, str. 82 - 83).

Zadnja in peta etična dilema opisuje bolnika z Alzheimerjevo boleznijo, ki je zagrižen vegan. Ko en dan opazi, da dobiva drugačna kosila od ostalih bolnikov, se razjezi in zahteva isto kosilo kot vsi ostali, čeprav imajo mesno kosilo (Banks in Nøhr, 2012, str. 84 - 85).

Prva dva komentatorja Titi Fränkel in Erik Blennberger (v Banks in Nøhr, 2012) opozorita na načeli samoodločanja in osebne volje, ki se nanašata na vsakega človeka, da lahko sprejema odločitve za svoje lastno življenje. Iz opisa dileme so upoštevali njegovo željo in mu postregli le z vegansko hrano. Ne smemo pozabiti na njegovo ženo, ki lahko izrazi svoje mnenje in se lahko odloča tudi namesto njega, če sam nima več sposobnosti sprejemati racionalnih odločitev (Banks in Nøhr, 2012, str. 85 - 88).

Hilde Lindemann (v Banks in Nøhr, 2012) pravi, da oseba z močno napredovano Alzheimerjevo boleznijo ne more več sprejemati odločitev zase. Spoštovati moramo njegovo predhodno odločitev, saj se je s tem moralno opredelil. Čeprav sami ne vemo, koliko mu veganstvo pomeni, pa lahko to ve njegova žena, saj ga pozna bolje kot mi (Banks in Nøhr, 2012, str. 88 - 90).

Za četrto in peto etično dilemo lahko pogledamo poglavje »Temeljne vrednote socialnega dela«, točka A. »Spoštovanje človekovega dostojanstva in intergritete«, načelo 1, kjer piše, da socialna delavka ne sme razvrednotiti uporabnic, niti njihovih stališč, vrednot ali čustvenega doživljanja. Sodelovanje med socialno delavko in uporabnikom mora temeljiti na spoštovanju (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2021).

Odgovori študentk na etične dileme me niso presenetili, saj bi enako ravnala tudi sama. Opazila nisem kakšnih velikih odstopanj v tem, kako bi določeno etično dilemo rešile, razen nekaj tistih, ki niso ravno razumele kaj je etična dilema v danem primeru. Iz tega vidimo, da imamo študentke in študentje na Fakulteti za socialno delo podobno znanje in iščemo v smeri podobnih rešitev. Študentke so v odgovorih najbolj zagovarjale pravice in dobrobit uporabnikov, kar je najpomembnejša stvar.

7. Predlogi

- Študentke so izrazile, da imajo občutek, da jih študij ni dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami, zato predlagam, da bi bil na voljo izbirni ali obvezni predmet, kjer bi se študentke izobraževale o etiki in etičnih dilemah.
- Študentke so izrazile, da so se v sklopu prakse na naši fakulteti že srečale z etično dilemo, zato predlagam, da bi bil predmet Etika v socialnem delu na voljo kot izbirni ali obvezni predmet v prvem letniku.
- Študentke so izrazile, da njihove vrednote vplivajo na odločanje pri etičnih dilemah, zato predlagam, da se med študijem pogovarjamo o tem, kako prepoznati lastne vrednote in kako jih ne vpletati v naše poklicno življenje.

8. Priloge

8.1 Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A1	situacija v kateri ne ves kako reagirati , ker ima vsaka stran pluse in minuse	Nevednost, kako rešiti etično dilemo	Definiranje etične dileme	/	Definicija etične dileme
A2	hh	Nevednost, kaj je etična dilema	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A3	je nekaj, kar nastane,, ko ne vemo ali bi ravnali po načelih in zakonih , ki nas kot socialne delavke zavezujejo, ali pa bi jih \ "prekršili\ " v dobropit človeku/situaciji s katero imamo opravka.	Nevednost, ali se ravnati po zakonih	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A4	kot nek moralen razcep- neveš ali je nekaj moralno ali ne	Nevednost, kaj je moralno	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A5	vprašanje, dilema, ki nima enostavnega in pravega odgovora, obe strani situacije oz dileme imata pluse in minuse .	Odločanje med dvema izbirama	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme

A6	ko ne ves kaj narediti da bo “prav”	Nevednost, kako rešiti etično dilemo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A7	odločitev kaj je prav, kaj narobe	Nevednost, kaj je pravilna odločitev	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A8	vprašanje rase, vere, socialnega statusa	Zamenjava etike in etničnosti	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme/ nevednost, kaj je etika in kaj je etničnost
A9	nevem	Nevednost, kaj je etična dilema	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A10	ne veš, kako ravnati , da boš ravnal prav oziroma v skladu s predpisi , kljub morebitnemu nesteinjanju z njimi	Nevednost, ali se ravnati po zakonih	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A11	situacijo v kateri moraš izbrati eno izmed več opcij , kako boš ravnal, pri tem se upiraš na etične vrednote .	Pomoč z etičnimi vrednotami pri odločanju	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A12	ko moramo sprejeti odločitev in smo v precepu kako ravnati glede na naše vrednote in moralne zahteve	Precep med vrednotami in moralnostjo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A13	družbena dilema , ki se naslanja na etična	Pogled na etična načela družbe	Etika		Definicija etične dileme

	načela posameznikov ali družbe				
A14	etična dilema je situacija, kjer ne moremo ali pa težko sklenemo odločitev , saj nas pri tem omejujejo moralna načela , vrednote ali etična prepričanja .	Precep med vrednotami in moralnostjo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A15	ko si oseba želi nekaj storiti zase, čeprav je objektivno gledano nedovoljeno, moralno nesprejemljivo.	Precep med vrednotami in moralnostjo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A16	ne ves ce je prav	Nevednost, ali je naša odločitev pravilna	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A17	nimam pojma.	Nevednost, kaj je etična dilema	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A18	kot nekaj kar je povezano z etičnim kodeksom.	Uporaba etičnega kodeksa pri odločanju	Etični kodeks		Definicija etične dileme
A19	ko ne vem, kako se na nekaj odzvati , da bo za vse okej , da ne bo nihce prizadet, hkraticpa bomo upostevali svoje zelje in potrebe	Nevednost, kako zadovoljiti vse udeležene	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A20	ko neko dejanje od nas zahteva , da	Delati proti naši profesionalni etiki	Profesionalna etika		Definicija etične dileme

	naredimo nakej, kar ni v skladu z našo ali profesionalno etiko				
A21	dilema, ko ne veš katera izbura je bolj pravilna.	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A22	ko ne veš, kaj je moralno prav	Nevednost, kaj je moralno	Moralnost		Definicija etične dileme
A23	skeptičnost glede svojega ravnanja, ki bi bil v nasprotju z mojimi vrednotami ali vrednotami stroke/družbe	Precep med vrednotami in moralnostjo	Moralnost	Vrednote	Definicija etične dileme
A24	etnična dilema je situacija v kateri se oseba znajde, ko se ne zna odločiti, katera od rešitev situacije je bolj primerna, ustrezna, glede na družbene norme	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A25	situacija kjer sta moralna in etična zahteva v konfliktu	Precep med moralnostjo in etiko	Precep		Definicija etične dileme
A26	problemi ki jih je težko totalno resiti	Nerešljiv problem	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A27	dvomi ki se porajajo ob raziskovanju glede tega ali bi lahko s tem nekoga oškodovali	Nevednost, kako zadovoljiti vse udeležene	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A28	dvom v to ali je neko dejanje lahko sporno	Dejanje, sporno z vidika etike	Profesionalna etika		Definicija etične dileme

	oz. z vidika etike nesprijemljivo in lahko škodljivo				
A29	nekaj, kjer ni takoj jasno kaj je prav in kaj narobe	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A30	ko v situaciji ne veš, kako reagirati, da ne bi kršil etičnega kodeksa oz. poklicnih dolžnosti.	Nevednost, kako se ravnati po etičnem kodeksu	Etični kodeks		Definicija etične dileme
A31	nasprotje med delovanjem po občutku in delovanjem po pravilih	Precep med moralnostjo in etiko	Precep		Definicija etične dileme
A32	nek predsodek , ki ga imaš do določene populacije in potem ta predsodek vpliva na tvoje delo, s to populacijo . v smislu, da ta tvoja podpora ni enako strokovna , kot bi lahko bila.	Predsodek, zaradi katerega smo manj strokovni	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A33	dilema, ki od nas zahteva premislek o vrednotah, prepričanjih	Premislek o vrednotah			Definicija etične dileme
A34	težave s etično pripadnostjo zaradi pritiskov družbe, ki	Zamenjava etike in etičnosti	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme/ nevednost, kaj je

	nima enake kulture, vere				etika in kaj je etničnost
A35	se pojavi takrat, ko moramo izbrati med dvema nezaželenima možnostma in vnaprej ne vemo katera izbira bo prava	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A36	je dilema med tem, kaj je prav moralno in etično, pa morda ni prav z zakonskega vidika ali vidika splošne sprejemljivosti	Precep med moralnostjo in etiko	Precep		Definicija etične dileme
A37	nek problem, ki nima jasne rešitve zaradi etičnih vrednot, ki so vpletene.	Nevednost, ali je odločitev pravilna glede na etiko	Etika		Definicija etične dileme
A38	ko ne ves, kaj je prav	Nevednost, kaj je pravilna odločitev	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A39	nekaj kar je v javnosti spornega	Nekaj, kar je za javnost sporno	Sporna odločitev		Definicija etične dileme
A40	kot dilemo, ki je sporna, pri kateri ne vemo kaksna nasa reakcija je prava ali kako naj v določeni situaciji ukrepamo	Nevednost, kako rešiti etično dilemo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A41	nekaj pri čemer se ne moreš odločiti za nobeno stran, nekaj	Nevednost, kako rešiti etično dilemo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme

	kar te lahko spravi v stisko				
A42	eticna dilema je situacija, v kateri sta za razresitev na voljo dve, nasprotujoci si resitvi	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A43	položaj, ko se moramo odločiti med dvema možnostima, ki sta ponavadi "moralno" utemeljni	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A44	izbira med dvema moralno utemeljenima možnostima	Odločanje med dvema izbirama	Odločanje		Definicija etične dileme
A45	dilema kako ravnati pravilno v obsegu svoje stroke , vrednot in prepricanj	Nevednost, ali se ravnati po zakonih	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A46	etična dilema je situacija, v kateri ne vemo kako odreagirati , kaj narediti oz. situacije ustrezno razrešiti	Nevednost, kako rešiti etično dilemo	Definiranje etične dileme		Definicija etične dileme
A47	neka (družbena) tema, o kateri je težko odločiti , ker ima sprejem ali zavrnitev te teme običajno velike posledice	Negotovost pri odločanju zaradi posledic	Negotovost		Definicija etične dileme

A48	ko nisi prepričan če je nekaj v skladu s pravili, moralo	Dvom, ali se ravna po zakonih	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A49	nekaj za kar imaš pomisleke kako se odločiti , kar te razdvojuje , dvojne vloge	Dvom zaradi dvojnih vlog	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A50	konflikt notranjih in družbenih vrednot	Konflikt med vrednotami	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A51	nekaj kar nevemo ali je etično pravilno ali nepravilno	Etična pravilnost	Profesionalna etika		Definicija etične dileme
A52	delati proti svoji morali	Delati proti lastni morali	Moralnost		Definicija etične dileme
Etična dilema 1					
B1	sprejem- zaradi osebnega odnosa , ki sem ga zgradila z uporabnico	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B2	darilo sprejem , in ga poskušam dati v dobrodelni namen ali podeliti z kolegi .	Sprejme darilo	Sprejem darila		
B3	odvisno od finančnega stanja uporabnika . če bi mi darilo prinesel nekdo , ki je v finančni stiski, bi darilo zavrnila na	Zavrne darilo zaradi finančnega stanja uporabnice	Zavrnitev darila		Poklon darila

	prijazen način. če bi darilo prinesel nekdo drug bi darilo sprejela, vendar opozorila na to, da tega ne bi smela narediti. sprejela pa bi ga zaradi tega, ker osebe ne bi želela užaliti ali ga osramotiti.				
B4	odvisno od finančnega stanja uporabnika. če bi mi darilo prinesel nekdo, ki je v finančni stiski, bi darilo zavrnila na prijazen način. če bi darilo prinesel nekdo drug bi darilo sprejela , vendar opozorila na to, da tega ne bi smela narediti. sprejela pa bi ga zaradi tega, ker osebe ne bi želela užaliti ali ga osramotiti.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B5	odvisno od finančnega stanja uporabnika. če bi mi darilo prinesel nekdo, ki je v finančni stiski, bi darilo zavrnila na prijazen način. če bi darilo	Opozori, da darila ne bi smela sprejeti	Pojasnitev o podaritvi darila		Poklon darila

	prinesel nekdo drug bi darilo sprejela, vendar opozorila na to, da tega ne bi smela narediti. sprejela pa bi ga zaradi tega, ker osebe ne bi želela užaliti ali ga osramotiti.				
B6	odvisno od darila ampak ce je darilo res simbolicno (200g kave npr) darilo vseeno sprejmem ker sklepam da bo uporabniku to veliko pomenilo	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B7	odvisno od darila ampak ce je darilo res simbolicno (200g kave npr) darilo vseeno sprejmem ker sklepam da bo uporabniku to veliko pomenilo	Sprejem darila zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B8	sprejem darilo.	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B9	darila ne sprejmem.	Zavrne darilo	Zavrnitev darila		Poklon darila
B10	darilo sprejmem saj vem da ji veliko pomeni, sploh ker je manjše vrednosti in	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila

	se mi ne zdi smiselno da bi zavrnila				
B11	darilo sprejemem saj vem da ji veliko pomeni , sploh ker je manjše vrednosti in se mi ne zdi smiselno da bi zavrnila	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila zaradi odnosa		Poklon darila
B12	v primeru da bi z nesprejetjem manjšega darila povzročili škodo uporabnici bi darilo sprejela , o tem obvestila nadrejenega. v pogovoru bi uporabnici ubesedila da darila ne smem sprejeti.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B13	v primeru da bi z nesprejetjem manjšega darila povzročili škodo uporabnici bi darilo sprejela, o tem obvestila nadrejenega . v pogovoru bi uporabnici ubesedila da darila ne smem sprejeti.	Obvesti nadrejenega o darilu	Obvestitev nadrejenega		Poklon darila

B14	v primeru da bi z nesprejetjem manjšega darila povzročili škodo uporabnici bi darilo sprejela , o tem obvestila nadrejenega. v pogovoru bi uporabnici ubesedila da darila ne smem sprejeti.	Pojasni, da darila ne bi smela sprejeti	Pojasnitev o podaritvi daril		Poklon darila
B15	po začetnem ugovarjanju , da darila ne morem sprejeti, darilo vseeno vljudno sprejemem, se zahvalim, povem, da res ne bi bilo potrebno.	Začetno ugovarjanje proti darilu	Ugovarjanje darilu		Poklon darila
B16	po začetnem ugovarjanju , da darila ne morem sprejeti, darilo vseeno vljudno sprejemem , se zahvalim, povem, da res ne bi bilo potrebno.	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B17	po začetnem ugovarjanju , da darila ne morem sprejeti, darilo vseeno vljudno sprejemem, se zahvalim , povem, da res ne bi bilo potrebno.	Se zahvali	Zahvala		Poklon darila

B18	darilo bi sprejela	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B19	darilo bi imela v pisarni.	Sprejme darilo in ga ima na delovnem mestu	Sprejem darila		Poklon darila
B20	z uporabnikom podlelim darilo	Sprejme darilo in ga podeli z uporabnico	Sprejem darila		Poklon darila
B21	darilo sprejemem, saj bi lahko uporabnika z zavrnitvijo uzalila, kar bi lahko povzročilo določeno reakcijo, poleg tega gre tudi za manjše darilo, kar odločitev nekoliko olajša.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B22	darilo sprejemem, saj bi lahko uporabnika z zavrnitvijo uzalila, kar bi lahko povzročilo določeno reakcijo, poleg tega gre tudi za manjše darilo, kar odločitev nekoliko olajša.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B23	sprejemem darilo	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B24	sprejemem, ker je darilo manjše vrednosti. drugače bi uporabnika verjetno užalila in prizadela.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila

	lahko dodam, da ne bi bilo potrebno in da z veseljem pomagam, saj je to moje delo..				
B25	sprejemem, ker je darilo manjše vrednosti. drugače bi uporabnika verjetno užalila in prizadela. lahko dodam, da ne bi bilo potrebno in da z veseljem pomagam, saj je to moje delo..	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B26	sprejemem, ker je darilo manjše vrednosti. drugače bi uporabnika verjetno užalila in prizadela. lahko dodam, da ne bi bilo potrebno in da z veseljem pomagam, saj je to moje delo..	Pove, da ni potrebe po prinašanju daril	Pojasnitev o podaritvi darila		Poklon darila
B27	se zahvalim in sprejemem darilo	Se zahvali	Zahvala		Poklon darila
B28	se zahvalim in sprejemem darilo	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B29	sprejemem , ker gre za delovni odnos , v katerem sva oba enakovredna	Sprejme darilo zaradi enakopravnosti z uporabnico	Sprejem darila zaradi enakopravnega odnosa		Poklon darila
B30	v kolikor je darilo manjše vrednosti, ga sprejemem , če	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila

	uporabniku to veliko pomeni				
B31	darilo sprejemem , saj s tem pokažem znak hvaležnosti, prav tako gre za vzajemen odnos.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B32	verjetno darilo sprejemem , ce je res manjše vrednosti . se mi zdi lepo, uporabniku najbrz daje občutek vrednosti, da je storil nekaj dobrega.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B33	verjetno darilo sprejemem, ce je res manjše vrednosti. se mi zdi lepo, uporabniku najbrz daje občutek vrednosti, da je storil nekaj dobrega.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B34	v primeru da je darilo hrana (čokolada ipd.) shranim on ponudim na najinem trenutnem ali pa naslednjem srečanju.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B35	v primeru da je darilo hrana (čokolada ipd.) shranim on ponudim na najinem	Sprejme darilo in ga podeli z uporabnico	Delitev darila z uporabnico		Poklon darila

	trenutnem ali pa naslednjem srečanju.				
B36	sprejem darilo, če je simbolično v tem ne vidim nič problematičnega, bolj me bi blo sram darilo zavrni. poleg tega tudi mi uporabnikom večkrat podarimo kaj simboličnega - sladkarije ipd.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B37	sprejem darilo, če je simbolično v tem ne vidim nič problematičnega, bolj me bi blo sram darilo zavrni. poleg tega tudi mi uporabnikom večkrat podarimo kaj simboličnega - sladkarije ipd.	Občutek sramu, če bi zavrnila darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B38	sprejem darilo, če je simbolično v tem ne vidim nič problematičnega, bolj me bi blo sram darilo zavrni. poleg tega tudi mi uporabnikom večkrat podarimo kaj simboličnega - sladkarije ipd.	Uporabnicam ponudimo kaj simboličnega	Uporabnica m ponudimo sladkarije		Poklon darila

B39	darilo bi sprejela, kljub temu, da to ni v skladu s kodeksom. uporabniku bi se lepo zahvalila in mu hkrati pojasnila, da mu darila ne bi bilo potrebno prinesiti.	Sprejme darilo, čeprav ni v skladu s kodeksom	Sprejem darila		Poklon darila
B40	darilo bi sprejela, kljub temu, da to ni v skladu s kodeksom. uporabniku bi se lepo zahvalila in mu hkrati pojasnila, da mu darila ne bi bilo potrebno prinesiti.	Se zahvali	Zahvala		Poklon darila
B41	darilo bi sprejela, kljub temu, da to ni v skladu s kodeksom. uporabniku bi se lepo zahvalila in mu hkrati pojasnila, da mu darila ne bi bilo potrebno prinesiti.	Pove, da ni potrebe po prinašanju daril	Pojasnitev o podaritvi darila		Poklon darila
B42	darilo sprejemem, ker s tem okrepim zaupanje uporabnice. dokler je darilo manjše, ne vidim težav.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B43	darilo sprejemem, ker s tem okrepim zaupanje uporabnice. dokler je	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila

	darilo manjše, ne vidim težav.				
B44	če darilo ne presega vrednosti 20€, darilo sprejemem.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B45	vzamem, ker ne želim užaliti uporabnika	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B46	darilo ne sprejemem	Zavrne darilo	Zavrnitev darila		Poklon darila
B47	darilo sprejemem, ker je manjše vrednosti in se mi zdi, da bi užalila uporabnika, če darila ne bi sprejela.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B48	darilo sprejemem, ker je manjše vrednosti in se mi zdi, da bi užalila uporabnika, če darila ne bi sprejela	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B49	pojasnim, da darila ne smem sprejeti. če uporabnica vztraja ga sprejemem, saj je nočem prizadeti.	Pojasni, da darila ne bi smela sprejeti	Pojasnitev o podaritvi darila		Poklon darila
B50	pojasnim, da darila ne smem sprejeti. če uporabnica vztraja ga sprejemem, saj je nočem prizadeti.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B51	darilo sprejemem ce gre za neko	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila

	malenkost npr cokolada ali kava itd				
B52	objasnim da darila ne smem sprejeti.	Pojasni, da darila ne bi smela sprejeti	Pojasnilo o podaritvi darila		Poklon darila
B53	darilo bi sprejela ker je to njena odločitev in bi bilo nespostljivo do nje da zavrnem darilo se posebej ker je manjše vrednosti	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B54	darilo bi sprejela ker je to njena odločitev in bi bilo nespostljivo do nje da zavrnem darilo se posebej ker je manjše vrednosti	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B55	darilo sprejemem in se ji zanj zahvalim, vendar ga pustim na delovnem mestu.	Sprejme darilo in ga pusti na delovnem mestu	Sprejem darila		Poklon darila
B56	darilo sprejemem in se ji zanj zahvalim , vendar ga pustim na delovnem mestu.	Se zahvali	Zahvala		Poklon darila
B57	uporabnico opozorim, da ne smem sprejeti darila , v kolikor vztraja sprejemem darilo ki je zelo majhne vrednosti, drugo odklonim. za naslednjico opozorim,	Pojasni, da darila ne bi smela sprejeti	Pojasnitev o podaritvi darila		Poklon darila

	da daril ne bomo več sprejemali.				
B58	uporabnico opozorim, da ne smem sprejeti darila, v kolikor vztraja sprejem darilo ki je zelo majhne vrednosti, drugo odklonim. za naslednic jo opozorim, da daril ne bomo več sprejemali.	Sprejme darilo zaradi vztrajanja	Sprejem darila		Poklon darila
B59	uporabnico opozorim, da ne smem sprejeti darila, v kolikor vztraja sprejem darilo ki je zelo majhne vrednosti , drugo odklonim. za naslednic jo opozorim, da daril ne bomo več sprejemali.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B60	uporabnico opozorim, da ne smem sprejeti darila, v kolikor vztraja sprejem darilo ki je zelo majhne vrednosti, drugo odklonim. za naslednic jo opozorim, da daril ne bomo več sprejemali.	Zavrne darilo večje vrednosti	Zavrnitev darila		Poklon darila

B61	uporabnico opozorim, da ne smem sprejeti darila, v kolikor vztraja sprejem darilo ki je zelo majhne vrednosti, drugo odklonim. za naslednic jo opozorim, da daril ne bomo vec sprejemali.	Opozori, da daril ne bodo več prejimali	Pojasnitev o podaritvi daril		Poklon darila
B62	sprejemem, saj se je z uporabnikom vzpostavil več kot samo profesionalni odnos, zato prekršim kodeks etike.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B63	sprejemem, saj se je z uporabnikom vzpostavil več kot samo profesionalni odnos, zato prekršim kodeks etike.	Krši kodeks etike	Sprejem darila		Poklon darila
B64	uzamem darilo in se zahvalim	Sprejme darilo in se zahvali	Sprejem darila		Poklon darila
B65	lepo se ji zahvalim in ponovim da darila res ne morem prevzeti, da pa sem hvalezna za namen	Zavrne darilo in se zahvali	Zavrnitev darila		Poklon darila
B66	darilo sprejemem, ker je manjše vrednosti, uporabnici želim dati občutek hvaležnosti	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila

	tudi z moje strani, hkrati je ne želim zavrniti				
B67	darilo sprejemem, ker je manjše vrednosti, uporabniki želim dati občutek hvaležnosti tudi z moje strani, hkrati je ne želim zavrniti	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B68	se zahvalim in povem, zakaj odklanjam. če vztraja, vseeno vzamem...	Se zahvali in pojasni zakaj zavrača darilo	Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
B69	se zahvalim in povem, zakaj odklanjam. če vztraja, vseeno vzamem...	Sprejme darilo zaradi vztrajanja	Sprejem darila		Poklon darila
B70	vseeno sprejemem darilo	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B71	darilo na lep način zavrnem in pojasim zakaj sem se tako odlocila	Se zahvali in pojasni zakaj zavrača darilo	Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
B72	sama bi darilo sprejela če je manjše vrednosti	Sprejem darila manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B73	darilo bi sprejela, ampak bi o tem obvestila nadrejenega. če bi se prvič znašla v taki	Sprejme darilo in obvesti nadrejenega	Obvestitev nadrejenega		Poklon darila

	situaciji, bi ga tudi vprašala za nasvet kako ravnati naslednjič v taki situaciji				
B74	sprejem, ampak povem, da je tokrat izjemoma	Sprejme darilo le tokrat	Sprejem darila		Poklon darila
B75	darilo sprejem	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila
B76	darilo manjše vrednosti (kava ipd.) sprejem, ker v nasprotnem primeru užalim uporabnika. mogoče se lahko zaradi nesprejetja darila potem počuti manjvrednega, nezaželenega in podobno. sploh če gre za uporabnike s težavami v duševnem zdravju, mogoče le-ti še slabše sprejmejo občutek zavrnitve.	Sprejem darila manjše vrednosti	Sprejem darila		
B77	darilo manjše vrednosti (kava ipd.) sprejem, ker v nasprotnem primeru užalim uporabnika. mogoče se lahko zaradi nesprejetja	Sprejem zaradi strahu negativne reakcije	Sprejem darila		Poklon darila

	darila potem počuti manjvrednega, nezaželenega in podobno. sploh če gre za uporabnike s težavami v duševnem zdravju, mogoče le-ti še slabše sprejmejo občutek zavrnitve.				
B78	darilo manjše vrednosti (kava ipd.) sprejemem, ker v nasprotnem primeru užalim uporabnika. mogoče se lahko zaradi nesprejetja darila potem počuti manjvrednega, nezaželenega in podobno. sploh če gre za uporabnike s težavami v duševnem zdravju, mogoče le-ti še slabše sprejmejo občutek zavrnitve.	Sprejme darilo zaradi duševnega zdravja uporabnice	Sprejem darila		Poklon darila
B79	če je darilo take narave, da ga lahko delim z uporabnico, bi ga sprejela in odprla skupaj z uporabnico (hrana). če bi bilo darilo druge narave, bi zaradi	Sprejme darilo in ga podeli z uporabnico	Sprejem darila		Poklon darila

	dobrega odnosa z uporabnico darilo iz vljudnosti vseeno sprejela. če bi bilo darilo denar, bi ga vljudno zavrnila.				
B80	če je darilo take narave, da ga lahko delim z uporabnico, bi ga sprejela in odprla skupaj z uporabnico (hrana). če bi bilo darilo druge narave, bi zaradi dobrega odnosa z uporabnico darilo iz vljudnosti vseeno sprejela. če bi bilo darilo denar, bi ga vljudno zavrnila	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B81	če je darilo take narave, da ga lahko delim z uporabnico, bi ga sprejela in odprla skupaj z uporabnico (hrana). če bi bilo darilo druge narave, bi zaradi dobrega odnosa z uporabnico darilo iz vljudnosti vseeno sprejela. če bi bilo darilo denar, bi ga vljudno zavrnila	Zavrne darilo, če je denar	Zavrnitev darila		Poklon darila

B82	zavrnem darilo in razložim, da darila ne smem sprejeti. če uporabnica še vedno vztraja in je darilo manjše vrednosti, ga verjetno vzamem.	Se zahvali in pojasni zakaj zavrača darilo	Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
B83	zavrnem darilo in razložim, da darila ne smem sprejeti. če uporabnica še vedno vztraja in je darilo manjše vrednosti, ga verjetno vzamem.	Sprejme darilo zaradi vztrajanja	Sprejem darila		Poklon darila
B84	zavrnem darilo in razložim, da darila ne smem sprejeti. če uporabnica še vedno vztraja in je darilo manjše vrednosti, ga verjetno vzamem.	Sprejem darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B85	razložila bi zakaj darila ne morem vzeti (kar je zapisano v kodeksu etike).	Pojasni, zakaj zavrača darilo	Pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
B86	darilo bi sprejela, saj upoštevam, da je to uporabnikov/-čin način izražanja hvaležnosti	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B87	vzamem darilo.	Sprejme darilo	Sprejem darila		Poklon darila

B88	sprejem darilo, sploh če gre za manjšo vrednost in če to uporabnici veliko pomeni.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B89	sprejem darilo, sploh če gre za manjšo vrednost in če to uporabnici veliko pomeni.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darila		Poklon darila
B90	če presodim, da darilo ni bilo večje breme za uporabnico, ga vzamem, saj vidim, da ji to veliko pomeni.	Sprejme darilo manjše vrednosti	Sprejem darila		Poklon darila
B91	če presodim, da darilo ni bilo večje breme za uporabnico, ga vzamem, saj vidim, da ji to veliko pomeni.	Sprejme darilo zaradi odnosa	Sprejem darilo		Poklon darila
B92	povem, da ne bi bilo potrebno, če vztraja darilo sprejem	Sprejme darilo zaradi vztrajanja	Sprejem darila		Poklon darila
B93	zahvalim se ji in ji pojasnim, da darila ne morem sprejeti	Se zahvali in pojasni, zakaj zavrača darilo	Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
B94	sprejem a o tem obvestim nadrejene	Sprejme darilo in obvesti nadrejenega	Obvestitev nadrejenega		Poklon darila

B95	razložim, da je moje darilo lahko že preprosta beseda/pogovor/sprehod, ki nimajo materialnega značaja.	Se zahvali in pojasni, zakaj zavrača darilo	Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi		Poklon darila
Etična dilema 2					
C1	ne bom se ozirala na predhodno znanje, ki ga imam o njeni družini ampak bom upoštevala tisto kar mi ona sprwgpvoei.	Ne ozira na predhodno znanje	Prehodne informacije		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C2	ne bom se ozirala na predhodno znanje, ki ga imam o njeni družini ampak bom upoštevala tisto kar mi ona sprwgpvoei.	Upošteva samo njeno pripovedovanje	Pripovedovanje uporabnice		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C3	primer predam sodelavki, na moje delo bi lahko vplivale informacije, ki jih poznam že od prej	Primer preda drugi strokovni delavki	Predajanje primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C4	primer predam sodelavki, na moje delo bi lahko vplivale informacije, ki jih poznam že od prej	Vpliv informacij, ki jih pozna od prej	Predhodne informacije		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C5	če uporabnice ne poznam osebno, bi z njo sodelovala kot bi z vsakim drugim.	Sodeluje z uporabnico, če je osebno ne pozna	Sodelovanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C6	uporabnico poslušam in jo med pogovorom krepim; torej normalno sprejemem uporabnico, kot nekoga, ki ga ne bi poznala.	Upošteva samo njeno pripovedovanje	Pripovedovanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C7	uporabnico poslušam in jo med pogovorom krepim; torej normalno sprejemem uporabnico, kot nekoga, ki ga ne bi poznala.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C8	povem ji, da jo poznam in da lahko, v kolikor si to želi, spregovori z drugo soc delavko. če je poznanstvo ne moti, nadaljujeva	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C9	povem ji, da jo poznam in da lahko, v kolikor si to želi, spregovori z drugo soc delavko. če je poznanstvo ne moti, nadaljujeva	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C10	če presodim, da z njo ne bom ravnala drugače kot z drugimi uporabniki, jo sprejemem v proces podpore in pomoči, če pa presodim, da bom delovala subjektivno in brez utemeljene podlage delovala v smer enega ali drugega, zadevo predam sodelavki. sicer pa bi z njo ravnala enako kot z ostalimi, ki jih ne poznam.	Dela z uporabnico, če presodi, da je ne bo obravnavala drugače	Lastna presoja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C11	če presodim, da z njo ne bom ravnala drugače kot z drugimi uporabniki, jo sprejemem v proces podpore in pomoči, če pa presodim, da bom delovala subjektivno in brez utemeljene podlage delovala v smer enega ali drugega, zadevo predam sodelavki. sicer pa bi z njo ravnala enako kot z	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	ostalimi, ki jih ne poznam.				
C12	če poznam samo na videz, obravnavam družino normalno	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C13	prosim drugo socialno delavko, ce lahko ona sodeluje z njo. gospe pojasnim, da jo poznam in bi bilo morda bolje, ce sodeluje s sodelavko. ce se uporabnica ne bi strinjala, bi se enkrat premislila, npr. kako dobro jo res poznam.	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C14	prosim drugo socialno delavko, ce lahko ona sodeluje z njo. gospe pojasnim, da jo poznam in bi bilo morda bolje, ce sodeluje s sodelavko. ce se uporabnica ne bi strinjala, bi se enkrat premislila, npr. kako dobro jo res poznam	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		
C15	prosim drugo socialno delavko, ce lahko ona sodeluje z njo. gospe pojasnim, da jo	Ponovno presodi, če se uporabnica ne strinja	Ponovna presoja		

	poznam in bi bilo morda bolje, če sodeluje s sodelavko. če se uporabnica ne bi strinjala, bi se enkrat premislila, npr. kako dobro jo res poznam				
C16	pomagam ji pri njeni stiski in ne sprašujem o družini	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		
C17	povem, da jo poznam in vprašam, ali bi raje, da njen primer vodi druga socialna delavka. povem ji tudi, da je vse zaupno in da to ne bo nič vplivalo na moje vodenje primera	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		
C18	povem, da jo poznam in vprašam, ali bi raje, da njen primer vodi druga socialna delavka. povem ji tudi, da je vse zaupno in da to ne bo nič vplivalo na moje vodenje primera	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		

C19	nič, nadaljujem pogovor	Sprejem in obravnava uporabnice, kot ne koga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava uporabnice		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C20	povem ji da jo poznam in poznam njeno družino, sm iskrena z uporabnico in ji dam na razpolago vse svoje vire pomoči	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C21	njen primer obravnavam in z njo sodelujem kot z vsakim uporabnikom. pazim, da nisem preveč subjektivna.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava uporabnice		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C22	njen primer obravnavam in z njo sodelujem kot z vsakim uporabnikom. pazim, da nisem preveč subjektivna.	Skuša biti objektivna	Objektivnost		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C23	priznam ji, da jih poznam in ji prepustim odločitev, če želi nadaljevati sodelovanje.	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C24	priznam ji, da jih poznam in ji prepustim odločitev,	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire druge strokovne delavke		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	če želi nadaljevati sodelovanje.				
C25	poslušam njeno zgodbo kot, da nič ne vem o njej. saj se v resnici tudi res ne pozna osebno. v kolikor bi čutila, da ji ne morem pomagat bi jo napotila k drugemu sodelavcu.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C26	poslušam njeno zgodbo kot, da nič ne vem o njej. saj se v resnici tudi res ne pozna osebno. v kolikor bi čutila, da ji ne morem pomagat bi jo napotila k drugemu sodelavcu.	Napoti k drugi strokovni delavki	Napotitev		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C27	presodim ce imam predsodke do družine in ce imam, jo predam sodelavki	Presodi o lastnih predsodkih	Lastna presoja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C28	presodim ce imam predsodke do družine in ce imam, jo predam sodelavki	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C29	pojasnim ji, da zaradi prevelike osebne vpletenosti zaradi bližinile primera ne morem	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	sprejeti in ji pomagam najti ustreznega delavca da prevzame primer				
C30	pojasnim ji, da zaradi prevelike osebne vpletenosti zaradi bližinile primera ne morem sprejeti in ji pomagam najti ustreznega delavca da prevzame primer	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C31	pogovorim se s sodelavci o možnosti zamenjave	Pogovor s sodelavkami o predaji primera	Pogovor		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C32	glede na to, da njo in družino le nekoliko poznam, bi s sodelovanjem vseeno nadaljevala. ob tem bi premislila o svojem odnosu do njih in kako bom poskrbela, da slednje ne bo vplivalo na moje strokovne odločitve in delo. skrbno varujem podatke.	Nadaljuje sodelovanje	Sodelovanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C33	glede na to, da njo in družino le nekoliko poznam, bi s sodelovanjem vseeno	Presodi o lastnih predsodkih	Lastna presoja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	nadaljevala. ob tem bi premisli la o svojem odnosu do njih in kako bom poskrbela, da slednje ne bo vplivalo na moje strokovne odločitve in delo. skrbno varujem podatke.				
C34	poslusam jo in izključni na podlagi tega izoblikujem mnenje in proces pomoci	Ne ozira se na predhodno znanje	Predhodno znanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C35	poslusam jo in izključni na podlagi tega izoblikujem mnenje in proces pomoci	Upošteva samo njeno pripovedovanje	Pripovedovane		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C36	najprej o svoji dilemi spregovorim z uporabnico. povem ji, da po kodeksu ne bi smela sodelovati z nekom, ki ga poznam. če je uporabnici zaradi tega neprijetno, primer predam drugi strokovni delavki. v kolikor uporabnico to ne moti o tem spregovorim še s sodelavkami. če sama	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	pri sebi ocenim, da bom lahko na primer gledala objektivno vodim primer dalje.				
C37	najprej o svoji dilemi spregovorim z uporabnico. povem ji, da po kodeksu ne bi smela sodelovati z nekom, ki ga poznam. če je uporabnici zaradi tega neprijetno, primer predam drugi strokovni delavki. v kolikor uporabnico to ne moti o tem spregovorim še s sodelavkami. če sama pri sebi ocenim, da bom lahko na primer gledala objektivno vodim primer dalje.	Pojasni uporabnici o kodeksu etike	Kodeks etike		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C38	najprej o svoji dilemi spregovorim z uporabnico. povem ji, da po kodeksu ne bi smela sodelovati z nekom, ki ga poznam. če je uporabnici zaradi tega neprijetno, primer predam drugi	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

	strokovni delavki. v kolikor uporabnico to ne moti o tem spregovorim še s sodelavkami. če sama pri sebi ocenim, da bom lahko na primer gledala objektivno vodim primer dalje.				
C39	najprej o svoji dilemi spregovorim z uporabnico. povem ji, da po kodeksu ne bi smela sodelovati z nekom, ki ga poznam. če je uporabnici zaradi tega neprijetno, primer predam drugi strokovni delavki. v kolikor uporabnico to ne moti o tem spregovorim še s sodelavkami. če sama pri sebi ocenim, da bom lahko na primer gledala objektivno vodim primer dalje.	Presodi o lastnih predsodkih	Lastna presoja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C40	pomagam ji kot vsakemu.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C41	obravnavam jo kot uporabnico. ne dajem vedeti, da jo poznam, saj tvegam zaupanje. z njo delam kot z vsakim drugim uporabnikom.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C42	kaj pa naj bi storila haha? uporabnici pomagam, kakor vem in znam, o njenj situaciji pa ne razlagam nikomur	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C43	njej se predstavim in ji povem malo stvari o sebi, da bi ji mogoče s tem spodbudila spomin. potem bi pustila, da uporabnica sama odloči, ali se zeli sodelovati z mano, predstavim ji tudi druge možnosti, kam se lahko obrne (če bi zavrnila sodelovanje).	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C44	verjetno bi z njo ravnala enako kot z drugimi uporabniki. če bi zaznala, da je meni pretežko, bi ji predlagala, da gre raje k moji sodelavki.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C45	verjetno bi z njo ravnala enako kot z drugimi uporabniki. če bi zaznala, da je meni pretežno, bi ji predlagala, da gre raje k moji sodelavki.	Napoti k drugi strokovni delavki	Napotitev		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C46	z njo sodelujem kot bi s katerim koli drugim uporabnikl.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C47	ponudim ji vso možno pomoč. ne omenjam, da jo poznam, če tega sama ne omeni.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C48	poslušam njeno zgodbo, o mojem poznavanju njenega življenja ne govorim, ravnam po principu nevednosti	Upošteva samo njeno pripovedovanje	Pripovedova nje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C49	poslušam njeno zgodbo, o mojem poznavanju njenega življenja ne govorim, ravnam po principu nevednosti	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C50	prisluhnem ji in ji skušam dati napotke kaj lahko naredi v	Sprejme in obravnava uporabnico, kot	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz

	tem primeru. predstavim ji službe, ki se ukvarjajo na tem področju reševanja težav.	nekoga, ki ga ne pozna			zasebnega življenja
C51	prisluhnem ji in ji skušam dati napotke kaj lahko naredi v tem primeru. predstavim ji službe, ki se ukvarjajo na tem področju reševanja težav	Upošteva samo njeno pripovedovanje	Pripovedovanja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C52	uporabnico napotim k drugi strokovni delavki.	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C53	teh informacij ne delim z nikomer in se do nje obnašam, kot bi se do katerekoli uporabnice, ki je ne poznam, ji pomagam.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C54	uporabnici pomagam	Pomaga uporabnici	Pomoč		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C55	delo bi opravila kot pri uporabnikih, ki jih ne poznam.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava uporabnice		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C56	ostanem na profesionalni ravni, uporabnico obravnavam kot vse ostale uporabnike	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava uporabnice		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C57	presodim, če bom lahko v primeru ravnala povsem neobsojajoče in ne v skladu s tem kar sem si prej mislila o tej družini. če imam predsodke, raje predam primer drugi delavki.	Presodi o lastnih predsodkih	Lastna presoja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C58	presodim, če bom lahko v primeru ravnala povsem neobsojajoče in ne v skladu s tem kar sem si prej mislila o tej družini. če imam predsodke, raje predam primer drugi delavki.	Napoti k drugi strokovni delavk	Napotitev		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C59	pogovorim se z uporabnico, ji razložim situacijo, ce uporabnik zeli prekinuti delovno razmerje, prosim sodelavko da prevzame.	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C60	pogovorim se z uporabnico, ji razložim situacijo, ce uporabnik zeli prekinuti delovno razmerje, prosim sodelavko da prevzame.	Primer preda, če uporabnica ne želi sodelovati z njp	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C61	nadaljujem sodelovanje.	Nadaljuje sodelovanje	Sodelovanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C62	povem, da sem jo prepoznal in jo vprašam, če še vedno želi nadaljevati z mano, ali želi k drugemu soc. delavcu.	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C63	povem, da sem jo prepoznal in jo vprašam, če še vedno želi nadaljevati z mano, ali želi k drugemu soc. delavcu	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C64	pomagam kakor bi drugim uporabnikom	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C65	uporabnici razložim da jo prepoznam ter da poznam njeno	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacij		Poznavanje uporabnice iz

	družino, tako uporabnici dam možnost, da lahko za svoj primer izbere tudi drugo sodelavko, če se čuti neprijetno, saj poznam njo in njeno družino.				zasebnega življenja
C66	uporabnici razložim da jo prepoznam ter da poznam njeno družino, tako uporabnici dam možnost, da lahko za svoj primer izbere tudi drugo sodelavko , če se čuti neprijetno, saj poznam njo in njeno družino.	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C67	glede na to da ne gre za obojestransko prepoznavanje drug drugega bi vseeno delala na tem primeru	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C68	se pogovorim z njo , vendar jo opomnim, da se naj obrne na pristojni csd	Pojasni uporabnici, da jo pozna	Pojasnitev o predhodnih informacijah		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C69	se pogovorim z njo, vendar jo opomnim, da se naj obrne na pristojni csd	Možnost, da izbere drugo strokovno delavko	Možnost izbire		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C70	če je možno prepustim to drugemu socialnemu delavcu	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C71	ne poznam pravnega vidika v tej situaciji; če c tem primeru zakonsko gledano ne bi smela sodelovati z njo, ker ne poznam njene družine, potem ne bi sodelovala. če pa zakon oz. etični kodeks tega ne narekuje, bi sodelovala z njo, sploh, ker se ne ona ne spomni,jaz pa o njem primeru tako ali tako ne smem razpravljati z drugimi.	Pogled v zakonodajo in etični kodeks	Kodeks etike		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C72	ne razumem zakaj gre tukaj za etično dilemo. za kaj se sploh gre, kdo je napisen...?	Ne razume, zakaj je to etična dilema	Nerazumeva nje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C73	odreagiram, kakor bi odreagirala, če nje in njene družine ne bi poznala. strokovno, empatično in v s skladu z vsem potrebnim.	Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna	Sprejem in obravnava		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C74	vodim postopek po uradnih predpisih	Postopek vodi po zakonih	Zakonodaja		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C75	v manjših krajih se to pogosto dogaja. če družine ne poznam osebno primer sprejemem. nasprotnem promerh bi ga predala sodelavki in o razlogih obvestila uporabnico.	Sodeluje z uporabnico, če je osebno ne pozna	Sodelovanje		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C76	v manjših krajih se to pogosto dogaja. če družine ne poznam osebno primer sprejemem. nasprotnem promerh bi ga predala sodelavki in o razlogih obvestila uporabnico.	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C77	v manjših krajih se to pogosto dogaja. če družine ne poznam osebno primer sprejemem. nasprotnem promerh bi ga predala sodelavki in o razlogih obvestila uporabnico.	Obvesti uporabnico, zakaj predaja primer	Predaja primera		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja

C78	prepustim primer drugi socialni delavki	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera drugi strokovni delavki		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
C79	v tem primeru bi ta primer prepustila svoji sodelavke ,saj se mi zdi da bi težko ocenila in prespjala,saj jo poznam	Primer preda drugi strokovni delavki	Predaja primera drugi strokovni delavki		Poznavanje uporabnice iz zasebnega življenja
Etična dilema 3					
D1	o tem predlogu bi razmislila ampak ga verjetno nebi sprejela	Premisli o predlogu	Premislek o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D2	o tem predlogu bi razmislila ampak ga verjetno nebi sprejela	Ne upošteva predloga	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	
D3	se mi zdi brezveze, zakaj bi lagala? raje bi mu iskreno povedala, da me ne zanima in da tako ali tako ni v redu, da bi se zapletla z nekom na praksi. prijazno in mirno bi pojasnila, da se mi ne zdi v redu.	Iskreno pove o svojih čustvih in kodeksu etike	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

D4	upoštevam predlog , a mu hkrati tudi povem, da tudi če bi mi bili všeč fantje, ne bi bilo nič, ker bi bilo neprofesionalno	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D5	upoštevam predlog, a mu hkrati tudi povem, da tudi če bi mi bili všeč fantje, ne bi bilo nič, ker bi bilo neprofesionalno	Pove, da je zapletanje z njim neetično	Profesionaln a etika		Čustva s strani uporabnika
D6	raje bi povedala, da je najin odnos lahko le profesionalen in da zaradi tega si ne želim iti ven z njim, svoje spolne usmerjenosti oz tega da sem v zvezi verjetno ne bi razlagala	Pove, da je odnos le profesionalen	Profesionaln a etika		Čustva s strani uporabnika
D7	raje bi povedala, da je najin odnos lahko le profesionalen in da zaradi tega si ne želim iti ven z njim, svoje spolne usmerjenosti oz tega da sem v zvezi verjetno ne bi razlagala	Ne bi razkrila spolne usmerjenosti	Spolna usmerjenost		Čustva s strani uporabnika
D8	ne vem kako bi ravnala... mislim, da bi morala globlje	Ne ve, kako ravnati	Nevednost		Čustva s strani uporabnika

	razmisliti in se pogovoriti z mentorico o iskrenosti... laž ima kratke noge.				
D9	ne vem kako bi ravnala... mislim, da bi morala globlje razmisliti in se pogovoriti z mentorico o iskrenosti... laž ima kratke noge.	Pogovori se z mentorico	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D10	mladostniku bi povedala, da sem v partnerskem razmerju.	Pove, da je v partnerskem odnosu	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D11	ne vem kaj je tu spornega. na lep na in povem da nisem zaintereirana, da zmenek nebi bil primeren	Ne razume, kaj je dilema	Nerazumeva nje etične dileme		Čustva s strani uporabnika
D12	ne vem kaj je tu spornega. na lep na in povem da nisem zaintereirana, da zmenek nebi bil primeren	Pove, da ni zainteresirana	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D13	ne vem kaj je tu spornega. na lep na in povem da nisem zaintereirana, da	Pove, da zmenek ne bi bil primeren	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	zmenek nebi bil primeren				
D14	ostanem zgolj pri tem, da ne želim iti z njim ven, moja zveza je zasebno življenje	Pove, da ni zainteresirana	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D15	to bi se zlagala, povem po pravici, da trenutno ne iscem zveze in si je tudi ne zelim	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D16	to bi se zlagala, povem po pravici, da trenutno ne iscem zveze in si je tudi ne zelim	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D17	če prav razumem, sem trenutno v opisani situaciji v zvezi z žensko. predlog mentorice me ne prepriča, saj uporabniku ne bi izdajala svoji osebnih podatkov zgolj zato da bi ga odgnala. osebno ne dajem kontaktov (telefonske št.) oz. le po sili razmer, kadar je nujno pri odnosu z uporabnikom. ne maram pa sklepanja prijateljstev z	Ne upošteva predloga	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

	uporabniki preko socialnih omrežij.				
D18	če prav razumem, sem trenutno v opisani situaciji v zvezi z žensko. predlog mentorice me ne prepriča, saj uporabniku ne bi izdajala svoji osebnih podatkov zgolj zato da bi ga odgnala. osebno ne dajem kontaktov (telefonske št.) oz. le po sili razmer, kadar je nujno pri odnosu z uporabnikom. ne maram pa sklepanja prijateljstev z uporabniki preko socialnih omrežij	Ne bi razkrila spolne usmerjenosti	Spolna usmerjenost		Čustva s strani uporabnika
D19	če prav razumem, sem trenutno v opisani situaciji v zvezi z žensko. predlog mentorice me ne prepriča, saj uporabniku ne bi izdajala svoji osebnih podatkov zgolj zato da bi ga odgnala. osebno ne dajem kontaktov	Ne govori o osebnih stvareh	Zasebne stvari		Čustva s strani uporabnika

	(telefonske št.) oz. le po sili razmer, kadar je nujno pri odnosu z uporabnikom. ne maram pa sklepanja prijateljstev z uporabniki preko socialnih omrežij				
D20	v kolikor je to res, bi povedala to kar mi je predlagala mentorica , vendar na zelo nežen način. če bi bila moja usmerjenost heteroseksualna, se o tem ne bi lagala in bi poiskala drugačen način, kako se o tem pogovoriti s fantom.	Upošteva predlog, če je ta resničen	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D21	v kolikor je to res, bi povedala to kar mi je predlagala mentorica, vendar na zelo nežen način. če bi bila moja usmerjenost heteroseksualna, se o tem ne bi lagala in bi poiskala drugačen način, kako se o tem pogovoriti s fantom.	Ne upošteva predloga, če ta ni resničen			Čustva s strani uporabnika
D22	v kolikor je to res, bi povedala to kar mi je predlagala mentorica,	Našla drugi način za pogovor	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	vendar na zelo nežen način. če bi bila moja usmerjenost heteroseksualna, se o tem ne bi lagala in bi poiskala drugačen način, kako se o tem pogovoriti s fantom.				
D23	ce sem res pripadnica lgbt skupnosti se strinjam z mentorico in fantu na lep in prijazen nacin povem, da sem lezbijka	Upošteva predlog, če je ta resničen	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D24	glede na to, da em res del lgbt+ skupnosti, bi mogoče dejansko uporabila ta izgovor, če bi bila res v zvezi z žensko. problem je, da fantje/moški, velikokrat ne dojamejo, da nočeš imeti nič z njimi, šele ko poveš, da si v zvezi, je to dovolj tehten razlog. tako da je včasih to najhitrejša pot, da se jih znebiš. ker pa sem v tem primeru v stiku z njim	Upošteva predlog, če je ta resničen	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

	v sklopu študija in najin odnos ...				
D25	z mentorico se ne strinjam, nikakor se ne bi zlagala glede svoje spolne identitete. s fantom bi se na samem pomenila in mu razložila najin odnos, da z nobenim od mladostnikov, s katerimi sodelujem, ne morem biti vpletena. če to ne bi zaleglo, bi rekla, da imamo tako politiko, da je to prepovedno in mi ni dovoljeno ga (oz nobenega od njih) sprejeti na socialnih razmerjih in z njimi hoditi ven.	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D26	z mentorico se ne strinjam, nikakor se ne bi zlagala glede svoje spolne identitete. s fantom bi se na samem pomenila in mu razložila najin odnos, da z nobenim od mladostnikov, s katerimi sodelujem, ne morem biti vpletena.	Iskreno pove o svojih čustvih in kodeksu etike	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	če to ne bi zaleglo, bi rekla, da imamo tako politiko, da je to prepovedno in mi ni dovoljeno ga (oz nobenega od njih) sprejeti na socialnih razmerjih in z njimi hoditi ven.				
D27	fantu seveda ne povem osebnih stvari , ker za to ni potrebe. pogovorim se z njim in razmejim najin odnos, povem kaksna je moja bloga v našem sodelovanju.	Ne govori o osebnih stvareh	Zasebne stvari		
D28	fantu seveda ne povem osebnih stvari, ker za to ni potrebe. pogovorim se z njim in razmejim najin odnos, povem kaksna je moja bloga v našem sodelovanju.	Razloži svojo vlogo v sodelovanju	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika
D29	ne bi izkoriščala lgbt skupnosti. povedala bi da ne želim imeti nobenih intimnih odnosov razen profesionalnega odnosa	Pove, da je odnos le profesionalen	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika

D30	ne vem, a je ta "izgovor" resnichen ali ne, ce ni, mu tega definitivno ne rečes	Ne upošteva predloga, če ta ni resnichen	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D31	predlog se mi zdi absurden. menim, da zasebno življenje mora ostati izven konteksta uporabnikov. otroku bi le obrazložila, da imamo določena pravila, ki ne dopuščajo stike izven delovnega okolja.	Meni, da je predlog absurden, ker so to zasebne stvari	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D32	ta predlog se mi ne zdi v redu, saj z njim zavajam uporabnika. razložim mu, da taki odnosi niso primerni in ga prosim, da se z mano ne povezuje prek omrežij... če mu moja bližina povzroča težave, se tudi fizično umaknem v drugo skupino	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D33	ta predlog se mi ne zdi v redu, saj z njim zavajam uporabnika. razložim mu, da taki odnosi niso primerni	Pove, da je zapletanje z njim neetično	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika

	in ga prosim, da se z mano ne povezuje prek omrežij... če mu moja bližina povzroča težave, se tudi fizično umaknem v drugo skupino				
D34	ta predlog se mi ne zdi v redu, saj z njim zavajam uporabnika. razložim mu, da taki odnosi niso primerni in ga prosim, da se z mano ne povezuje prek omrežij... če mu moja bližina povzroča težave, se tudi fizično umaknem v drugo skupino	Prosi, da naj se z njo ne povezuje na socialnih omrežjih	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika
D35	ta predlog se mi ne zdi v redu, saj z njim zavajam uporabnika. razložim mu, da taki odnosi niso primerni in ga prosim, da se z mano ne povezuje prek omrežij... če mu moja bližina povzroča težave, se tudi fizično umaknem v drugo skupino	Prekine sodelovanje	Sodelovanje		Čustva s strani uporabnika

D36	se ne strinjam, ni prav lagati. stvar je potrebno rešiti na drugačen način, z odkritim pogovorom. laganje in ovijanje v vato ne reši ničesar.	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga zaradi laži	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D37	se ne strinjam, ni prav lagati. stvar je potrebno rešiti na drugačen način, z odkritim pogovorom. laganje in ovijanje v vato ne reši ničesar.	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D38	zdi se mi pravilna pdločitev, da se mu na začetku sodelovanja pove ter vidi njegovo mnenje.	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D39	zdi se mi pravilna pdločitev, da se mu na začetku sodelovanja pove ter vidi njegovo mnenje.	Zanima jo njegovo mnenje	Mnenje uporabnika		Čustva s strani uporabnika
D40	z mladostnikom bi imela Pogovor preko katerega bi mu dala jasno postavila meje. omenila bi starostne razlike ipd. na socialnih omrežjih ga ne bi sprejela. prav	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	tako ne vidim potrebe da razkrivam svojo spolno usmerjenost ce le to meni ni prijetno.				
D41	z mladostnikom bi imela Pogovor preko katerega bi mu dala jasno postavila meje. omenila bi starostne razlike ipd. na socialnih omrezjih ga ne bi sprejela. prav tako ne vidim potrebe da razkrivam svojo spolno usmerjenost ce le to meni ni prijetno.	Ne povezuje se z njim na socialnih omrezjih	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika
D42	z mladostnikom bi imela Pogovor preko katerega bi mu dala jasno postavila meje. omenila bi starostne razlike ipd. na socialnih omrezjih ga ne bi sprejela. prav tako ne vidim potrebe da razkrivam svojo spolno usmerjenost ce le to meni ni prijetno.	Ne bi razkrila svoje spolne usmerjenosti	Spolna usmerjenost		Čustva s strani uporabnika
D43	zdi se mi primerno, da se s fantom vseeno pogovori o tem kaj je	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	primerno in kaj ni. tudi če ta predlog deluje pri meni, bo lahko naslednjič mojo sodelavko povabil ven, kar tudi ni primerno.				
D44	tega predloga ne bi sprejela, ker to zame ne velja. z mladostnikom bi bila odkrita in transparentna. povedala bi, da tudi če bi mu vračala čustva, ne bi rada, da bi najin delovni/strokovni/prof esionalni odnos prešel v romantični odnos.	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D45	tega predloga ne bi sprejela, ker to zame ne velja. z mladostnikom bi bila odkrita in transparentna. povedala bi, da tudi če bi mu vračala čustva, ne bi rada, da bi najin delovni/strokovni/prof esionalni odnos prešel v romantični odnos.	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D46	tega predloga ne bi sprejela, ker to zame	Ne želi, da njun Profesionalna	Profesionaln a etika		Čustva s strani uporabnika

	ne velja. z mladostnikom bi bila odkrita in transparentna. povedala bi, da tudi če bi mu vračala čustva, ne bi rada, da bi najin delovni/strokovni/profesionalni odnos prešel v romantični odnos.	etika preide na romantičnega			
D47	dober predlog	Meni, da je predlog dober	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D48	točno tako , je najbolj logičen 1. korak	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D49	točno tako, je najbolj logičen 1. korak	Meni, da je predlog logičen	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D50	ravnala bi kot je napisano , povedala bi mladostniku.	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D51	predlog se mi je zdi pravilen. tudi če nebi bila v zvezi z žensko oz. pripadnica lgbt skupnosti se nebi zmela zapletati z uporabniki	Meni, da je predlog pravilen	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D52	naredila bi, tako kot mi je svetovano. na nežen in sočuten način bi obrazložila situacijo in mladostniku	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

	povedala, da zveza z mano ni mogoča.				
D53	pogovorila bi se z njim, a na iskren način	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D54	z mentorico se ne strinjam, zdi se mi bolje, da sem iskrena in povem, da to presega moje meje, vendar da to da nočem zveze nima nič z njim osebno. lahko omenim da dem v zvezi, čeprav se mi zdi, da to ne igra vloge, saj tudi če ne bi bila ne bi pristala na zvezo z uporabnikom.	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D55	z mentorico se ne strinjam, zdi se mi bolje, da sem iskrena in povem, da to presega moje meje, vendar da to da nočem zveze nima nič z njim osebno. lahko omenim da dem v zvezi, čeprav se mi zdi, da to ne igra vloge, saj tudi če ne bi bila ne bi pristala na zvezo z uporabnikom.	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

D56	z mentorico se ne strinjam, zdi se mi bolje, da sem iskrena in povem, da to presega moje meje, vendar da to da nočem zveze nima nič z njim osebno. lahko omenim da dem v zvezi, čeprav se mi zdi, da to ne igra vloge, saj tudi če ne bi bila ne bi pristala na zvezo z uporabnikom.	Meni da ne igra vloge, če je ona v zvezi	Zasebne stvari		Čustva s strani uporabnika
D57	iskreno bi povedala, da nisem pripravljena na takšen odnos. o svoji usmerjenosti se nikdar ne bi lagala.	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D58	iskreno bi povedala, da nisem pripravljena na takšen odnos. o svoji usmerjenosti se nikdar ne bi lagala.	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga zaradi laži	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D59	predlog mi ni všeč. verjamem, da je iskrenost na prvem mestu. jaz bi povedala po resnici in definirala najini vloge (prijazno zavrnila))	Ne mara predloga, ker je laž	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

D60	predlog mi ni všeč. verjamem, da je iskrenost na prvem mestu. jaz bi povedala po resnici in definirala najini vlogi (prijazno zavrnila))	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D61	uporabniku bi na jasen, a prijazen način povedala, da drugačen odnos med nama kot sd-uporabnik, žal ni mogoč. da me veseli kadar se srečava na praksi ampak, da je ločujem med mojim delom in ostalim življenjem. o svoji spolni usmerjenosti bi mu povedala, če bi mu dovolj zaupala, sicer bi ostala pri prvem, bolj splošnem razlogu. menim, da je moja spolna usmerjenost moja osebna in intimna ...	Pogovori z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D62	uporabniku bi na jasen, a prijazen način povedala, da drugačen odnos med nama kot	Spolno usmerjenost razkrije, če	Spolna usmerjenost		Čustva s strani uporabnika

	sd-uporabnik, žal ni mogoč. da me veseli kadar se srečava na praksi ampak, da je ločujem med mojim delom in ostalim življenjem. o svoji spolni usmerjenosti bi mu povedala, če bi mu dovolj zaupala, sicer bi ostala pri prvem, bolj splošnem razlogu. menim, da je moja spolna usmerjenost moja osebna in intimna ...	uporabniku dovolj zaupa			
D63	uporabniku bi na jasen, a prijazen način povedala, da drugačen odnos med nama kot sd-uporabnik, žal ni mogoč. da me veseli kadar se srečava na praksi ampak, da je ločujem med mojim delom in ostalim življenjem. o svoji spolni usmerjenosti bi mu povedala, če bi mu dovolj zaupala, sicer bi ostala pri prvem, bolj splošnem razlogu. menim, da je moja	Ne govori o osebnih stvareh	Zasebne stvari		Čustva s strani uporabnika

	spolna usmedjenost moja osebna in intimna ...				
D64	se ne strinjam, povem osebno mladostnici, da odnos temelji zgolj na profesionalni ravni.	Zavrne predlog	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D65	se ne strinjam, povem osebno mladostnici, da odnos temelji zgolj na profesionalni ravni.	Pove, da je odnos le profesionalen	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika
D66	fantu ne rabim objasnjevati osebnih okoliscin, se manj pa bi mu lagala in iskala izgovore da bi opravicila to. povedala bi mu, da s strani delovne etike ne bi bilo pravilno da bi se videvala.	Ne govori o osebnih stvareh	Zasebne stvari		Čustva s strani uporabnika
D67	fantu ne rabim objasnjevati osebnih okoliscin, se manj pa bi mu lagala in iskala izgovore da bi opravicila to. povedala bi mu, da s strani delovne etike ne bi bilo pravilno da bi se videvala.	Zavrne predloga, ker je ta laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

D68	fantu ne rabim objasnevat osebni okoliscin, se manj pa bi mu lagala in iskala izgovore da bi opravicila to. povedala bi mu, da s strani delovne etike ne bi bilo pravilno da bi se videvala.	Pove, da je zapletanje z njim neetično	Profesionaln a etika		Čustva s strani uporabnika
D69	meni se osebno, ta predlog ne zdi sprejemljiv, saj gre v bistvu za laž. uporabniku bi poskušala na čim bolj spoštljiv način razložiti, da mi je pomemben najin odnos in da dobro sodelujeva v mojem \ "delovnem času\". ampak, da imam tudi jaz svoj prosti čas in zasebno življenje, tako kot on in da se v tem času ne družim z uporabniki.	Zavrne predlog, ker je ta laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D70	meni se osebno, ta predlog ne zdi sprejemljiv, saj gre v bistvu za laž. uporabniku bi	Pove, da je odnos le profesionalen	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	poskušala na čim bolj spoštljiv način razložiti, da mi je pomemben najin odnos in da dobro sodelujeva v mojem \ "delovnem času\ ". ampak, da imam tudi jaz svoj prosti čas in zasebno življenje, tako kot on in da se v tem času ne družim z uporabniki.				
D71	meni se osebno, ta predlog ne zdi sprejemljiv, saj gre v bistvu za laž. uporabniku bi poskušala na čim bolj spoštljiv način razložiti, da mi je pomemben najin odnos in da dobro sodelujeva v mojem \ "delovnem času\ ". ampak, da imam tudi jaz svoj prosti čas in zasebno življenje , tako kot on in da se v tem času ne družim z uporabniki.	Ne govori o osebnih stvareh	Zasebne stvari		Čustva s strani uporabnika
D72	slab predlog. uporabniku bi objasnili	Meni, da je predlog slab	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

	da ga na socialnih omrežjih ne bom dodal ker nisva prijatelja ampak imav profesionalni odnos med študentom na praksi in uporabnikom. prav tako bi mu povedal da se z njim/njo ne bom družil v svojem prostem času.				
D73	slab predlog. uporabniku bi objasnil da ga na socialnih omrežjih ne bom dodal ker nisva prijatelja ampak imav profesionalni odnos med študentom na praksi in uporabnikom. prav tako bi mu povedal da se z njim/njo ne bom družil v svojem prostem času.	Ne povezuje se z njim na socialnih omrežjih	Profesionalna etika		Čustva s strani uporabnika
D74	slab predlog. uporabniku bi objasnil da ga na socialnih omrežjih ne bom dodal ker nisva prijatelja ampak imav profesionalni odnos	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	med študentom na praksi in uporabnikom. prav tako bi mu povedal da se z njim/njo ne bom družil v svojem prostem času.				
D75	slab predlog. uporabniku bi objasnil da ga na socialnih omrežjih ne bom dodal ker nisva prijatelja ampak imav profesionalni odnos med študentom na praksi in uporabnikom. prav tako bi mu povedal da se z njim/njo ne bom družil v svojem prostem času.	Vsak ima zasebno življenje	Zasebno življenje/osebne stvari		Čustva s strani uporabnika
D76	ne razumem dileme	Ne razume, kaj je dilema	Nerazumeva nje etične dileme		Čustva s strani uporabnika
D77	sama se ne bi opredelila na tak način kot predlaga mentorica. s fantom bi se odkrito pogovorila ali pa bi prekinila sodelovanje	Zavrne predlog	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D78	sama se ne bi opredelila na tak način	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	kot predlaga mentorica. s fantom bi se odkrito pogovorila ali pa bi prekinila sodelovanje				
D79	sama se ne bi opredelila na tak način kot predlaga mentorica. s fantom bi se odkrito pogovorila ali pa bi prekinila sodelovanje	Prekine sodelovanje	Sodelovanje		Čustva s strani uporabnika
D80	v tem primeru bi fantu razložila v kaksni zvezi sem in mu pojasnila, da bi najin odnos lahko škodoval najinemu delavnemu odnosu	Upošteva predlog mentorice	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D81	v tem primeru bi fantu razložila v kaksni zvezi sem in mu pojasnila, da bi najin odnos lahko škodoval najinemu delavnemu odnosu	Pojasni, da bi osebni odnos škodoval	Pojasnilo		Čustva s strani uporabnika
D82	ne vem ... vsekakor bi mu nekako dala vedeti, da ne ne zanima in da take zveze tudi niso dopustne.	Uporabniku da vedeti, da je ne zanima	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

D83	ne vem ... vsekakor bi mu nekako dala vedeti, da ne ne zanima in da take zveze tudi niso dopustne.	Pogovori se o etičnosti odnosa	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D84	uporabniku definitivno ne bi lagala... z njim bi se pogovorilq in mu objasnila situacijo da z njim ne morem ven in da najin odnos ne more biti na tej ravni	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D85	uporabniku definitivno ne bi lagala...z njim bi se pogovorilq in mu objasnila situacijo da z njim ne morem ven in da najin odnos ne more biti na tej ravni	Pogovori se o odnosu	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D86	uporabniku ne bi lagala o usmerjenosti, povedala bi mu, da je najin odnos profesionalen, sem tam da opravljam svoje delo. če bi se nadaljevalo, bi razložila da sem prestara za njega in	Ne upošteva predloga, ker je laž	Zavrnitev predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

	imam fanta, on pa da bo dobil dekle svojih let ko bo čas za to.				
D87	uporabniku ne bi lagala o usmerjenosti, povedala bi mu, da je najin odnos profesionalen, sem tam da opravljam svoje delo. če bi se nadaljevalo, bi razložila da sem prestara za njega in imam fanta, on pa da bo dobil dekle svojih let ko bo čas za to.	Pogovori se z uporabnikom	Pogovor		Čustva s strani uporabnika
D88	na lep način bi mu povedala kar mi je predlagala mentorica.	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D89	neprimeren in žaljiv	Meni, da je predlog neprimeren	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D90	menim, da je predlog mentorice dober. če bi se znašla v tej situaciji bi tako tudi ravnala.	Meni, da je predlog dober	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D91	menim, da je predlog mentorice dober. če bi se znašla v tej situaciji bi tako tudi ravnala	Upošteva predlog	Upoštevanje predloga	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika

D92	predlog se mi zdi dober , sama bi fantu povedala kakšno je moje zanimanje. hkrati pa mu bi tudi povedala, da imama delovni odnos, ki temelji tudi na neki strokovnosti, in da ne bi bilo ravno primerno za najin odnos, da bi se le ta na romantičen način poglobi.	Meni, da je predlog dober	Mnenje o predlogu	Predlog mentorice	Čustva s strani uporabnika
D93	predlog se mi zdi dober, sama bi fantu povedala kakšno je moje zanimanje . hkrati pa mu bi tudi povedala, da imama delovni odnos, ki temelji tudi na neki strokovnosti, in da ne bi bilo ravno primerno za najin odnos, da bi se le ta na romantičen način poglobi.	Povedala bi svojo spolno usmerjenost	Spolna usmerjenost		Čustva s strani uporabnika
D94	predlog se mi zdi dober, sama bi fantu povedala kakšno je moje zanimanje. hkrati pa mu bi tudi povedala, da imama delovni odnos, ki	Pove, da je njun odnos le profesionalen	Pogovor		Čustva s strani uporabnika

	temelji tudi na neki strokovnosti , in da ne bi bilo ravno primerno za najin odnos, da bi se le ta na romantičen način poglobi.				
Etična dilema 4					
E1	skupni sestanek s psihiatrom in uporabnikom , saj bi imeli vsi možnost podeliti svojo plat zgodbe. psihiater bi podelil stranske učinke za neredno jemljanje zdravil. uporabnik bi povedal razloge zakaj se njemu ne zdi primerno jemati zdravila in socialna delavka bi podelila svoja opažanja glede spremembe osebnosti uporabnika. skupaj bi skozi pogovor prišli do skupne rešitve.	pogovor s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E2	skupni sestanek s psihiatrom in uporabnikom, saj bi imeli vsi možnost	Strokovnjak podeli stranske učinke za neredno jemanje zdravil	Skupen pogovor	Jemanje zdravil	Uporabnik ne želi jemati zdravil

	podeliti svojo plat zgodbe. psihiater bi podelil stranske učinke za neredno jemljanje zdravil. uporabnik bi povedal razloge zakaj se njemu ne zdi primerno jemati zdravila in socialna delavka bi podelila svoja opažanja glede spremembe osebnosti uporabnika. skupaj bi skozi pogovor prišli do skupne rešitve.				
E3	skupni sestanek s psihiatrom in uporabnikom, saj bi imeli vsi možnost podeliti svojo plat zgodbe. psihiater bi podelil stranske učinke za neredno jemljanje zdravil. uporabnik bi povedal razloge zakaj se njemu ne zdi primerno jemati zdravila in socialna delavka bi podelila svoja opažanja glede spremembe osebnosti uporabnika. skupaj bi	Pusti uporabniku, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Izražanje mnenja	Jemanje zdravil	Uporabnik ne želi jemati zdravil

	skozi pogovor prišli do skupne rešitve.				
E4	skupni sestanek s psihiatrom in uporabnikom, saj bi imeli vsi možnost podeliti svojo plat zgodbe. psihiater bi podelil stranske učinke za neredno jemljanje zdravil. uporabnik bi povedal razloge zakaj se njemu ne zdi primerno jemati zdravila in socialna delavka bi podelila svoja opažanja glede spremembe osebnosti uporabnika. skupaj bi skozi pogovor prišli do skupne rešitve.	Podeli svoja opažanja o uporabnikovem vedenju	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E5	z uporabnikom bi se pogovorila o njegovi terapiji , ki jo jemlje; povedala bi mu, da se mi zdi, kljub temu, da on misli, da je bolje, da bi moral naprej jemati terapijo, ki mu jo je predpisal psihiater. povedala bi mu tudi, da se naj o	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	tem pogovori s psihiatrom. pojasnila bi mu, da lahko pride do poslabšanja njegovega psihičnega stanja, če bo prenehal jemati terapijo.				
E6	z uporabnikom bi se pogovorila o njegovi terapiji, ki jo jemlje; povedala bi mu, da se mi zdi, kljub temu, da on misli, da je bolje, da bi moral naprej jemati terapijo, ki mu jo je predpisal psihiater. povedala bi mu tudi, da se naj o tem pogovori s psihiatrom. pojasnila bi mu, da lahko pride do poslabšanja njegovega psihičnega stanja, če bo prenehal jemati terapijo.	Svetuje, da se pogovori s strokovnjakom	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E7	z uporabnikom bi se pogovorila o njegovi terapiji, ki jo jemlje; povedala bi mu, da se mi zdi, kljub temu, da on misli, da je bolje, da bi moral naprej jemati terapijo, ki mu	Pojasni, da lahko pride do poslabšanja psihičnega stanja	Pojasnitev stranskih učinkov prenehanja jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	jo je predpisal psihiater. povedala bi mu tudi, da se naj o tem pogovori s psihiatrom. pojasnila bi mu, da lahko pride do poslabšanja njegovega psihičnega stanja, če bo prenehal jemati terapijo.				
E8	uporabniku je potrebno spodbuditi zavedanje, da zdravila potrebuje. ko pride do poslabšanja, je običajno že prepozno za spodbujanje njegovega zavedanja glede jemanja terapij, zato je potrebno vključiti v sodelovanje ostale službe (psihiater, psiholog, csd) in družinske člane. ko pa pride do poslabšanja tako daleč, da je uporabnik nevaren sebi ali drugim, pa sledi prisilna hospitalizacija.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E9	uporabniku je potrebno spodbuditi zavedanje, da zdravila potrebuje. ko pride do poslabanja, je običajno ze prepozno za spodbujanje njegovega zavedanja glede jemanja terapij, zato je potrebno vključiti v sodelovanje ostale službe (psihiater, psiholog, csd) in družinske člane. ko pa pride poslabanje tako dalec, da je uporabnik nevaren sebi ali drugim, pa sledi prisilna hospitalizacija.	Vključi ostale relevantne službe	Vključitev strokovnih služb		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E10	uporabniku je potrebno spodbuditi zavedanje, da zdravila potrebuje. ko pride do poslabanja, je običajno ze prepozno za spodbujanje njegovega zavedanja glede jemanja terapij, zato je potrebno vključiti v sodelovanje ostale službe	Vključi družinske člane	Vključitev družinskih članov		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	(psihiater, psiholog, csd) in družinske clane. ko pa pride poslabsanje tako dalec, da je uporabnik nevaren sebi ali drugim, pa sledi prisilna hospitalizacija.				
E11	uporabniku je potrebno spodbuditi zavedanje, da zdravila potrebuje. ko pride do poslabsanja, je občajno ze prepozno za spodbujanje njegovega zavedanja glede jemanja terapij, zato je potrebno vključiti v sodelovanje ostale sluzbe (psihiater, psiholog, csd) in družinske clane. ko pa pride poslabsanje tako dalec, da je uporabnik nevaren sebi ali drugim, pa sledi prisilna hospitalizacija.	Prisilna hospitalizacija, če je uporabnik nevaren sebi ali drugim	Prisilna hospitalizacij a		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E12	o tem bi se pogovorila z njo, jo povprašala o njenem	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	pogovoru s psihiatrom, o morebitni spremembi zdravljenja				
E13	vecna dilema med tem, da je uporabnik sam odgovoren zase in tem, da vidis, da si s tem dela skodo. poskusi raziskat, zakaj tak odpor do zdravil	Vsak je odgovoren sam zase	Odgovornost		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E14	vecna dilema med tem, da je uporabnik sam odgovoren zase in tem, da vidis, da si s tem dela skodo. poskusi raziskat, zakaj tak odpor do zdravil	Vidi, da si uporabnik škoduje	Škodovanje samemu sebi		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E15	vecna dilema med tem, da je uporabnik sam odgovoren zase in tem, da vidis, da si s tem dela skodo. poskusi raziskat, zakaj tak odpor do zdravil	Razišče, zakaj ima uporabnik odpor do zdravil	Raziskovanj e		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E16	predlagala bi mu, da se o tem kako postopoma jemati manjši odmerek	Predlaga, da se o manjšem odmerku zdravil pogovori s strokovnjakom	Predlog		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	zdravil posveti z zdraunikom, saj sama nimam dovolj znanja glede tega. bi mu pa stala ob strani v smislu (psihične) podpore.				
E17	predlagala bi mu, da se o tem kako postopoma jemati manjši odmerek zdravil posveti z zdraunikom, saj sama nimam dovolj znanja glede tega. bi mu pa stala ob strani v smislu (psihične) podpore.	Nudi psihično podporo	Psihična podpora		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E18	poskušala bi jo prepričati, da jemlje svoje zdravila nazaj ampak ne bi pa jo prisilila.	Poskuša prepričati, da jemlje zdravila	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E19	poskušala bi jo prepričati, da jemlje svoje zdravila nazaj ampak ne bi pa jo prisilila.	Ne bi je prisilila	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E20	pogovorim se z uporabnikom o nujnosti jemanja terapije. v primeru, da to ne bi bilo dovolj	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	vključim še psihiatrinjo, ki še bolje pozna vse učinke jemanja in ne jemanja terapije.		jemanja zdravil		
E21	pogovorim se z uporabnikom o nujnosti jemanja terapije. v primeru, da to ne bi bilo dovolj vključim še psihiatrinjo, ki še bolje pozna vse učinke jemanja in ne jemanja terapije.	Pogovor s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E22	ce sem na praksi, to povem mentorju, saj lahko ob nejemanju zdravil pride do grozljivih stvari	Pove mentorju na praksi	Vključitev mentorja	Pogovor	
E23	najino sodelovanje bom vodila naprej normalno, saj se brez uporabnikove prošnje ali dovoljenja nimam pravice vtikati v uporabnikovo življenje, svobodno voljo.	Sodelovanje vodi naprej normalno	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E24	najino sodelovanje bom vodila naprej normalno, saj se brez uporabnikove prošnje	Nima pravice, da se vmešava v uporabnikovo svobodno voljo	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	ali dovoljenja nimam pravice vtikati v uporabnikovo življenje, svobodno voljo.				
E25	uporabnika ne morem prisilit, da jemlje zdravila. poskusila bi se pogovoriti z njim glede njegovega počutja in glede tega kaj pomeni, če neha jemati zdravila. v obdobjih, ko ne jemlje zdravil bi z njim poskusila več sodelovati, mu stati ob strani.	Ne bi je prisilila	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E26	uporabnika ne morem prisilit, da jemlje zdravila. poskusila bi se pogovoriti z njim glede njegovega počutja in glede tega kaj pomeni, če neha jemati zdravila. v obdobjih, ko ne jemlje zdravil bi z njim poskusila več sodelovati, mu stati ob strani.	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E27	uporabnika ne morem prisilit, da jemlje zdravila. poskusila bi se pogovoriti z njim glede njegovega počutja in glede tega kaj pomeni, če neha jemati zdravila. v obdobjih, ko ne jemlje zdravil bi z njim poskusila več sodelovati, mu stati ob strani.	Nudi psihično podpora	Psihična podpora		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E28	na skupni sestanek povabim psihiatra in uporabnika, da se lahko skupaj pogovorimo o morebitnih posledicah, ki jih taka dejanja lahko imajo. prav tako skupaj naredimo načrt, kako bo uporabnik v nadaljevanju jemal zdravila.	Pogovor s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E29	z uporabnico bi pogovor navezala na temo zdravil in njene bolezni in jo povprašala o njenem mnenju glede zdravil in nato skozi pogovor	Pusti uporabniku, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	povedala se svoje mnenje				
E30	z uporabnico bi pogovor navezala na temo zdravil in njene bolezni in jo povprašala o njenem mnenju glede zdravil in nato skozi pogovor povedala se svoje mnenje	Pove svoje mnenje o jemanju zdravil	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E31	spregovorim z njo o dobrih straneh jemanja zdravil. skupaj naredimo analizo tveganja. osredotočimo se na pozitivne plati.	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E32	poskušala bi racionalno razložiti, da mu zdravila pomagajo. spomniti tudi na hospitalizacije, do katerih je gotovo prišlo ob poslabšanju. predlagala bi postopno zmanjševanje s sodelovanjem psihiatra ... ali s sodelovanjem slišanja glasov.	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E33	poskušala bi racionalno razložiti, da mu zdravila pomagajo. spomniti tudi na hospitalizacije, do katerih je gotovo prišlo ob poslabšanju. predlagala bi postopno zmanjševanje sodelovanjem psihiatra ... ali s sodelovanjem slišanja glasov.	Predlaga, da se o manjšem odmerku zdravil pogovori s strokovnjakom	Predlog		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E34	iskreno ne vem, posvetovala bi se z mentorico. mogoče odvisno od tega koliko hudo je njeno stanje	Posvetuje se z mentorjem na praksi	Vključitev mentorja	Pogovor	Uporabnik ne želi jemati zdravil
E35	raziskovala bi z njim kako se obnaša, ko je na zdravih in kako ko ni. problem bi eksternalizirala in skupaj pogledala kje so plusi in minusi, da uporabnik dobi uvid v svoje početje, ne da mu jaz moraliziram.	Raziskuje skupaj z uporabnikom, kako se obnaša z zdravi in brez	Raziskovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E36	svetujem, da tablete jemlje in upošteva navodila zdravnika. predlagam pa, da	Svetuje uporabniku, da jemlje zdravila	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	zdravnika pokliče ali se naroči na pregled kjer mu pojasni svojo situacijo, glede na katero se bo zdravnik odločil, kaj bi bilo potrebno storiti.				
E37	svetujem, da tablete jemlje in upošteva navodila zdravnika. predlagam pa, da zdravnika pokliče ali se naroči na pregled kjer mu pojasni svojo situacijo, glede na katero se bo zdravnik odločil, kaj bi bilo potrebno storiti.	Svetuje, da se pogovori s strokovnjakom	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E38	povem uporabniku, kaj sem opazila. če jih ne želi jemati, je to njegova stvar (razen če je prisilno hospitaliziran in jih mora nujno jemati). v primeru, da bi postal groznja sebi ali okolici, pokličem psihiatra.	Podeli svoja opažanja o uporabnikovem vedenju	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E39	povem uporabniku, kaj sem opazila. če jih ne želi jemati , je to njegova stvar (razen	Nima pravice, da se vmešava v uporabnikovo svobodno voljo	svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	če je prisilno hospitaliziran in jih mora nujno jemati). v primeru, da bi postal groznja sebi ali okolici, pokličem psihiatra.				
E40	povem uporabniku, kaj sem opazila. če jih ne želi jemati, je to njegova stvar (razen če je prisilno hospitaliziran in jih mora nujno jemati). v primeru, da bi postal groznja sebi ali okolici, pokličem psihiatra.	Pokliče strokovnjaka, če je uporabnik nevaren sebi ali drugim	Vključitev strokovnih služb		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E41	skozi pogovor bi skusala ugotoviti kaj je razlog za prenehanje jemanja zdravil in skupaj z uporabnico skusala iskati morebitne resitve ki bi prispevale k rednemu jemanju zdravil	Razišče, zakaj ima uporabnik odpor do zdravil	Raziskovanj e		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E42	skozi pogovor bi skusala ugotoviti kaj je razlog za prenehanje jemanja zdravil in skupaj z	Poišče rešitve za jemanje zdravil	Raziskovanj e		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	uporabnico skusala iskati morebitne resitve ki bi prispevale k rednemu jemanju zdravil				
E43	ne vem, ker žal nas fakulteta ni zadosti izobrazila na teh podrocjih.	Fakulteta ni naučila dovolj	Znanja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E44	na lep način jo probam prepričati, da zdravila jemlje redno	Pogovori se z uporabnikom o terapiji	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E45	uporabniku bi ob primerni debati predstavila svoja opazanja v zvezi z njim in jemanjem zdravil. ker pa nevem kako se med jemanjem pocuti, mu verjamem da zeli dozo zmanjsati zato stopim v vlogo zagovornika in mu ponudim, da grem z njim do psihiatra, kjer lahko skupaj poskusimo najti boljso resitev za njegovo terapijo. vseeno vse	Podeli svoja opazanja o uporabnikovem vedenju	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	odločitve v zvezi z jemanjem zdravil prepuscam njemu				
E46	uporabniku bi ob primerni debati predstavila svoja opazanja v zvezi z njim in jemanjem zdravil. ker pa nevem kako se med jemanjem pocuti, mu verjamem da zeli dozo zmanjsati zato stopim v vlogo zagovornika in mu ponudim, da grem z njim do psihiatra, kjer lahko skupaj poskusimo najti boljso resitev za njegovo terapijo. vseeno vse odločitve v zvezi z jemanjem zdravil prepuscam njemu	Stopi v vlogo zagovornika	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E47	uporabniku bi ob primerni debati predstavila svoja opazanja v zvezi z njim in jemanjem zdravil. ker pa nevem kako se med jemanjem pocuti, mu verjamem da zeli dozo zmanjsati zato stopim v vlogo	Pogovor s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	zagovornika in mu ponudim, da grem z njim do psihiatra, kjer lahko skupaj poskusimo najti boljso resitev za njegovo terapijo. vseeno vse odločitve v zvezi z jemanjem zdravil prepuscam njemu				
E48	uporabniku bi ob primerni debati predstavila svoja opazanja v zvezi z njim in jemanjem zdravil. ker pa nevem kako se med jemanjem pocuti, mu verjamem da zeli dozo zmanjsati zato stopim v vlogo zagovornika in mu ponudim, da grem z njim do psihiatra, kjer lahko skupaj poskusimo najti boljso resitev za njegovo terapijo. vseeno vse odločitve v zvezi z jemanjem zdravil prepuscam njemu	Podpira uporabnika pri svoji odločitvi	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E49	uporabniku bi predstavila/izpostavi la pozitivne izzide, ko redno jemlje zdravila in mu na ta način poskušala pokazati, da je to dobro zanj. vseskozi bi pa se seveda z njim tudi pogovarjala o njegovih občutkih, željah v povezavi z zdravlili in se odzivala na povedano. po potrebi bi organizirala srečanje mene, uporabnika in psihiatra.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E50	uporabniku bi predstavila/izpostavila pozitivne izzide, ko redno jemlje zdravila in mu na ta način poskušala pokazati, da je to dobro zanj. vseskozi bi pa se seveda z njim tudi pogovarjala o njegovih občutkih, željah v povezavi z zdravlili in se odzivala na povedano. po potrebi	Pusti uporabnici, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Izražanje mnenja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	bi organizirala srečanje mene, uporabnika in psihiatra.				
E51	uporabniku bi predstavila/izpostavila pozitivne izzide, ko redno jemlje zdravila in mu na ta način poskušala pokazati, da je to dobro zanj. vseskozi bi pa se seveda z njim tudi pogovarjala o njegovih občutkih, željah v povezavi z zdravlili in se odzivala na povedano. po potrebi bi organizirala srečanje mene, uporabnika in psihiatra.	Vključi ostale relevantne službe	Vključitev strokovnih služb		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E52	pogovorila bi se z uporabnikom o morebitnem razlogu za prenehanje jemanja, svetovala bi mu, da nadaljuje z uporabo, hkrati pa ne bi silila ali postavljala nobenih ultimativ, saj to ni moja naloga kot socialna delovka.	Pusti uporabnici, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Izražanje mnenja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E53	pogovorila bi se z uporabnikom o morebitnem razlogu za prenehanje jemanja, svetovala bi mu, da nadaljuje z uporabo , hkrati pa ne bi silila ali postavljala nobenih ultimativ, saj to ni moja naloga kot socialna delovka.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E54	pogovorila bi se z uporabnikom o morebitnem razlogu za prenehanje jemanja, svetovala bi mu, da nadaljuje z uporabo, hkrati pa ne bi silila ali postavljala nobenih ultimativ, saj to ni moja naloga kot socialna delovka.	Ne bi je prisilila	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E55	podprla bi jo pri svoji odločitvi , saj so uporabniki eksperti za svoje življenje	Podpira uporabnika pri svoji odločitvi	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E56	podprla bi jo pri svoji odločitvi, saj so uporabniki eksperti za svoje življenje	Uporabnik je ekspert za svoje življenje	Uporabnik je ekspert		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E57	spoštovala njeno odločitev , vendar ki pomagala da pride do spoznanja da ji zdravila kljub vsem pomagajo.	Spoštuje odločitev uporabnice	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E58	spoštovala njeno odločitev, vendar ki pomagala da pride do spoznanja da ji zdravila kljub vsem pomagajo.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E59	povedala bi ji, kako sama opažam situacijo , ter se z uporabničinim dovoljenjem in skupaj z njo posvetovala s psihiatrom o alternativnih možnostih, na koncu pa mi je važno kaj si želi ona	Pove svoje mnenje o jemanju zdravil	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E60	povedala bi ji, kako sama opažam situacijo, ter se z uporabničinim dovoljenjem in skupaj z njo posvetovala s psihiatrom o alternativnih možnostih, na koncu	Pogovori se s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	pa mi je važno kaj si želi ona				
E61	povedala bi ji, kako sama opažam situacijo, ter se z uporabničinim dovoljenjem in skupaj z njo posvetovala s psihiatrom o alternativnih možnostih, na koncu pa mi je važno kaj si želi ona	Podpira uporabnika pri svoji odločitvi	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E62	z uporabnikom bi se najprej pogovorila. po možnosti ob prisotnosti psihiatra, da bi ta strokovno povedal, da se počuti bolje, ker redno jemlje zdravila. nato bi z uporabnikom naredila analizo tveganja, mu predstavila vse možnosti, kaj se bo dogajalo, če še naprej jemlje zdravila in kaj če jih ne ... na koncu, ko pa bi presodila, da razume vse posledice, bi odločitev vseeno prepustila njemu.	Pogovor s strokovnjakom	Skupen pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E63	z uporabnikom bi se najprej pogovorila. po možnosti ob prisotnosti psihiatra, da bi ta strokovno povedal, da se počuti bolje, ker redno jemlje zdravila. nato bi z uporabnikom naredila analizo tveganja, mu predstavila vse možnosti, kaj se bo dogajalo, če še naprej jemlje zdravila in kaj če jih ne ... na koncu, ko pa bi presodila, da razume vse posledice, bi odločitev vseeno prepustila njemu.	Skupaj naredita analizo tveganja	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E64	z uporabnikom bi se najprej pogovorila. po možnosti ob prisotnosti psihiatra, da bi ta strokovno povedal, da se počuti bolje, ker redno jemlje zdravila. nato bi z uporabnikom naredila analizo tveganja, mu predstavila vse možnosti, kaj se bo	Podpira uporabnika pri svoji odločitvi	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	dogajalo, če še naprej jemlje zdravila in kaj če jih ne ... na koncu, ko pa bi presodila, da razume vse posledice, bi odločitev vseeno prepustila njemu.				
E65	uporabniku bom svetoval da naj z jemanjem zdravil nadaljuje saj mu zdravila pomagajo ko jih jemlje redno	Svetuje uporabniku, da jemlje zdravila	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E66	varno in sproščeno mu opišem moje mišljenje in opažanje, ter mu predstavim, da zdravila le potrebuje.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E67	posvetovala bi se z drugimi strokovnjaki	Vključi ostale relevantne službe	Vključitev strokovnih služb		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E68	iskreno se pogovorim z njim, predstavim njegovo stanje in poskusam tudi njega spodbuditi k razmislanju in opazovanju svojega psihicnega stanja	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E69	svetovala mu bom redno jemanje tablet in probala to tudi večkrat neopazno omeniti	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E70	uporabniki bi povedal da je pomembno za najino sodelovanje da jemlje zdravila	Pomembno za sodelovanje, da jemlje zdravila	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E71	z uporabnico bi se pogovorila in ji svetovala, da nadaljuje z jemanjem zdravil, ter z njo podelila svoja opažanja. je pa to njena odločitev, ne moram je prisiliti da jemlje nekaj, česar noče, lahko ji samo povem, kako jo jaz doživljam/vidim ko je/ni na zdravih.	Podeli svoja opažanja o uporabnikovem vedenju	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E72	z uporabnico bi se pogovorila in ji svetovala, da nadaljuje z jemanjem zdravil, ter z njo podelila svoja opažanja. je pa to njena odločitev, ne moram je prisiliti da	Ne bi je prisilila	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	jemlje nekaj, česar noče, lahko ji samo povem, kako jo jaz doživljam/vidim ko je/ni na zdravih.				
E73	sama bi delala v smeri da uporabnik spet začne jemati zdravila saj si v nasprotnem primeru ne bi želela več sodelovanja	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E74	sama bi delala v smeri da uporabnik spet začne jemati zdravila saj si v nasprotnem primeru ne bi želela več sodelovanja	Prekine sodelovanje, če uporabnik ne bi jemal zdravil	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E75	pri opustitvi ga podpiram ampak ga spodbudim, da se o tem posvetuje s psihiatrom.	Podpira uporabnika pri svoji odločitvi	Podpora		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E76	pri opustitvi ga podpiram ampak ga spodbudim, da se o tem posvetuje s psihiatrom.	Svetuje, da se pogovori s strokovnjakom	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E77	uporabniku bi poskušala predstaviti učinke, ki jih imajo nanj zdravila ter učinke, ki	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	so lahko posledica ne jemanja zdravil. hkrati se bi posvetovala s psihijatrom. uprobanika vseeno ne bi silila ali prepričevala prepričevala v jemanje zdravil.		jemanja zdravil		
E78	uporabniku bi poskušala predstaviti učinke, ki jih imajo nanj zdravila ter učinke, ki so lahko posledica ne jemanja zdravil. hkrati se bi posvetovala s psihijatrom. uprobanika vseeno ne bi silila ali prepričevala prepričevala v jemanje zdravil.	Vključi ostale relevantne službe	Vključitev strokovnih služb		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E79	uporabniku bi poskušala predstaviti učinke, ki jih imajo nanj zdravila ter učinke, ki so lahko posledica ne jemanja zdravil. hkrati se bi posvetovala s psihijatrom.	Ne bi je prisilila	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	uprobanika vseeno ne bi silila ali prepričevala prepričevala v jemanje zdravil.				
E80	pojasnila bi ji/mu, kaj opazam. povedala bi, da se mi zdi njeno/govo stanje, vedenje, pocutje boljše, kadar jemlje zdravila. ne bi silila vanj, ampak bi svetovala, da uposteva zdravnika in mu zaupa.	Podeli svoja opažanja o uporabnikovem vedenju	Pogovor		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E81	pojasnila bi ji/mu, kaj opazam. povedala bi, da se mi zdi njeno/govo stanje, vedenje, pocutje boljše, kadar jemlje zdravila. ne bi silila vanj, ampak bi svetovala, da uposteva zdravnika in mu zaupa.	Svetuje, da se pogovori s strokovnjakom	Nasvet		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E82	izhajamo iz tega, da je uporabnik ekspert iz izkušenj. spoštujemo njegovo odločitev. izjema je, če ogroža svoje	Uporabnik je ekspert za svoje življenje	Uporabnik je ekspert		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	življenje ali življenje drugih. lahko pa se z njim pogovorimo in povemo, kaj se nam zdi in raziskujemo razloge, da ne želi jemati zdravil, odkrivamo druge možnosti in rešitve. bistven je odprt odnos, sodelovanje.				
E83	izhajamo iz tega, da je uporabnik ekspert iz izkušenj. spoštujemo njegovo odločitev. izjema je, če ogroža svoje življenje ali življenje drugih. lahko pa se z njim pogovorimo in povemo, kaj se nam zdi in raziskujemo razloge, da ne želi jemati zdravil, odkrivamo druge možnosti in rešitve. bistven je odprt odnos, sodelovanje	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E84	izhajamo iz tega, da je uporabnik ekspert iz izkušenj. spoštujemo njegovo odločitev. izjema je, če ogroža	Razišče, zakaj ima uporabnik odpor do zdravil	Raziskovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	svoje življenje ali življenje drugih. lahko pa se z njim pogovorimo in povemo, kaj se nam zdi in raziskujemo razloge, da ne želi jemati zdravil , odkrivamo druge možnosti in rešitve. bistven je odprt odnos, sodelovanje				
E85	izhajamo iz tega, da je uporabnik ekspert iz izkušenj. spoštujemo njegovo odločitev. izjema je, če ogroža svoje življenje ali življenje drugih. lahko pa se z njim pogovorimo in povemo, kaj se nam zdi in raziskujemo razloge, da ne želi jemati zdravil, odkrivamo druge možnosti in rešitve. bistven je odprt odnos, sodelovanje	Pomemben je odprt odnos z uporabnikom	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E86	v podobni situaciji sem že menim, da je pomembno da kot socialni delavci	Vidimo uporabnike kot ljudi in ne kot diagnoze	Odnos		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	vidimo ljudi, kot ljudi in ne kot njihove diagnoze. pomembno se mi zdi, da ljudi spoštujemo in tudi njihove odločitve, ker nenazadnje so to njihova življenja in imajo pravico živeti kot to sami želijo. prav takopa socialni delavci nismo zdravniki in naša vloga ni ocenjevanje zdravstvenega/duševnega stanja ljudi				
E87	v podobni situaciji sem že menim, da je pomembno da kot socialni delavci vidimo ljudi, kot ljudi in ne kot njihove diagnoze. pomembno se mi zdi, da ljudi spoštujemo in tudi njihove odločitve, ker nenazadnje so to njihova življenja in imajo pravico živeti kot to sami želijo. prav takopa socialni delavci nismo zdravniki in naša	Nima pravice, da se vmešava v uporabnikovo svobodno voljo	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil

	vloga ni ocenjevanje zdravstvenega/duševnega stanja ljudi				
E88	v podobni situaciji sem že menim, da je pomembno da kot socialni delavci vidimo ljudi, kot ljudi in ne kot njihove diagnoze. pomembno se mi zdi, da ljudi spoštujemo in tudi njihove odločitve, ker nenazadnje so to njihova življenja in imajo pravico živeti kot to sami želijo. prav takopa socialni delavci nismo zdravniki in naša vloga ni ocenjevanje zdravstvenega/duševnega stanja ljudi	Ne ocenjuje zdravstvenega stanja uporabnikov	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E89	vztrajanje pri predpisani terapiji s strani psihiatra.	Poskuša prepričati, da jemlje zdravila	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E90	če je poslabšanje stanja res očitno, bi mu predlagala, naj jih jemlje tako kot je priporočeno. ne bi pa ga silila v to. vsak se odloča zase.	Predlaga, da jemlje zdravila, ko se stanje poslabša	Predlog		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E91	če je poslabšanje stanja res očitno, bi mu predlagala, naj jih jemlje tako kot je priporočeno. ne bi pa ga silila v to. vsak se odloča zase	Nima pravice, da se vmešava v uporabnikovo svobodno voljo	Svobodna volja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E92	treba je prisluhniti uporabnici in uporabiti koncept krepitve moči. prav tako lahko narediva eko-zemljevid ali osebni načrt. ponudim ji tudi možnost skupine za samopomoč itd... potrebno je izhajati iz človeka.	Pusti uporabnici, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Izražanje mnenja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E93	treba je prisluhniti uporabnici in uporabiti koncept krepitve moči. prav tako lahko narediva eko-zemljevid ali osebni načrt. ponudim ji tudi možnost skupine za samopomoč itd... potrebno je izhajati iz človeka.	Naredi se osebni načrt	Sodelovanje		Uporabnik ne želi jemati zdravil

E94	uporabnika bi povprasala po njegovi strani zgodbe, nato bi mu pojasnila zakaj je zdravila dobro jemati, hkrati pa bi poudarila razumevanje tudi glede tega da se boljse pocuti, ce jih vcasih preneha jemati. ocenila bi riziko - primerjala bi tveganje poslabsanega psihicnega stanja ce ne jemlje tablet, in ce jih.	Pusti uporabnici, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil	Izražanje mnenja		Uporabnik ne želi jemati zdravil
E95	uporabnika bi povprasala po njegovi strani zgodbe, nato bi mu pojasnila zakaj je zdravila dobro jemati, hkrati pa bi poudarila razumevanje tudi glede tega da se boljse pocuti, ce jih vcasih preneha jemati. ocenila bi riziko - primerjala bi tveganje poslabsanega psihicnega stanja ce ne jemlje tablet, in ce jih.	Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil	Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil		Uporabnik ne želi jemati zdravil

Etična dilema 5					
F1	pogovorim se z uporabnikom in njegovo ženo.	Pogovor z uporabnikom in ženo	Skupen pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F2	poskusam se mirno pogovoriti z uporabnikom. ce to ne uspe, mu dam meso. pridruzim se uporabniku v njegovi predstavi.	Pogovor z uporabnikom	Pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F3	poskusam se mirno pogovoriti z uporabnikom. ce to ne uspe, mu dam meso. pridruzim se uporabniku v njegovi predstavi.	Da mu mesno kosilo	Mesno kosilo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F4	uporabniku pojasnim, da je do tedaj jedel veganska kosila, mu pa stojim ob strani in dovolim da se odloči sam v svojem imenu	Pojasni, da je jedel veganska kosila	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F5	uporabniku pojasnim, da je do tedaj jedel veganska kosila, mu pa stojim ob strani in	Dovoli, da se odloči sam	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	dovolim da se odloči sam v svojem imenu				
F6	glede na to, da ljudje plačujejo za svoje bivanje in storitve domov za stare, se mi zdi, da si ljudje zaslužijo v svojem zadnjem delu življenja jesti vsaj tisto kar imajo radi. poskusila bi se dogovoriti z kuhinjo in osebjem, da bi uporabnikom zagotovili vegansko hrano....	Ljudje imajo pravico jesti tisto, kar želijo	Želja uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F7	glede na to, da ljudje plačujejo za svoje bivanje in storitve domov za stare, se mi zdi, da si ljudje zaslužijo v svojem zadnjem delu življenja jesti vsaj tisto kar imajo radi. poskusila bi se dogovoriti z kuhinjo in osebjem, da bi uporabnikom zagotovili vegansko hrano....	Dogovori se z kuhinjo	Dogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F8	zagovarjam želje uporabnika. če želi isto kosilo, kot ostali naj ga dobi, to je njegova želja.	Zagovarja željo uporabnika	Zagovornik		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F9	upoštevam njegovo odločitev, saj gre ne nazadnje za dobrobit njega.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F10	upoštevala bi željo uporabnika.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F11	gospodu damo za jest kar želi	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F12	ker je pozabil, da je vegan mu skušam pojasniti zakaj je dobival drugačno kosilo. če želi normalnega je odločitev njegova in žene ne upoštevam, ter ji razložim da je pomembno da kljub bolezni upošteva racionalne želje moža.	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F13	ker je pozabil, da je vegan mu skušam pojasniti zakaj je dobival drugačno kosilo. če želi normalnega je	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	odločitev njegova in žene ne upoštevam, ter ji razložim da je pomembno da kljub bolezni upošteva racionalne želje moža.				
F14	ker je pozabil, da je vegan mu skušam pojasniti zakaj je dobival drugačno kosilo. če želi normalnega je odločitev njegova in žene ne upoštevam, ter ji razložim da je pomembno da kljub bolezni upošteva racionalne želje moža.	Ne upošteva žene	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F15	skličem skupen pogovor vseh pomembnih vpletenih, na katerem soustvarimo rešitev, ki je zadovoljiva za vse	Skupen sestanek vseh vpletenih	Skupen pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F16	skličem skupen pogovor vseh pomembnih vpletenih, na katerem soustvarimo rešitev, ki je zadovoljiva za vse	Soustvariti rešitev	Soustvarjanje rešitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F17	poskusila bi se pogovoriti z gospodom, če bi vztrajal pri odločitvi, da želi enako kosilo kot ostali, bi se pogovorila z njegovo ženo kaj bi bila najboljša rešitev za vse.	Pogovor z uporabnikom in ženo	Skupen pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F18	poskusila bi se pogovoriti z gospodom, če bi vztrajal pri odločitvi, da želi enako kosilo kot ostali, bi se pogovorila z njegovo ženo kaj bi bila najboljša rešitev za vse.	Soustvariti rešitev	Soustvarjanje rešitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F19	upoštevala bi željo uporabnika, saj je pomembno, kar si želi v tem trenutku.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F20	poskusila bi gospodu razložiti za kaj gre, če pa ne bi šlo, bi ugodila njegovim željam po kosilu. problem bi bil le, če bi njegovo telo slabo odreagiralo na hrano	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	živalskega izvora po toliko letih veganstva.				
F21	poskusila bi gospodu razložiti za kaj gre, če pa ne bi šlo, bi ugodila njegovim željam po kosilu. problem bi bil le, če bi njegovo telo slabo odreagiralo na hrano živalskega izvora po toliko letih veganstva.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F22	poskusila bi gospodu razložiti za kaj gre, če pa ne bi šlo, bi ugodila njegovim željam po kosilu. problem bi bil le, če bi njegovo telo slabo odreagiralo na hrano živalskega izvora po toliko letih veganstva.	Strah pred reakcijo uporabnikovega telesa na meso	Strah pred reakcijo uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F23	ženi razložim njegovo bolezensko stanje in to, da je za njegovo psihicno stanje veliko bolj pomembno, da se počuti enak drugim. priporočam, da prejema kosilo kot drugi, a počakam na njeno privolitev.	Pojasni ženi njegovo zdravstveno stanje	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F24	ženi razložim njegovo bolezensko stanje in to, da je za njegovo psihicno stanje veliko bolj pomembno, da se počuti enak drugim. priporočam, da prejema kosilo kot drugi , a počakam na njeno privolitev.	Priporočam, da dobiva mesna kosila	Mesno kosilo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F25	ženi razložim njegovo bolezensko stanje in to, da je za njegovo psihicno stanje veliko bolj pomembno, da se počuti enak drugim. priporočam, da prejema kosilo kot drugi, a počakam na njeno privolitev.	Čaka na ženino mnenje	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F26	ustrežemo želji gospoda. če se mu v tistem trenutku zdi, da bi raje jedel isto hrano kot ostali, se mi zdi prav da se mu tudi ustreže. kljub bolezni, ima še vedno svojo voljo in svoje odločitve.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F27	probam se pogovoriti z ženo in priti do najboljše rešitve	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F28	upostevala bi zeljo gospoda, saj se odloca zase. poleg tega ne gre za odlocitev, ki bi imela negativne posledice zanj.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F29	upostevala bi zeljo gospoda, saj se odloca zase. poleg tega ne gre za odlocitev, ki bi imela negativne posledice zanj.	Ni odločitev, ki ima negativne posledice za uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F30	dala bi mu kosilo, ki si ga želi. tudi vegani lahko postanejo nevegani. če ima demenco, ne bo razumel, da je včasih hotel vegansko hrano, sedaj pa pač enako kot ostali. to bi poskusila razložiti tudi njegovi ženi.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F31	dala bi mu kosilo, ki si ga želi. tudi vegani lahko postanejo nevegani. če ima demenco, ne bo razumel, da je včasih hotel vegansko hrano, sedaj pa pač enako kot ostali. to bi	Zaradi demence, ne bo razumel, da je vegan	Demenca		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	poskusila razložiti tudi njegovi ženi.				
F32	dala bi mu kosilo, ki si ga želi. tudi vegani lahko postanejo nevegani. če ima demenco, ne bo razumel, da je včasih hotel vegansko hrano, sedaj pa pač enako kot ostali. to bi poskusila razložiti tudi njegovi ženi.	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F33	poskusila bi mu razložiti zakaj prejema drugačno kosilo kot ostali. če bi bilo potrebno prositi za pomoč ženo, bi jo. ce pogovori ne bi delovali in bi gospod imel redne izbruhe glede tega, bi mu najbrž ugodila. bi se pa več časa trudila, da poskusi razumeti zakaj ima drugačna kosila, ga redno opominja ti da je vegan itd.	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F34	poskusila bi mu razložiti zakaj prejema drugačno kosilo kot	Za pomoč prosi ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	ostali. če bi bilo potrebno prositi za pomoč ženo, bi jo. ce pogovori ne bi delovali in bi gospod imel redne izbruhe glede tega, bi mu najbrž ugodila. bi se pa več časa trudila, da poskusi razumeti zakaj ima drugačna kosila, ga redno opominja ti da je vegan itd.				
F35	poskusila bi mu razložiti zakaj prejema drugačno kosilo kot ostali. če bi bilo potrebno prositi za pomoč ženo, bi jo. ce pogovori ne bi delovali in bi gospod imel redne izbruhe glede tega, bi mu najbrž ugodila. bi se pa več časa trudila, da poskusi razumeti zakaj ima drugačna kosila, ga redno opominja ti da je vegan itd.	Da mu mesno kosilo, če ima redne izbruhe	Mesno kosilo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F36	poskusila bi mu razložiti zakaj prejema drugačno kosilo kot ostali. če bi bilo potrebno prositi za pomoč ženo, bi jo. ce pogovori ne bi delovali in bi gospod imel redne izbruhe glede tega, bi mu najbrž ugodila. bi se pa več časa trudila, da poskusi razumeti zakaj ima drugačna kosila, ga redno opominja ti da je vegan itd.	Trudi se, da uporabnik razume, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F37	pogovorim se z ženo	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F38	pogovorila bi se z gospodom in upoštevala njegove želje v tistem trenutku. predstavila bi mu vegansko prehrano in vse poglede, ki jih je sam nekoč zagovarjal. po pogovoru bi skupaj napisala izjavo, ki bi služila kot dokaz, da se je za to odločil in bi	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	mu to tudi pokazala v primeru, da bi spet želel vegansko prehrano. o tem bi se tudi z ženo pogovorila in jo prosila za podporo.				
F39	pogovorila bi se z gospodom in upoštevala njegove želje v tistem trenutku. predstavila bi mu vegansko prehrano in vse poglede, ki jih je sam nekoč zagovarjal. po pogovoru bi skupaj napisala izjavo, ki bi služila kot dokaz, da se je za to odločil in bi mu to tudi pokazala v primeru, da bi spet želel vegansko prehrano. o tem bi se tudi z ženo pogovorila in jo prosila za podporo.	Trudi se, da uporabnik razume, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F40	pogovorila bi se z gospodom in upoštevala njegove želje v tistem trenutku. predstavila bi mu vegansko prehrano in	Napiše z uporabnikom izjavo, da je vegan	Izjava		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	vse poglede, ki jih je sam nekoč zagovarjal. po pogovoru bi skupaj napisala izjavo, ki bi služila kot dokaz, da se je za to odločil in bi mu to tudi pokazala v primeru, da bi spet želel vegansko prehrano. o tem bi se tudi z ženo pogovorila in jo prosila za podporo.				
F41	pogovorila bi se z gospodom in upoštevala njegove želje v tistem trenutku. predstavila bi mu vegansko prehrano in vse poglede, ki jih je sam nekoč zagovarjal. po pogovoru bi skupaj napisala izjavo, ki bi služila kot dokaz, da se je za to odločil in bi mu to tudi pokazala v primeru, da bi spet želel vegansko prehrano. o tem bi se tudi z ženo pogovorila in jo prosila za podporo.	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F42	poskusam razložiti človeku zakaj dobiva tako kosilo , prosim zeno naj govori z njim. ce ne gre drugace mu dam isto kosilo kot ga imajo drugi	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F43	poskusam razložiti človeku zakaj dobiva tako kosilo, prosim zeno naj govori z njim. ce ne gre drugace mu dam isto kosilo kot ga imajo drugi	Za pomoč prosi ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F44	poskusam razložiti človeku zakaj dobiva tako kosilo, prosim zeno naj govori z njim. ce ne gre drugace mu dam isto kosilo kot ga imajo drugi	Da mu mesno kosilo	Mesno kosilo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F45	poskrbim, da uporabnik začne prejemati tako kosilo, kot si sam želi.	Poskrbi, da uporabnik dobi kosilo, ki si ga želi	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F46	upoštevam željo uporabnika, ne njegove žene	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F47	upoštevam željo uporabnika, ne njegove žene	Ne upošteva žene	Upoštevanje žene		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F48	upoštevam željo uporabnika, saj gre za njegovo telo in svobodo odločanja	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F49	v kolikor si uporabnik želi istega kosila, kot ostali, naj ga dobi. če mu je mesna hrana všeč, se mi zdi nepotrebno, da se ga vsak dan razburi s tem, da dobi drugačno jed od ostalih	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F50	potreben je pogovor z starejšim gospodom, lahko je vanj tudi vključena žena. potrebno je najti dialog in izhajati iz človeka in njegovih želj.	Pogovor z uporabnikom in ženo	Skupen pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F51	potreben je pogovor z starejšim gospodom, lahko je vanj tudi vključena žena. potrebno je najti dialog in izhajati iz človeka in njegovih želj.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F52	pogovorim se tako z uporabnikom kot z ženo. če uporabnik na	Pogovor z uporabnikom in ženo	Skupen pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	vsak način trdi, da želi jesti isto kot ostali mu to omogočim. pomembneje se mu zdi njegovo psihično stanje kot to ali bo jedel meso ali ne, če se pač žal ne spomni, da je vegan.				
F53	pogovorim se tako z uporabnikom kot z ženo. če uporabnik na vsak način trdi, da želi jesti isto kot ostali mu to omogočim. pomembneje se mu zdi njegovo psihično stanje kot to ali bo jedel meso ali ne, če se pač žal ne spomni, da je vegan.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F54	njegova odločitev je kaj zeli jesti, zato bi mu dal isto za jest	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F55	pojasnim mu, da je kosilo po njegovih zeljah, da je nekoc sam zelel taksno hrano. ce vidim, da ne razume, da so se njegove vrednote spremenile in sedaj \	Pojasni, da je jedel veganska kosila	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	"ni vec\ " vrgan, prosim, da dobiva obroke kot ostali.				
F56	pojasnim mu, da je kosilo po njegovih željah, da je nekoc sam zeel taksno hrano. ce vidim, da ne razume, da so se njegove vrednote spremenile in sedaj \ "ni vec\ " vrgan, prosim, da dobiva obroke kot ostali.	Opazi, da uporabnik ne razume	Nerazumeva nje		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F57	pojasnim mu, da je kosilo po njegovih željah, da je nekoc sam zeel taksno hrano. ce vidim, da ne razume, da so se njegove vrednote spremenile in sedaj \ "ni vec\ " vrgan, prosim, da dobiva obroke kot ostali.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F58	sledila bi željam uporabnika saj je on ekspert za svoje življenje	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F59	uporabnik je na prvem mestu. bolj pomembno je upoštevati njegove	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	želje kakor želje drugih. če niso vpleteni zdravstveni razlogi (zakaj je vegan) to ne bi smelo predstavljati prevelike težave saj ne škodi njemu.				
F60	uporabnik je na prvem mestu. bolj pomembno je upoštevati njegove želje kakor želje drugih. če niso vpleteni zdravstveni razlogi (zakaj je vegan) to ne bi smelo predstavljati prevelike težave saj ne škodi njemu	Ni odločitev, ki ima negativne posledice za uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F61	upostevam željo uporabnika, žena lahko pove svoje mnenje, pomembno pa je dobro počutje uporabnika	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F62	upostevam željo uporabnika, žena lahko pove svoje mnenje, pomembno pa je dobro počutje uporabnika	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F63	upostevam zeljo uporabnika, zena lahko pove svoje mnenje, pomembno pa je dobro pocutje uporabnika	Pomembno je dobro počutje uporabnika	Dobro počutje		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F64	verjetno naredimo več slabega s tem da uporabnika silimo s kosilom, ki ga trenutno ne želj in ga verjetno potem ne poje, ker se razburi. vkkjučila bi ženo in povedala kakšna je situacija, mogoče da bi sama videla, da njen mož veganskega kosila, ker je drugačno od kosila ostalih, ne želi jesti.	Ne sili uporabnika, da je vegansko kosilo	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F65	verjetno naredimo več slabega s tem da uporabnika silimo s kosilom, ki ga trenutno ne želj in ga verjetno potem ne poje, ker se razburi. vkkjučila bi ženo in povedala kakšna je situacija, mogoče da bi sama videla, da njen mož veganskega	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	kosila, ker je drugačno od kosila ostalih, ne želi jesti.				
F66	pogovorila bi se z ženo, zakaj mora prejemati vegansko kosilo, poskušala uporabniku razložiti, zakaj ima drugačno kosilo, mogoče vztrajala nekaj dni, da ostane na veganskem kosilu, če pa bi se še naprej razburjal, pa bi mu dala enako kosilo kot ostalim (če to ne bi škodovalo njegovemu zdravju). ženi bi obrazložila svojo odločitev in upala na njeno podporo	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F67	pogovorila bi se z ženo, zakaj mora prejemati vegansko kosilo, poskušala uporabniku razložiti, zakaj ima drugačno kosilo, mogoče vztrajala nekaj dni, da ostane na veganskem kosilu, če pa bi se še naprej razburjal, pa bi mu dala enako kosilo	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	kot ostalim (če to ne bi škodovalo njegovemu zdravju). ženi bi obrazložila svojo odločitev in upala na njeno podporo				
F68	pogovorila bi se z ženo, zakaj mora prejemati vegansko kosilo, poskušala uporabniku razložiti, zakaj ima drugačno kosilo, mogoče vztrajala nekaj dni, da ostane na veganskem kosilu, če pa bi se še naprej razburjal, pa bi mu dala enako kosilo kot ostalim (če to ne bi škodovalo njegovemu zdravju). ženi bi obrazložila svojo odločitev in upala na njeno podporo	Če se razburja, mu da mesno kosilo	Mesno kosilo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F69	pogovorila bi se z ženo, zakaj mora prejemati vegansko kosilo, poskušala uporabniku razložiti, zakaj ima drugačno kosilo, mogoče vztrajala nekaj dni, da	Ženi pojasni svojo odločitev	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	ostane na veganskem kosilu, če pa bi se še naprej razburjal, pa bi mu dala enako kosilo kot ostalim (če to ne bi škodovalo njegovemu zdravju). ženi bi obrazložila svojo odločitev in upala na njeno podporo				
F70	upoštevam željo uporabnika in mu omogočim enako kosilo.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F71	z ženo bi se pogovorila, ji povedala o njegovem burnem odzivu in glede na pogovor sklepala nadaljne odločitve	Po mnenju žene sprejema nadaljnje odločitve	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F72	upoštevam bi njegove želje. pomembno se mi zdi, da je uporabnikom udobno, da se počutijo prijetno in varno. (ne)vegansko kosilo ne vpliva bistveno na njegovo zdravje in zato bi dala prednost njegovim željam. o vsem bi se hkrati	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	pogovorila tudi z ženo, ki bi ji poskušala predstaviti situacijo iz tega zornega kota.				
F73	upoštevam bi njegove želje. pomembno se mi zdi, da je uporabnikom udobno, da se počutijo prijetno in varno. (ne)vegansko kosilo ne vpliva bistveno na njegovo zdravje in zato bi dala prednost njegovim željam. o vsem bi se hkrati pogovorila tudi z ženo, ki bi ji poskušala predstaviti situacijo iz tega zornega kota.	Pomembno je dobro počutje uporabnika	Dobro počutje		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F74	upoštevam bi njegove želje. pomembno se mi zdi, da je uporabnikom udobno, da se počutijo prijetno in varno. (ne)vegansko kosilo ne vpliva bistveno na njegovo zdravje in zato bi dala prednost njegovim željam. o vsem bi se hkrati	Ni odločitev, ki ima negativne posledice za uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	pogovorila tudi z ženo, ki bi ji poskušala predstaviti situacijo iz tega zornega kota.				
F75	upoštevam bi njegove želje. pomembno se mi zdi, da je uporabnikom udobno, da se počutijo prijetno in varno. (ne)vegansko kosilo ne vpliva bistveno na njegovo zdravje in zato bi dala prednost njegovim željam. o vsem bi se hkrati pogovorila tudi z ženo, ki bi ji poskušala predstaviti situacijo iz tega zornega kota.	Pogovori se z ženo	Pogovor z ženo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F76	gospodu (ko je miren) predstavimo njegov prejšnji način življenja, ker pa najverjetneje slej ko prej ne bo več vedel da je bil vegan, bi med kosilom upoštevala njegove želje	Uporabniku pojasni, da je vegan	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F77	gospodu (ko je miren) predstavimo njegov prejšnji način življenja, ker pa	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	najverjetneje slej ko prej ne bo vec vedel da je bil vegan, bi med kosilom upostevala njegove zelje				
F78	v tem primeru bi se pogovorila z zeno, ki najbolje pozna svojega moza. po pogovoru bi nato upostevala zeno	Pogovori se z ženo	Pogovor		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F79	v tem primeru bi se pogovorila z zeno, ki najbolje pozna svojega moza. po pogovoru bi nato upostevala zeno	Upošteva odločitev žene	Odločitev žene		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F80	ne vem, to niti nima tako bistvenega pomena v tej situaciji. vegan ali nevegan, v situaciji kateri je, nima bistvenega pomena kaj je	Nima bistvenega pomena, ali je vegan	Veganstvo		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F81	verjetno bi vprašala neposredno uporabnika kaj si sedaj želi on. prej bi se posvetovala z mentorico na fakulteti.	Vpraša uporabnika, kaj si želi	Želja uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

F82	verjetno bi vprašala neposredno uporabnika kaj si sedaj želi on. prej bi se posvetovala z mentorico na fakulteti.	Pogovori se z mentorico	Pogovor z mentorico	Pogovor	Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F83	mislim da je ključno, da dobi tako hrano, kot si želi, seveda če mu ta ne škodi. (sama sem tudi veganka - vendar se mi zdi bolj pomebno, da se uporabnik počuti dobro in je pomirjen, nepotrebno razburjanje je odveč). vegani so običajno in lastnih etičnih prepričanj, če teh ne čuti več ob bolezni, je verjetno prav da mu damo to, kar si želi. to bi tudi obrazložila ženi	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F84	mislim da je ključno, da dobi tako hrano, kot si želi, seveda če mu ta ne škodi. (sama sem tudi veganka - vendar se mi zdi bolj pomebno, da se uporabnik počuti dobro in je pomirjen,	Pomembno je dobro počutje uporabnika	Dobro počutje		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	nepotrebno razburjanje je odveč). vegani so običajno in lastnih etičnih prepričanj, če teh ne čuti več ob bolezni, je verjetno prav da mu damo to, kar si želi. to bi tudi obrazložila ženi				
F85	mislim da je ključno, da dobi tako hrano, kot si želi, seveda če mu ta ne škodi. (sama sem tudi veganka - vendar se mi zdi bolj pomembno, da se uporabnik počuti dobro in je pomirjen, nepotrebno razburjanje je odveč). vegani so običajno in lastnih etičnih prepričanj, če teh ne čuti več ob bolezni, je verjetno prav da mu damo to, kar si želi. to bi tudi obrazložila ženi	Pozabi svoja etična prepričanja zaradi bolezni	Lastna prepričanja uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F86	mislim da je ključno, da dobi tako hrano, kot si želi, seveda če mu ta ne škodi. (sama sem	Ženi pojasni svojo odločitev	Pojasnitev		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

	tudi veganka - vendar se mi zdi bolj pomebno, da se uporabnik počuti dobro in je pomirjen, nepotrebno razburjanje je odveč). vegani so običajno in lastnih etičnih prepričanj, če teh ne čuti več ob bolezni, je verjetno prav da mu damo to, kar si želi. to bi tudi obrazložila ženi				
F87	naj ima enako kosilo, kot ostali.	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F88	podpirala bi uporabnikovo odločitev	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo
F89	ce uporabnik nima alergij na meso upostevam njegovo zeljo	Upošteva odločitev uporabnika	Odločitev uporabnika		Uporabnik z Alzheimerjevo boleznijo

8.2 Osnovno kodiranje

DEFINICIJA ETIČNE DILEME

Definiranje etične dileme:

- Nevednost, kako rešiti etično dilemo (A1), (A6), (A40), (A41), (A46)
- Nevednost, kaj je etična dilema (A2), (A9), (A17)
- Nevednost, ali se ravnati po zakonih (A3), (A10), (A45)
- Nevednost, kaj je moralno (A4), (A22)
- Odločanje med dvema izbirama (A5), (A21), (A24), (A29), (A35), (A42), (A43), (A44)
- Nevednost, kaj je pravilna odločitev (A7), (A38)
- Zamenjava etike in etičnosti (A8), (A34)
- Pomoč z etičnimi vrednotami pri odločanju (A11)
- Precep med vrednotami in moralnostjo (A12), (A14), (A15), (A23)
- Pogled na etična načela družbe (A13)
- Nevednost, ali je naša odločitev pravilna (A16)
- Uporaba etičnega kodeksa pri odločanju (A18)
- Nevednost, kako zadovoljiti vse udeležene (A19), (A27)
- Delati proti naši profesionalni etiki (A20)
- Precep med moralnostjo in etiko (A25), (A31), (A36)
- Nerešljiv problem (A26)
- Dejanje, sporno z vidika etike (A28)
- Nevednost, kako se ravnati po etičnem kodeksu (A30)
- Predsodek, zaradi katerega smo manj strokovni (A32)
- Premislek o vrednotah (A33)
- Nevednost, ali je odločitev pravilna glede na etiko (A37)
- Nekaj, kar je za javnost sporno (A39)
- Negotovost pri odločanju zaradi posledic (A47)
- Dvom, ali se ravna po zakonih (A48)
- Dvom zaradi dvojnih vlog (A49)
- Konflikt med vrednotami (A50)
- Etična pravilnost (A51)
- Delati proti lastni morali (A52)

POKLON DARILA

Sprejem darila

- Sprejme darilo zaradi odnosa (B1), (B4), (B7), (B11), (B12), (B21), (B25), (B29), (B31), (B33), (B43), (B45), (B48), (B50), (B54), (B62), (B67), (B86), (B89), (B91)
- Sprejme darilo (B2), (B8), (B16), (B18), (B23), (B28), (B70), (B75), (B87)
- Sprejme darilo manjše vrednosti (B6), (B10), (B22), (B24), (B30), (B32), (B34), (B36), (B42), (B44), (B47), (B51), (B53), (B59), (B66), (B72), (B76), (B80), (B84), (B88), (B90)
- Sprejme darilo in ga ima na delovnem mestu (B19), (B55)
- Sprejme darilo in ga podeli z uporabnico (B20), (B35), (B79)

- Občutek sramu, če bi zavrnila darilo (B37)
- Sprejme darilo, čeprav ni v skladu z kodeksom (B39)
- Sprejme darilo zaradi vztrajanja (B58), (B69), (B83), (B92)
- Krši kodeks etike (B63)
- Sprejme darilo in se zahvali (B64)
- Sprejme darilo le tokrat (B74)
- Sprejem zaradi strahu negativne reakcije (B77)
- Sprejme darilo zaradi duševnega zdravja uporabnice (B78)

Zavrnitev darila

- Zavrne darilo zaradi finančnega stanja uporabnice (B3)
- Zavrne darilo (B9), (B46)
- Zavrne darilo večje vrednosti (B60)
- Zavrne darilo in se zahvali (B65)
- Zavrnitev darila, če je denar (B81)

Pojasnitev o podaritvi darila

- Opozori, da darila ne bi smela sprejeti (B5)
- Pojasni, da darila ne bi smela sprejeti (B14), (B49), (B52), (B57)
- Pove, da ni potrebe po prinašanju daril (B26), (B41)
- Opozori, da daril ne bodo več prejemale (B61)
- Pojasni, zakaj zavrača darilo (B85)

Obvestitev nadrejenega

- Obvesti nadrejenega o darilu (B13)
- Sprejme darilo in obvesti nadrejenega (B73), (B94)

Ugovarjanje darilu

- Začetno ugovarjanje proti darilu (B15)

Zahvala

- Se zahvali (B17), (B27), (B40), (B56)

Uporabnicam ponudimo sladkarije

- Uporabnicam ponudimo kaj simboličnega (B38)

Zahvala in pojasnitev o zavrnitvi

- Se zahvali in pojasni zakaj zavrača darilo (B68), (B71), (B82), (B93), (B95)

POZNAVANJE UPORABNICE IZ ZASEBNEGA ŽIVLJENJA

Predhodne informacije

- Ne ozira se na predhodno znanje (C1), (C34)

- Vpliv informacij, ki jih pozna od prej (C4)

Pripovedovanje uporabnice

- Upošteva samo njeno pripovedovanje (C2), (C6), (C35), (C48), (C51)

Predaja primera

- Primer preda drugi strokovni delavki (C3), (C11), (C28) (C30), (C52), (C70), (C76), (C78), (C79)
- Primer preda, če uporabnica ne želi sodelovati z njo (C60)
- Obvesti uporabnico, zakaj predaja primer (C77)

Sodelovanje

- Sodeluje z uporabnico, če je osebno ne pozna (C5), (C75)
- Nadaljuje sodelovanje (C32), (C61)

Sprejem in obravnava

- Sprejme in obravnava uporabnico, kot nekoga, ki ga ne pozna (C7), (C12), (C16), (C19), (C21), (C25), (C40), (C41), (C42), (C44), (C46), (C47), (C49), (C50), (C53), (C55), (C56), (C64), (C67), (C73)

Pojasnitev o predhodnih informacijah

- Pojasni uporabnici, da jo pozna (C8), (13), (C17), (C20), (C23), (C29), (C36), (C59), (C62), (C65), (C68)

Možnost izbire

- Možnost, da izbere drugo strokovno delavko (C9), (C14), (C18), (C24), (C38), (C43), (C63), (C66), (C69)

Lastna presoja

- Dela z uporabnico, če presodi, da je ne obravnavala drugače (C10), (C27)
- Presodi o lastnih predsodkih (C10), (C33), (C39), (C57)

Ponovna presoja

- Ponovno presodi, če se uporabnica ne strinja (C15)

Objektivnost

- Skuša biti objektivna (C22)

Napotitev

- Napoti jo k drugi strokovni delavki (C26), (C44), (C58)

Pogovor

- Pogovor s sodelavkami o predaji primera (C31)

Kodeks etike

- Pojasni uporabnici o kodeksu etike (C37)

- Pogled v zakonodajo in etični kodeks (C71)

Pomoč

- Pomaga uporabnici (C54)

Nerazumevanje

- Ne razume, zakaj je to etična dilema (C72)

Zakonodaja

- Postopek vodi po zakonih (C74)

ČUSTVA S STRANI UPORABNIKA

Predlog mentorice

Premislek o predlogu

- Premisli o predlogu (D1)

Zavrnitev predloga

- Ne upošteva predloga (D2), (D17)
- Ne upošteva predloga, ker je laž (D15), (D25), (D32), (D36), (D44), (D54), (D58), (D67), (D69), (D84), (D86)
- Ne upošteva predloga, če ta ni resničen (D21), (D30)
- Zavrne predlog (D64), (D77)

Upoštevanje predloga

- Upošteva predlog (D4), (D38), (D48), (D50), (D52), (D80), (D88), (D91)
- Upošteva predlog, če je ta resničen (D20), (D23), (D24)

Mnenje o predlogu

- Meni, da je predlog absurden, ker so to zasebne stvari (D31)
- Meni, da je predlog dober (D47), (D90), (D92)
- Meni, da je predlog logičen (D49)
- Meni, da je predlog pravilen (D51)
- Ne mara predloga, ker je laž (D59)
- Meni, da je predlog slab (D72)
- Meni, da je predlog neprimeren (D89)

Pogovor

- Iskreno pove o svojih čustvih in kodeksu etike (D3), (D26)
- Pogovori se z uporabnikom (D16), (D37), (D40), (D43), (D45), (D53), (D55), (D57), (D60), (D61), (D74), (D78), (D87)
- Našla bi drugi način za pogovor (D22)
- Pogovori se z mentorico (D9)

- Pove, da je v partnerskem odnosu (D10)
- Pove, da ni zainteresirana (D12), (D14)
- Pove, da zmenek ne bi bil primeren (D13)
- Pojasni, da bi osebni odnos škodoval (D81)
- Uporabniku da vedeti, da je ne zanima (D82)
- Pogovori se o odnosu (D85)

Profesionalna etika

- Pove, da je zapletanje z njim neetično (D5), (D33), (D68)
- Razloži svojo vlogo v sodelovanju (D28)
- Pogovori se o etičnosti odnosa (D83)
- Pove, da je odnos le profesionalen (D6), (D29), (D65), (D94), (D6), (D70)
- Razloži svojo vlogo v sodelovanju (D28)
- Prosi, da naj se z njo ne povezuje na socialnih omrežjih (D34)
- Ne povezuje se z njim na socialnih omrežjih (D41), (D73)
- Ne želi, da njun profesionalen odnos preide na romantičnega (D46)
-

Spolna usmerjenost

- Ne bi razkrila spolne usmerjenosti (D7), (D18), (D42)
- Spolno usmerjenost razkrije, če uporabniku dovolj zaupa (D62)
- Povedala bi svojo spolno usmerjenost (D93)

Nevednost

- Ne ve, kako ravnati (D8)

Nerazumevanje etične dileme

- Ne razume, kaj je dilema (D11), (D76)

Zasebne stvari

- Ne govori o osebnih stvareh (D19), (D27), (D63), (D66), (D71)
- Meni, da ne igre vloge, če je ona v zvezi (D56)
- Vsak ima zasebno življenje (D75)

Sodelovanje

- Prekine sodelovanje (D35), (D79)

Mnenje uporabnika

- Zanima jo njegovo mnenje (D39)

UPORABNIK NE ŽELI JEMATI ZDRAVIL

Skupen pogovor

- Pogovor s strokovnjakom (E1), (E21), (E28), (E47), (E60), (E62)
- Strokovnjak podeli stranske učinke za neredno jemanje zdravil (E2)

Izražanje mnenja

- Pusti uporabniku, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil (E3), (E50), (E92), (E94)

Pogovor

- Podeli svoja opažanja o uporabnikovem vedenju (E4), (E38), (E45), (E71), (E80)
- Pogovori se z uporabnikom o terapiji (E5), (E12),
- Pove svoje mnenje o jemanju zdravil (E30), (E59)
- Pusti uporabniku, da izrazi svoje mnenje o jemanju zdravil (E29), (E52)
- Pomembno za sodelovanje, da jemlje zdravila (E70)

Nasvet

- Svetuje, da se pogovori s strokovnjakom (E6), (E37), (E76), (E81)
- Svetuje uporabniku, da jemlje zdravila (E36), (E65)

Pojasnitev stranskih učinkov prenehanja jemanja zdravil

- Pojasni, da lahko pride do poslabšanja psihičnega stanja (E7)

Spodbujanje zavedanja dobrih učinkov jemanja zdravil

- Spodbudi zavedanje za jemanje zdravil (E8), (E49), (E53), (E58), (E66), (E68), (E69), (E73), (E77), (E83), (E95)
- Poskuša prepričati, da jemlje zdravila (E18), (E89)
- Pogovori se z uporabnikom o terapiji (E20), (E26), (E31), (E32), (E44)

Vključitev strokovnih služb

- Vključi ostale relevantne službe (E9), (E51), (E67), (E78)
- Pokliče strokovnjaka, če je uporabnik nevaren sebi ali drugim (E40)
-

Vključitev družinskih članov

- Vključi družinske člane (E10)

Prisilna hospitalizacija

- Prisilna hospitalizacija, če je uporabnik nevaren sebi ali drugim (E11)

Odgovornost

- Vsak je odgovoren sam zase (E13)

Škodovanje samemu sebi

- Vidi, da si uporabnik škoduje (E14)

Raziskovanje

- Razišče, zakaj ima uporabnik odpor do zdravil (E15), (E41), (E84)
- Raziskuje skupaj z uporabnikom, kako se obnaša z zdravili in brez (E35)
- Poišče rešitve za jemanje zdravil (E42)

Predlog

- Predlaga, da se o manjšem odmerku zdravil pogovori s strokovnjakom (E16), (E33)
- Predlaga, da jemlje zdravila, ko se stanje poslabša (E90)

Psihična podpora

- Nudi psihično podporo (E17), (E27)

Svobodna volja

- Ne bi je prisilila (E19), (E25), (E54), (E72), (E79)
- Nima pravice, da se vmešava v uporabnikovo svobodno voljo (E24), (E39), (E87), (E91)

Vključitev mentorja

- Pove mentorju na praksi (E22)
- Posvetuje se z mentorjem na praksi (E34)

Sodelovanje

- Sodelovanje vodi naprej normalno (E23)
- Stopi v vlogo zagovornika (E46)
- Podpira uporabnika pri svoji odločitvi (E48), (E55), (E61), (E64), (E75)
- Spoštuje odločitev uporabnika (E57)
- Skupaj naredita analizo tveganja (E63)
- Prekine sodelovanje, če uporabnik ne bi jemal zdravil (E74)
- Pomemben je odprt odnos z uporabnikom (E85)
- Vidimo uporabnike kot ljudi in ne kot diagnoze (E86)
- Ne ocenjuje zdravstvenega stanja uporabnikov (E88)
- Naredi se osebni načrt (E93)

Znanje

- Fakulteta ni naučila dovolj (E43)

Uporabnik je ekspert

- Uporabnik je ekspert za svoje življenje (E56), (E82)

UPORABNIK Z ALZHEIMERJEVO BOLEZNIJO

Skupen pogovor

- Pogovor z uporabnikom in ženo (F1), (F17), (F50), (F52)
- Skupen pogovor vseh vpletenih (F15)

Pogovor z ženo

- Čaka na ženino mnenje (F25)
- Pogovori se z ženo (F27), (F32), (F37), (F41), (F62), (F65), (F66), (F75), (F78)
- Ne upošteva žene (F14), (F47)
- Za pomoč prosi ženo (F34), (F43)
- Ženi pojasni svojo odločitev (F69), (F86)
- Po mnenju žene sprejema nadaljnje odločitve (F71)
- Odločitev žene (F79)

Pogovor

- Pogovor z uporabnikom (F2)

Mesno kosilo

- Da mu mesno kosilo (F3), (F44)
- Priporoča, da dobiva mesna kosila (F24)
- Da mu mesno kosilo, če ima redne izbruhe (F35)
- Če se razburja, mu da mesno kosilo (F68)

Pojasnitev

- Pojasni, da je jedel veganska kosila (F4), (F55)
- Uporabniku pojasni, da je vegan (F12), (F20), (F33), (F42), (F67), (F76)
- Pojasni ženi njegovo zdravstveno stanje (F23)
- Trudi se, da uporabnik razume, da je vegan (F36), (F39)

Želja uporabnika

- Ljudje imajo pravico jesti tisto, kar želijo (F6)
- Vpraša uporabnika, kaj si želi (F81)

Dogovor

- Dogovori se z kuhinjo (F7)

Zagovornik

- Zagovarja željo uporabnika (F8)

Odločitev uporabnika

- Upošteva odločitev uporabnika (F9), (F10), (F11), (F13), (F21), (F26), (F28), (F29), (F30), (F38), (F46), (F48), (F49), (F51), (F53), (F54), (F57), (F58), (F59), (F61), (F70), (F72), (F77), (F83), (F87), (F88), (F89)

- Poskrbi, da uporabnik dobi kosilo, ki si ga želi (F45)
- Ni odločitev, ki ima negativne posledice za uporabnika (F60), (F74)
- Dovolj, da se odloči sam (F5)
- Ne sili uporabnika, da je vegansko kosilo (F64)
-

Soustvarjanje rešitev

- Soustvariti rešitev (F16), (F18)

Strah pred reakcijo uporabnika

- Strah pred reakcijo uporabnikovega telesa na meso (F22)

Demenca

- Zaradi demence ne bo razumel, da je vegan (F31)

Izjava

- Napiše z uporabnikom izjavo, da je vegan (F40)

Nerazumevanje

- Opazi, da uporabnik ne razume (F56)

Dobro počutje

- Pomembno je dobro počutje uporabnika (F63), (F73), (F84)

Veganstvo

- Nima bistvenega pomena, ali je vegan (F80)

Pogovor z mentorico

- Pogovori se z mentorico (F82)

Lastna prepričanja uporabnika

- Pozabi svoja etična prepričanja zaradi bolezni (F85)

8.3 Anketni vprašalnik

<https://1ka.arnes.si/> **Pogled študentk Fakultete za socialno delo na etične dileme**

Vprašalnik

Kratko ime ankete: Etične dileme

Število vprašanj: 35

Število spremenljivk: 170

Status: Aktivna od: 13.02.2023 Aktivna do: 13.05.2023

Avtor: Mihaela Vezovnik, 14.03.2022

Spreminjal: Mihaela Vezovnik, 17.03.2023

Pozdravljeni, sem študentka 4. letnika Fakultete za socialno delo. V svojem diplomskem delu raziskujem pogled študentk in študentov različnih letnikov na etične dileme. Prosim, če lahko odgovorite na vprašanja. Odgovori so anonimni in bodo uporabljeni le za potrebe diplomskega dela.

Q1 - Kateri letnik obiskujete?

- ☐ Prvi letnik dodiplomskega študija
- ☐ Drugi letnik dodiplomskega študija
- ☐ Tretji letnik dodiplomskega študija
- ☐ Četrti letnik dodiplomskega študija
- ☐ Podiplomski študij
- ☐ Drugo:

Q2 - Kateri modul obiskujete?

- ☐ Socialno delo z mladimi
- ☐ Socialno delo s starimi ljudmi
- ☐ Psihosocialna podpora in pomoč
- ☐ Socialna pravičnost in vključevanje
- ☐ Duševno zdravje v skupnosti
- ☐ Socialno delo v delovnem okolju
- ☐ Modula še ne obiskujem
- ☐ Drugo:

Q3 - Kako bi definirali etično dilemo?

Q4 - Ali ste kdaj na fakulteti govorili o etičnih dilemah?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem, se ne spomnim
- ☐ Drugo:

Q5 - Ali menite, da se boste v svojem delu kot socialna_ i delavka_ ec večkrat srečali z etičnimi dilemami?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Q6 - Ali menite, da ste se na praksi v sklopu našega študija na Fakulteti za socialno delo že soočali z etično dilemo?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Q7 - Ali menite, da vas bo študij na Fakulteti za socialno delo dovolj pripravil na soočanje z etičnimi dilemami?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Q8 - Ali menite, da vaše osebne vrednote vplivajo na to, kako se odločate, ko ste soočeni z etično dilemo?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Q9 - Ali menite, da na vaše odločanje vpliva tudi osebno verovanje ali religija?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Q10 - Kaj menite, da vam lahko pomaga pri vaši odločitvi, ko se soočate z etično dilemo?

Prosim, da izberete, za vas, dve najpomembnejši možnosti.

Možnih je več odgovorov

- ☐ Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije
- ☐ Pogovor s sošolko_cem
- ☐ Pogovor s mentorico_jem na praksi
- ☐ Pogovor s mentorico_jem na fakulteti
- ☐ Ne vem
- ☐ Drugo:

Navodilo - V nadaljevanju boste imeli predstavljene primere etičnih dilem, s katerimi se srečujejo socialne_ i delavke_ ci na svojih delovnih mestih. Prosim vas, da vsako etično dilemo preberete ter odgovorite na vprašanja, povezana s njo.

Q11 - Uporabnik_ ca vam ob koncu vašega sodelovanja v znak hvaležnosti prinese darilo. V Kodeksu etike socialnih delavk in delavcev Slovenije piše, da darila ne smemo sprejeti. Darilo je manjše vrednosti, uporabnik_ ca vztraja, da darilo sprejmete.

Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.

Q12 - Ocenite težavnost vašega odločanja.

- ☐ 1 (odločitev je bila čisto lahka)
- ☐ 2 (odločitev je bila lahka)
- ☐ 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka)
- ☐ 4 (odločitev je bila težka)
- ☐ 5 (odločitev je bila zelo težka)
- ☐ Drugo:

Q13 - Ocenite, koliko časa ste potrebovali, da ste prišli do odločitve.

- ☐ 1 (0-5 minut)
- ☐ 2 (5-10 minut)
- ☐ 3 (10-15 minut)
- ☐ 4 (15-20 minut)
- ☐ 5 (20-25 minut)
- ☐ Drugo:

Q14 - Zaposlili ste se v vašem domačem kraju ali v bližini vašega domačega kraja. Zaposleni ste na področju družine. K vam pride uporabnica, ki jo prepoznate, saj sta iz istega kraja, njej pa vi niste poznani. Spregovori o nasilju, ki se dogaja v njeni družini. Tudi njeno družino poznate na videz.

Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.

Q15 - Ocenite težavnost vašega odločanja.

- ☐ 1 (odločitev je bila čisto lahka)
- ☐ 2 (odločitev je bila lahka)

- ☐ 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka)
- ☐ 4 (odločitev je bila težka)
- ☐ 5 (odločitev je bila zelo težka)
- ☐ Drugo:

Q16 - Ocenite, koliko časa ste potrebovali, da ste prišli do odločitve.

- ☐ 1 (0-5 minut)
- ☐ 2 (5-10 minut)
- ☐ 3 (10-15 minut)
- ☐ 4 (15-20 minut)
- ☐ 5 (20-25 minut)
- ☐ Drugo:

Q17 - Ste študentka socialnega dela, ki je na praksi v četrtni skupnosti in trenutno sodelujete z manjšo skupino mladostnikov. Opazite, da ste enemu od mladostnikov všeč, večkrat vas povabi ven in se želi z vami povezati tudi prek družabnih medijev. Ker se bojite, kako bi pogovor o tem vplival na mladostnika in na vaju delovni odnos, se posvetujete z mentorico. Ta vam svetuje, da mu preprosto poveste, da vas fantje ne zanimajo in da ste pripadnica LGBT skupnosti (trenutno ste v zvezi z žensko).

Kaj menite o tem predlogu in kako boste ravnali? Prosim vas, da svojo odločitev opišete.

Q18 - Ocenite težavnost vašega odločanja.

- ☐ 1 (odločitev je bila čisto lahka)
- ☐ 2 (odločitev je bila lahka)
- ☐ 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka)
- ☐ 4 (odločitev je bila težka)
- ☐ 5 (odločitev je bila zelo težka)
- ☐ Drugo:

Q19 - Ocenite, koliko časa ste potrebovali, da ste prišli do odločitve.

- ☐ 1 (0-5 minut)
- ☐ 2 (5-10 minut)
- ☐ 3 (10-15 minut)
- ☐ 4 (15-20 minut)
- ☐ 5 (20-25 minut)
- ☐ Drugo:

Q20 - Sodelujete z uporabnikom_ co, ki ima postavljeno diagnozo shizofrenije s strani psihiatra. Opažate, da mu zdravila pomagajo, ko jih jemlje redno. Uporabnik_ ca se večkrat odloči, da bo zdravila prenehal_ a jemati, saj se počuti bolje. To vodi do poslabšanje psihičnega stanja.

Kako boste vodili vaše sodelovanje z uporabnikom_ co? Prosim vas, da svojo odločitev opišete.

Q21 - Ocenite težavnost vašega odločanja.

- ☐ 1 (odločitev je bila čisto lahka)
- ☐ 2 (odločitev je bila lahka)
- ☐ 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka)
- ☐ 4 (odločitev je bila težka)
- ☐ 5 (odločitev je bila zelo težka)
- ☐ Drugo:

Q22 - Ocenite, koliko časa ste potrebovali, da ste prišli do odločitve.

- ☐ 1 (0-5 minut)
- ☐ 2 (5-10 minut)
- ☐ 3 (10-15 minut)
- ☐ 4 (15-20 minut)
- ☐ 5 (20-25 minut)
- ☐ Drugo:

Q23 - Delate v domu starejših na oddelku, kjer so ljudje z Alzheimerjevo boleznijo. En uporabnik je bil celo življenje zagrižen vegan, sedaj pa pri kosilu opaža, da dobiva različno kosilo, kot drugi uporabniki tega doma. Gospod se ob prejemu drugačnega kosila razburi, želi imeti isto kosilo kot ostali. Njegova žena pravi, da mora prejemati vegansko kosilo.

Kaj storite? Prosim, da svojo odločitev opišete.

Q24 - Ocenite težavnost vašega odločanja.

- ☐ 1 (odločitev je bila čisto lahka)
- ☐ 2 (odločitev je bila lahka)
- ☐ 3 (odločitev ni bila ne lahka ne težka)

- ☐ 4 (odločitev je bila težka)
- ☐ 5 (odločitev je bila zelo težka)
- ☐ Drugo:

Q25 - Ocenite, koliko časa ste potrebovali, da ste prišli do odločitve.

- ☐ 1 (0-5 minut)
- ☐ 2 (5-10 minut)
- ☐ 3 (10-15 minut)
- ☐ 4 (15-20 minut)
- ☐ 5 (20-25 minut)
- ☐ Drugo:

Q26 - Katero etično dilemo bi vi označili, da se vam je bilo najtežje odločiti?

- ☐ Etična dilema 1 (prejem darila)
- ☐ Etična dilema 2 (delanje v domačem kraju)
- ☐ Etična dilema 3 (razkrivanje naše spolne usmerjenosti)
- ☐ Etična dilema 4 (uporabnica ne jemlje svojih zdravil)
- ☐ Etična dilema 5 (vegan z Alzheimerjevo boleznijo)

Q27 - Tukaj je prostor, da zapišete še dodatne misli, ki ste jih imeli med reševanjem ankete.

9. Literatura

- Banks S. (2015). *Social work ethics*. Pridobljeno s strani dne 7.3.2022 https://www.researchgate.net/publication/304183303_Social_Work_Ethics
- Banks S., Nøhr K. (2012). *Practising Social Work Ethics Around the World: Cases and Commentaries*. Routledge
- Congress E. (2000). *What Social Workers Should Know About Ethics: Understand Resolving Ethical Dilemmas*. Revija Advances in Social Work 1(1) Pridobljeno s strani dne 10.5.2023 https://www.researchgate.net/publication/279679961_What_Social_Workers_Should_Know_About_Ethics_Understanding_and_Resolving_Ethical_Dilemmas
- Dragoš S. (1994). *Etika v socialnem varstvu ali socialnovarstvena etika*. Revija Socialno delo, letnik 33, številka 6.
- Dragoš S. (1996). *Profesionalne etike pri delu z ljudmi*. Socialno delo, 35 1: 49 – 55-
- Dragoš S. (2003). *Metaetika v socialnem delu*. Revija Socialno delo, letnik 42, številka 4/5: 283 – 291
- Etični kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije (2021). Pridobljeno s strani dne 8.5.2023 https://dsdds.splet.arnes.si/files/2021/03/Kodeks-etike-socialnih-delavk-in-delavcev-Slovenije_2021.pdf
- Gottfried-Strom K. (2008). *Values and Ethics for Professional Social Work Practice*. Pridobljeno s strani 7.3.2022 https://www.researchgate.net/publication/228056766_Values_and_Ethics_for_Professional_Social_Work_Practice
- Harris J., White V. (2009). *Modernising Social Work: Critical Considerations*. Great Britain, University of Bristol. Pridobljeno s strani dne 17.6.2023 https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=eYn4DqIZxL4C&oi=fnd&pg=PP6&dq=vicky+white&ots=5_Gsq6f01g&sig=gT69c8Dvy7PjQcib-gpPGq2hzR0&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Hugman R. (2013). *Culture, Values and Ethics in Social Work - Embracing Diversity*. Routledge
- Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2014) (Uradni list RS, št. 50/14) Pridobljeno s strani dne 20.1.2023 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG4023#>

- Mattison M. (2000). *Ethical Decision Making: The Person in the Process*. Social Work, 45, 3, stran 201-212 Pridobljeno s strani dne 11.5.2023 <https://academic.oup.com/sw/article-abstract/45/3/201/1927070>
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I*. Univerza v Ljubljani Visoka šola za socialno delo
- National association of Social Workers (2021). *Code of ethics*. Pridobljeno s strani dne 8.5.2023 <https://www.socialworkers.org/About/Ethics/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-English>
- National association of Social Workers. *About* b.d.. Pridobljeno s strani dne 8.5.2023 <https://www.socialworkers.org/About#>
- Sobočan M. A. (2011). *Etika v socialnem delu – Etična praksa in avtonomija socialnega dela*. Revija Socialno delo, letnik 50, številka ¾
- Sobočan M. A. (2021a). *Etična socialnodelovna praksa v pandemičnem času*. Socialno delo, letnik 60, številka 3, str. 219-231.
- Sobočan M. A. (2021b). *Etične dileme in izzivi humanizma v socialnem delu danes*. Revija socialno delo, letnik 60, številka 2
- Strom-Gottfried K., Corcoran K. (1998). *Confronting Ethical Dilemmas in Managed Care*. Journal of Social Work Education, 34(1), 109-119.
- The Professional Issues Committee of the Newfoundland and Labrador Association of Social Workers (NLASW) (2015). *Ethical Decision-Making in Social Work Practice*. Pridobljeno s strani dne 12. 3. 2022 https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiO_vnP9tv2AhUauKQKHSWcDP0QFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Fnlcsw.ca%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline-files%2FEthical_Decision_Making_Framework.pdf&usg=AOvVaw27zm-S1tDiH6W245AyDY_O
- Zahl, M. (2006) *Vključevanje duhovnosti v prakso socialnega dela*. Revija socialno delo Letnik 45, številka 3/5, stran 127 - 133 Pridobljeno s strani dne 10.5.2023 <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BPFOEJWT>